

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Oto Binhack

**Politický kontext výběru soudců Ústavního
soudu České republiky**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Jana Ondřejková, Ph.D.

Katedra: Katedra politologie a sociologie

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 4. 2. 2024

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má **222 098** znaků včetně mezer.

Oto Binhack

V Kladně dne 4. 2. 2024

PODĚKOVÁNÍ

V první řadě děkuji docentce Janě Ondřejkové za pečlivé vedení práce a mnoho podnětných rad a připomínek při současném maximálním uchování tvůrčí svobody. Dále děkuji účastníkům Vědeckého semináře katedry a politologie v zimním semestru 2023/24 za přínosné postřehy k tématu práce, zejména garantovi semináře profesoru Janu Kyselovi a stálému hostovi Vojtěchu Sloukovi.

Tato práce vznikla v rámci projektu Specifického vysokoškolského výzkumu 2023-260 619, pročež děkuji doktoru Tomáši Friedlovi za jeho obětavou organizaci. Nezanedbatelný podíl na finální podobě práce měly též peer reviews vytvořené v rámci tohoto projektu magistrou Zuzanou Ambrozkovou, magistrem Janem Novotným a doktorem Ondřejem Preussem, jimž též patří mé poděkování.

Obsah

Úvod	1
1. Role Senátu ve výběru ústavních soudců	3
1.1. Dosavadní reflexe tématu	3
1.2. Specifikace výzkumné otázky	13
2. Václav Havel	14
2.1. Irena Pelikánová	15
2.2. Ivan Průša	17
3. Václav Klaus	18
3.1. Aleš Pejchal I	22
3.2. Vladimír Balaš	22
3.3 Václav Pavlíček	23
3.4. Klára Veselá – Samková.....	25
3.5. Aleš Pejchal II.....	26
3.6. Milan Galvas.....	28
3.7. Jaroslava Novotná.....	31
3.8. Jan Sváček I	32
3.9. Zdeněk Koudelka	33
4. Miloš Zeman.....	36
4.1. Miloslav Výborný	38
4.2. Jan Sváček II.....	41
4.3. Jiří Nykodým	43
4.4. Aleš Gerloch	44
4.5. Petr Poledník.....	49
5. Petr Pavel.....	51
5.1. Pavel Simon	57
6. Vyhodnocení výzkumu.....	68

Závěr.....	75
Seznam použitých zdrojů	77
Abstrakt	90
Abstract.....	91

Úvod

Píše se rok 2023 a Ústavní soud České republiky oslavil spolu se samostatnou Českou republikou třicáté výročí svého vzniku, což se jeví být vhodnou příležitostí k bilancování. Když jsem si pročítal, jaká témata diplomových prací nabízí Katedra politologie a sociologie, hned mne upoutalo, že již téměř deset let je v nabídce téma s názvem Politický kontext výběru soudců Ústavního soudu České republiky a vzhledem ke své dlouhodobé zálibě v ústavním právu i jeho politických rozměrech jsem se rozhodl zkusit Ústavní soud i Českou republiku skromně obdarovat svou diplomovou prací. Jelikož téma práce by v celé své šíři vydalo klidně na několik knih, rozhodl jsem se jej zúžit na z hlediska dělby moci i politického života klíčovou problematiku odmítání prezidentských kandidátů na ústavní soudce Senátem (respektive v prvních třech letech existence České republiky Poslaneckou sněmovnou), které dosud navzdory jejímu významu nebylo věnováno příliš odborné pozornosti.

Udílení souhlasu s jmenováním ústavních soudců na základě čl. 84 odst. 2 Ústavy patří k nejvýznamnějším pravomocím Senátu, přičemž způsob jejího výkonu je rozhodující pro chod celého ústavního zřízení, neboť v krajním případě si lze představit jak mechanické schvalování všech prezidentových nominací vedoucí k přílišnému ovládnutí Ústavního soudu prezidentem, tak personální vyprázdňení Ústavního soudu svévolným odmítáním všech nominací, či politické vydírání prezidenta za účelem navrhování Senátu blízkých kandidátů. Z hlediska dělby moci a s jejím narušováním souvisejícím rizikem politizace justice, jak ji v současné době sledujeme například v Polsku, je rozhodující otázka, jaká kritéria Senát vedou k odmítnutí kandidátů na ústavní soudce a zda tato kritéria mají politický rozměr. Výzkumnou otázku jsem se tedy rozhodl naformulovat takto: „*Je odmítnutí prezidentových kandidátů na ústavní soudce Senátem projevem politické moci, nebo spíše korektivem vysoké morální i odborné kvality soudců Ústavního soudu?“*

Pro odpověď na výzkumnou otázku bude nejprve třeba se v první kapitole vypořádat s dosavadní literaturou více či méně se vážící k tématu práce a vymezit, co bude v rámci výzkumu považováno za projev politické moci a co za korektiv morální či odborné kvality. Následující čtyři kapitoly věnované jednotlivým prezidentům budou představovat chronologický přehled neschválených nominací na Ústavní soud s pokusem o co nejpřesnější identifikování důvodů jejich odmítnutí (byť v případě Václava Havla roku 1993 ještě nešlo o Senát, nýbrž o Poslaneckou sněmovnu), jež následně uspořádám do několika typizovaných kategorií. Svá teoretická východiska z první kapitoly budu porovnávat s dostupnými prameny

o průběhu parlamentního jednání, případně s reflexemi v médiích a literatuře. Šestá kapitola bude věnována kvantitativní i kvalitativní analýze výsledků výzkumu za účelem nalezení odpovědi na výzkumnou otázku, včetně případných návrhů, jak senátní praxi či samotnou ústavněprávní úpravu vylepšit, pokud bych došel k příliš pesimistickým závěrům.

1. Role Senátu ve výběru ústavních soudců

Přestože je proces výběru a jmenování ústavních soudců klíčový pro chod demokratického právního státu, jeho právní úprava je vcelku stručná. Ústavní soud se na základě čl. 84 odst. 1 Ústavy skládá z patnácti soudců jmenovaných na dobu deseti let. Čl. 84 odst. 2 Ústavy poté stanoví, že „soudce Ústavního soudu jmenuje prezident republiky se souhlasem Senátu“, přičemž odst. 3 stanoví pro kandidáta následující kritérium: „*bezúhonný občan, který je volitelný do Senátu, má vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně deset let činný v právnickém povolání*“. Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu toto příliš nerozvíjí, neboť jen v § 6 odst. 1 opakuje jinými slovy, že si prezident vyžádá od Senátu souhlas ke jmenování soudce, a v § 6 odst. 2 stanoví fikci souhlasu Senátu se jmenováním kandidáta, pokud Senát do 60 dnů od vyžádání souhlasu o kandidátovi nehlasoval.¹ Postup Senátu pak specifikuje § 140 zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu pouze takto: „(1) *Žádost prezidenta republiky o vyslovení souhlasu Senátu s jmenováním soudce Ústavního soudu postoupí předseda Senátu organizačnímu výboru a rozešle jej všem senátorům a senátorským klubům. (2) Organizační výbor přikáže žádost podle odstavce 1 výboru, popřípadě výborům a doporučí předsedovi Senátu, aby byla tato žádost zařazena na pořad schůze Senátu a projednána tak, aby Senát mohl ukončit hlasování o vyslovení souhlasu s jmenováním soudce Ústavního soudu nejpozději do 60 dnů poté, kdy si prezident republiky souhlas vyžádal. (3) K vyslovení souhlasu s jmenováním soudce Ústavního soudu je třeba nadpoloviční většiny přítomných senátorů.*“ Vzhledem k tomu, že dle § 70 odst. 1 jednacího řádu Senátu je Senát způsobilý se usnášet za přítomnosti alespoň jedné třetiny všech senátorů, lze si v nejkrajnějším případě představit situaci, kdy by ústavní soudce byl schválen pouhými 14 senátory.

1.1. Dosavadní reflexe tématu

Role Senátu ve výběru ústavních soudců zatím nebyla, na rozdíl od samotného fungování Ústavního soudu či přístupu prezidentů k jeho obsazování, příliš analyzována a nebyl proveden žádný systematický výzkum odmítání kandidátů. Zřejmě prvním náznakem intenzivnějšího zájmu o politický rozměr výběru ústavních soudců byl již v době, kdy ještě Senát nebyl ustanoven a jeho funkci na základě čl. 106 odst. 2 Ústavy vykonávala Poslanecká sněmovna, článek tehdejší asistentky předsedy ÚS Elišky Wagnerové (později v letech 2002–

¹ Tato fikce ještě nikdy nebyla v praxi použita a je doktrínou často označována za protiústavní pro rozpor s čl. 84 odst. 2 Ústavy, viz například KYSELA, Jan. Senát Parlamentu České republiky v historickém a mezinárodním kontextu. Příspěvek ke studii dvoukomorových soustav. Parlament České republiky, Praha 2000, str. 116 (dostupné online na https://www.senat.cz/informace/z_historie/studie/sbornik/disertace.php?ke_dni=28.5.2014&O=9)

2012 místopředsedkyně ÚS a ve volebním období 2012–2018 též senátorky) v časopisu Právní rozhledy 7/1995 nazvaný „Vliv parlamentů, vlád a politických stran na výběr ústavních soudců.“² Autorka se zde vymezila proti představám o dodržování zásady nezávislosti a nestrannosti soudců při volbě či jmenování soudců ÚS v parlamentních demokraciích, protože dle jejího názoru nelze směřovat politický vliv na jmenování soudců s politickým vlivem na rozhodování jednotlivých případů, k němuž zásada nezávislosti a nestrannosti soudců ve skutečnosti směřuje, a prostřednictvím komparace evropských ústavních systémů dokládá, že politický vliv na složení ústavních soudů je v nich předpokládán a náležitě usměrňován. Co se týče české úpravy, Wagnerová se obávala, že absence kvalifikovaného kvóra snižuje možnosti opozičních kandidátů a zejména při převaze prezidentovi blízké strany může vést k politicky jednobarevnému složení ÚS, zatímco sama vidí jako žádoucí „*pestrý politický background ústavních soudců*“.³

První detailnějším rozbohem problematiky výběru ústavních soudců byl až roku 2003, kdy téma nabralo na aktuálnosti vzhledem k postupné obměně většiny Ústavního soudu, článek Jana Kysely a Zdeňka Kühna v Časopise pro právní vědu a praxi 1/2003 „*Kreace ústavních soudů ze srovnávací perspektivy*“.⁴ V době vzniku textu ovšem ještě Senát nikoho neodmítl, což bylo dle autorů podmíněno kreditem prezidenta Václava Havla coby „*uznávané nadstranické osobnosti*“⁵, tudíž pro potřeby této práce jsou nejdůležitější poznatky autorů o požadavcích na kandidáty, plynoucích ze spíše sporých debat na schůzích výborů i na plenárních schůzích. Vhodným ústavním soudcem se prý senátorům jevila „*osoba nespojovaná s konkrétní politickou stranou, nejsoucí v minulosti součástí nomenklatury, vyznačující se pestrou životní a profesní zkušeností a znalostí cizích jazyků a cizího práva, a hlásící se k hodnotovému výkladu práva, akcentaci přirozených práv člověka na úkor lpění na liteře normativních textů, jež jsou samotnými zákonodárci shledávány nepřehlednými a někdy i rozpornými*“.⁶ Autoři v závěru článku volali po intenzivnější veřejné diskusi Senátu o kandidátech a po explicitnějším formulování profilu ideálního kandidáta ze strany senátorů,

² WAGNEROVÁ, Eliška. Vliv parlamentů, vlád a politických stran na výběr ústavních soudců. Právní rozhledy, 1995, č. 7, s. 277-278, dostupné online na <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptcojzgvpxa4s7g5pxgxzsg43q&groupIndex=0&rowIndex=0&refSource=search#>

³ Tamtéž

⁴ KYSELA, Jan, KÜHN, Zdeněk. Kreace ústavních soudů ze srovnávací perspektivy. Časopis pro právní vědu a praxi, 2003, č. 1, s. 1–16, dostupné online na <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/8056/7278>

⁵ KYSELA, KÜHN 2003, s. 10

⁶ KYSELA, KÜHN 2003, s. 9

přičemž vnímali negativně možnost opakovaného jmenování ústavních soudců kvůli riziku politických vlivů na rozhodování ÚS.⁷

O rok později Kysela tuto výraznou a komplikovanou obměnu ústavních soudců (navrhovaných zčásti neúspěšně novým prezidentem Václavem Klausem) reflektoval v kapitole knihy „*Dělba soudní moci v České republice*“ nazvané „*Reflexe způsobu konstituování „druhého“ Ústavního soudu ČR*“.⁸ Kysela zdůrazňuje, že proces jmenování ústavních soudců je sdílenou kompetencí prezidenta a Senátu, což odráží teorie dělby moci a brzd a protivah, pročež automatické schvalování kandidátů Senátem by z jmenování ústavních soudců učinilo faktickou prezidentovu prerogativu, což by odporovalo „*liteře i duchu Ústavy*“.⁹ Z tohoto důvodu Kysela považuje za úkol Senátu prověřit nejen splnění ústavněprávních předpokladů pro výkon funkce ústavního soudce, nýbrž jejich komplexní osobnostní profil. Jelikož výsledky tajných voleb v některých případech neodpovídaly rozložení politických sil v Senátu, dle Kysely je spolurozhodování o složení ÚS pro mnohé senátory věcí svědomí. Senát prý navíc upřednostňoval konkrétní před abstraktním, takže spíše než obecná kritéria týkající se odbornosti, právní praxe, nevhodnosti opakování mandátu či členství v KSČ hrál roli dojem z konkrétních kandidátů.¹⁰

Kysela s Kühnem se posléze k tématu vrátili v delším anglicky psaném článku v časopise *European Constitutional Law Review* 2/2006 jménem „*Nomination of Constitutional Justices in Post-Communist Countries: Trial, Error, Conflict in the Czech Republic*“¹¹, v němž se po vcelku rozsáhlém obecném a komparativním úvodu zaměřili právě na dlouhý a složitý proces personální obměny ÚS v letech 2003–2005 (viz třetí kapitola této diplomové práce). Co se týče úlohy Senátu, autoři opět kritizovali častou absenci plenární diskuse o kandidátech (jíž se dokonce jeden ze senátorů pokoušel obhájit tím, že nechce uškodit budoucí kariéře kandidáta veřejným propíráním jeho prohřešků), jakož i celkovou nedostatečnou aktivitu senátorů při prověřování nominantů.¹² Autoři si též všimli nízkého zájmu médií, veřejnosti i právní doktríny o toto téma, ač byl díky prezidentově nečinnosti

⁷ KYSELA, KÜHN 2003, s. 16

⁸ KYSELA, Jan. *Reflexe způsobu konstituování „druhého“ Ústavního soudu ČR* in ŠIMÍČEK, Vojtěch, HLOUŠEK, Vít, ed. *Dělba soudní moci v České republice*. Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, Brno 2004, ISBN 80-210-3318-5, s. 134–147

⁹ KYSELA 2004, s. 143–144

¹⁰ KYSELA 2004, s. 145–147

¹¹ KYSELA, Jan, KÜHN, Zdeněk. *Nomination of Constitutional Justices in Post-Communist Countries: Trial, Error, Conflict in the Czech Republic*. *European Constitutional Law Review*, 2006, č. 2, s. 183–208, dostupné online na <https://www.cambridge.org/core/journals/european-constitutional-law-review/article/abs/nomination-of-constitutional-justices-in-postcommunist-countries-trial-error-conflict-in-the-czech-republic/3DDF58AE80D9E72EEB11B2E3C919A1F7>

¹² KYSELA, KÜHN 2006, s. 200–203

Ústavní soud několik měsíců neusnášeníšopný. Nedostatek politické kultury v kombinaci s chybějícím konsensem na základních ústavních a politických principech dle Kysely s Kühnem vedl k obstrukci nominačního procesu a paralýze Ústavního soudu, což tehdy nebylo v postkomunistické Evropě unikum. Závěr autorů, že nejlépe v tomto prostoru funguje systém jmenování soudců samotným parlamentem v Polsku, byl ovšem pozdějším vývojem vyvrácen.¹³

Velmi rázně kritizoval roku 2007 možnost opakovaného jmenování ústavních soudců bývalý ústavní soudce a tehdejší soudce Soudního dvora EU Jiří Malenovský, a to kvůli tomu, že soudci a soudy nejen mají být nezávislími, ale také se tak musí jevit, což je opakovaným výběrem politickými orgány zpochybněno. Dle Malenovského se opakovaní mandátu kromě ČR objevuje ze států EU jen v Maďarsku, kde ovšem k němu může dojít jen jednou, protože česká úprava se „*zcela octla mimo názorový konsens v unijní Evropě a nespĺňuje moderní evropské nároky na nezávislost ústavních soudů.*“¹⁴

Pozoruhodný postřeh přinesl roku 2010 v komentáři k čl. 84 Ústavy Jan Filip, neboť varoval před snahami Senátu o předběžné projednání návrhů s ním, které by vedlo k „*přepólování rolí*“¹⁵, protože by prezident de facto konfirmoval výběr provedený Senátem. Podobně problematické by dle Filipa bylo, kdyby prezident předložil více návrhů na obsazení jednoho místa současně, jelikož by se tak z Ústavou požadovaného udělení souhlasu stala volba. Skepticky se staví též k situacím, kdy se v Senátu vzhledem k nutnosti obsadit více pozic rozhoduje o několika kandidátech zároveň. Šance kandidátů se totiž mohou lišit od hypotetického samostatného projednání, protože se kupříkladu může stát, že jeden z kandidátů inspiruje senátory k otázce, jíž by se jinak nezabývali. Žádné jednotné schéma požadavků na ústavní soudce se ovšem Filipovi nepodařilo dovodit, byť si všiml rostoucího rozsahu informací o kandidátovi a průběhu jednání na výborech probíraných na plenární schůzi.¹⁶

O pět let později se taktéž v komentáři k čl. 84 Ústavy k Filipovým postojům vyjádřil Tomáš Langášek, jemuž se úvaha o (ne)rovnosti šancí kandidátů při hromadném projednání oproti samostatnému zdála být opoziční ke snahám o to, aby Senát usiloval o vytvoření ideově, sociálně či profesně pestrého Ústavního soudu, avšak dle Langáška je dostatečnou pojistkou

¹³ KYSELA, KÜHN 2006, s. 206–208

¹⁴ MALENOVSKÝ, Jiří. K časové omezenosti a obnovitelnosti mandátu ústavních, mezinárodních a evropských soudců a k přenosnosti těchto charakteristik na mandát vrcholných funkcionářů obecných soudů in ŠIMÍČEK, Vojtěch, ed. Role nejvyšších soudů v evropských ústavních systémech – čas pro změnu? Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, Brno 2007, ISBN 978-80-210-4262-9. s. 158–159

¹⁵ FILIP, Jan in BAHÝLOVÁ, Lenka a kol. Ústava České republiky: komentář. Linde, Praha 2010, ISBN 978-80-7201-814-7, s. 1044

¹⁶ FILIP 2010, s. 1044–1045

proti přílišnému posílení Senátu praxe podání jedné kandidatury na jedno neobsazené místo. Langášek považuje Ústavní soud za orgán nacházející se na pomezí politiky a práva, kterýžto význam dle jeho názoru logicky reflektuje zapojení Senátu „*jako bytostně politického, byť do určité míry méně politicky exponovaného orgánu*“ do jeho formování.¹⁷

Přestože, jak se přesvědčíme v následujících kapitolách práce, nesoulad mezi prezidenty Václavem Klausem i Milošem Zemanem a Senátem se objevoval nadále, další zevrubná reflexe tématu, pomineme-li komentářovou literaturu, pochází až z roku 2015, kdy se v knize „*Právníký Olymp: portréty vybraných soudců Ústavního soudu ČR*“ vedle portrétů tehdejších i dřívějších ústavních soudců objevil obecný příspěvek Michala Říhy „*Ústavní soud ve třetí dekádě – trendy a změny ve výběru strážců ústavnosti*“.¹⁸ Říha se však primárně nezabýval rolí Senátu, jelikož jej zajímalo hlavně skutečné složení ÚS a jeho vývoj, proto si všímá hlavně komplikovaného postavení opakovaně navrhovaných stávajících soudců i již dříve neúspěšných kandidátů.¹⁹ V závěru textu Říha volá po důkladnějším screeningu kandidátů ze strany médií a právní veřejnosti, jakož i po transparentnějším způsobu samotného výběru kandidátů, a to mimo jiné z důvodu nízkého zastoupení právního stavu v Senátu. Vedle toho vidí Říha potenciál v posílení senátního aparátu nebo sekretariátů jednotlivých senátorů za účelem zpracování základní linie dosavadní činnosti kandidátů, spolu s právem senátorů požadovat po kandidátech doplnění materiálů týkajících se případů, jimiž se v rámci své profesní činnosti zabývali.²⁰

Hned několik příspěvků více či méně se vážících k tématu práce najdeme v Kyselou editovaném sborníku „*Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky v souvislostech*“.²¹ Zatímco emeritní senátor Petr Pithart (v letech 1996–1998 a 2000–2004 předseda Senátu) přístup Senátu k volbě ústavních soudců chválí a považuje jej za velmi uvážlivý s tím, že kandidáti byli před volbou většinou důkladně prozkoumáni²², Eliška Wagnerová je o poznání pesimističtější, neboť dle jejího názoru by se senátoři měli zajímat o politicko-filosofické ladění kandidátů, aby byla zajištěna pestrost a vyváženost ÚS. Zatímco u bývalých politiků bude takové posouzení vcelku jednoduché, tak zejména u soudců či advokátů vidí Wagnerová jako žádoucí klást jim otázky na výklad základních práv nebo kontroverzní judikaturu ÚS. Pokud jde

¹⁷ LANGÁŠEK, Tomáš in RYCHETSKÝ, Pavel, LANGÁŠEK, Tomáš, HERC, Tomáš, MLSNA, Petr a kol. Ústava České republiky; Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky: komentář. Wolters Kluwer, Kodex, Praha 2015, ISBN 978-80-7478-809-3, s. 832

¹⁸ ŘÍHA, Michal. Ústavní soud ve třetí dekádě – trendy a změny ve výběru strážců ústavnosti in KYSELA, Jan, BLAŽKOVÁ, Kristina, CHMEL Jan a kol. Právníký Olymp: portréty vybraných soudců ústavního soudu ČR. Leges, Teoretik, Praha 2015, ISBN 978-80-7502-074-1, s. 216–245

¹⁹ ŘÍHA 2015, s. 232–234

²⁰ ŘÍHA 2015, s. 244–245

²¹ KYSELA, Jan, ed. Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky v souvislostech. Leges, Teoretik, Praha 2016, ISBN 978-80-7502-166-3

²² PITHART, Petr. Senát před a po dvaceti letech in KYSELA (ed.) 2016, s. 23

o odborné znalosti ústavního práva, Wagnerová se domnívá, že ty by měla zjišťovat primárně Kancelář prezidenta republiky, avšak senátoři by si například mohli vyžádat tři zásadní práce kandidáta. Dále Wagnerová kritizuje nedostatečný zájem senátorů o plenární diskusi s kandidáty, přičemž agenda výběru ústavních soudců se jí nezdá pro Senát atraktivní, ač jde o vlivnou kompetenci, již by měl Senát „pěstovat a rozvíjet.“²³

Přímo tématu výběru ústavních soudců jsou poté ve sborníku věnovány tři texty od Davida Kosaře s Ladislavem Vyhnánkem, Maxima Tomoszeka a Vojtěcha Šimíčka. Kosař s Vyhnánkem se v příspěvku nazvaném „*Senát a výběr soudců Ústavního soudu*“²⁴ nejprve vyjadřují k právě dovršené velké obnově ÚS, v němž již všichni soudci byli jmenováni prvním přímo voleným prezidentem Milošem Zemanem. Autoři si povšimli, že Senát nehodlá pouze certifikovat prezidentovy kandidáty a že se oproti minulé obměně zvýšil zájem médií o výběr soudců. Kriticky však Kosař s Vyhnánkem vnímali důsledky možnosti opětovného jmenování ústavních soudců i nedostatečný zájem senátorů o názory na zásadní ústavněprávní otázky.²⁵ Spíše než přístupem Senátu ke konkrétním kandidátům se ale autoři v příspěvku zabývají hlavně obecnou kritikou možnosti opakovaného jmenování a absencí postupné obměny ÚS, jakož i silnou korelací mezi výsledky hlasování v senátních výborech a na plénu. Absence formalizovaného seznamu otázek senátorů na kandidáty poté dle Kosaře s Vyhnánkem snižuje kvalitu schvalovacího procesu, přesto vysledovali určité časté tématické okruhy typu předlistopadové minulosti (kterážto problematika ovšem postupem času ztrácí na aktuálnosti vzhledem k „dospělosti“ právníků, kteří svůj společenský život zahájili až po roce 1989²⁶) nebo dřívějšího profesního působení.²⁷ Odpor autorů k možnosti opakovaného jmenování je dokonce dovedl k tomu, že by považovali za žádoucí ptát se kandidátů na jejich názor na tuto možnost s tím, že v případě záporné odpovědi by se logicky zúžil prostor pro jejich uvažování o opakování mandátu.²⁸ Nabízí se ovšem otázka, zda není problematické pokoušet se s nejistou šancí na úspěch v takto zásadní ústavněprávní záležitosti o vytvoření zvyklosti restriktivně vykládající Ústavu namísto intenzivní snahy o její novelizaci.

Maxim Tomoszek ve svém příspěvku „*Senát a legitimita soudců Ústavního soudu*“²⁹ taktéž kritizuje možnost opakovaného jmenování ústavních soudců a přílišnou provázanost

²³ WAGNEROVÁ, Eliška. Reflexe práce v Senátu in KYSELA (ed.) 2016, s. 44–45

²⁴ KOSAŘ, David, VYHNÁNEK, Ladislav. Senát a výběr soudců ústavního soudu in KYSELA (ed. 2016), s. 188–212

²⁵ KOSAŘ, VYHNÁNEK 2016, s.188–189

²⁶ V průběhu psaní této diplomové práce se ovšem na kauze kontroverzního předlistopadového soudcovského rozhodování kandidáta Roberta Fremra ukázalo, že i roku 2023 jde stále o relevantní téma.

²⁷ KOSAŘ, VYHNÁNEK 2016, s. 201–203

²⁸ KOSAŘ, VYHNÁNEK 2016, s. 209–210

²⁹ TOMOSZEK, Maxim. Senát a legitimita soudců Ústavního soudu in KYSELA (ed.) 2016, s. 212–224

funkčních období ústavních soudců a prezidentů s hrozbou pro akceschopnost ÚS v případě nečinnosti prezidenta či odmítnutí více kandidátů Senátem.³⁰ Dle Tomoszeka je nepochybné, že by „výběr soudců ÚS neměl být politicky motivovaný, resp. zpolitizovaný, na druhou stranu i prezident je politickým aktérem, což je po zavedení přímé volby zcela jasně patrné. V tomto směru se tedy jeví jako nejpravděpodobnější, že ústavodárce zamýšlel český model jako hledání politického kompromisu mezi prezidentem a Senátem, se zohledněním určitých odborných kritérií.“³¹ Toto ale neznamená, že by se senátoři neměli zabývat hodnotovou orientací kandidátů, což naopak Tomoszek vidí jako žádoucí pro sestavení vyváženého soudu.³² Tomoszek sice provedl empirický výzkum všech hlasování Senátu o kandidátech na ústavní soudce v letech 2000–2015, ale důvody odmítnutí kandidátů se primárně nezabýval, protože jej zajímala především spojitost mezi politickým složením Senátu a hodnotovou orientací jmenovaných soudců, byť ocenil setrvání Senátu na negativním stanovisku v obou případech opětovného pokusu prezidentů o znovunavržení neúspěšných kandidátů i reflexi minulosti kandidátů.³³

Nejkritičtějším z relevantních textů ve sborníku je jednoznačně stat' ústavního soudce Vojtěcha Šimíčka „Výběr kandidátů na soudce Ústavního soudu a jejich schvalování Senátem“.³⁴ Šimíček byl překvapen malou pozorností věnovanou procesu výběru ústavních soudců, jenž se mu jevil „nesrozumitelný a někdy dokonce i nahodilý až intuitivní“³⁵, za což činí odpovědným prezidenty i Senát. Stejně jako jiní autoři by Šimíček chtěl zrušit možnost opakovaného jmenování ústavních soudců s tím, že by jejich mandát prodloužil nejméně na 12 let, což by (kromě jinými autory zdůrazňované nižší závislosti soudu na konkrétní osobě prezidenta) mohlo posílit odbornost soudu, jelikož jde o specifickou profesi, v níž je třeba se několik let zacvičovat, a tak z funkce odcházejí soudci na vrcholu své výkonnosti.³⁶ Pokud jde o úlohu Senátu, Šimíček mu vytýká nízký zájem o problematiku a nejednotný přístup ke kandidátům, přičemž Senátu doporučuje formulaci obecného optimálního profilu ústavního soudce, s nímž by byli jednotliví kandidáti pečlivě konfrontováni.³⁷ Dále Šimíček radí změnit schvalovací proceduru v Senátu tak, aby Senát (respektive vybraní odborníci z řad ústavněprávního výboru) spíše než formality, které řeší již Kancelář prezidenta republiky,

³⁰ TOMOSZEK 2016, s. 214

³¹ TOMOSZEK 2016, s. 215

³² TOMOSZEK 2016, s. 216

³³ TOMOSZEK 2016, s. 219–220

³⁴ ŠIMÍČEK, Vojtěch. Výběr kandidátů na soudce Ústavního soudu a jejich schvalování Senátem in KYSELA (ed.) 2016, s. 225–240

³⁵ ŠIMÍČEK 2016, s. 228

³⁶ ŠIMÍČEK 2016, s. 233–234

³⁷ ŠIMÍČEK 2016, s. 236–237

zkoumal hodnotové zakotvení kandidátů z jejich publikací, vybraných soudních rozhodnutí či advokátních případů. Stávající praxe je dle Šimíčka de facto sebeomezením Senátu ve výkonu důležité ústavní pravomoci. Ve shodě s Kyselou a Kühnem také Šimíček vnímá problematiku situace, kdy jsou kandidáti odmítnuti bez dostatečné zpětné vazby.^{38 39}

Vedoucí této práce Jana Ondřejková se tématem výběru ústavních soudců zabývala ve článku v časopise Právník 11/2016 „*Výběr soudců ústavního soudu ČR*“.⁴⁰ Ondřejková stručně shrnuje dosavadní dění v oblasti výběru ústavních soudců (včetně úspěšných nominací) coby podklad pro případné další výzkumy. Co se týče role Senátu, Ondřejková si povšimla, že se liší v závislosti na tom, zda v něm má prezident spřízněnou většinu pro své kontroverzní kandidáty, což se projevuje na velmi těsných úspěších některých kandidátů, zatímco neúspěšní kandidáti až na tři výjimky prohrávají vždy o více než pět hlasů. Zároveň však Senát nemůže jmenování ústavních soudců blokovat příliš dlouho, aby neohrozil jeho funkčnost, jakkoliv z druhé strany vzhledem k synchronizaci funkčních období soudců hrozí rychlé najmenování kandidátů blízkých prezidentovi a s ním spřízněné straně. Možnost opětovného jmenování Ondřejková nezpochybňuje tak silně jako výše citovaní autoři, avšak zmiňuje možná podezření z personální korupce a konstatuje, že kontinuitu ÚS mohou zaručit asistenti soudců, u nichž toto nehrozí.⁴¹ Závěrem Ondřejková dle vlastního vyjádření paradoxně dospívá „*k závěru o potřebné politizaci procesu výběru ústavních soudců*“⁴², protože přílišná zdrženlivost Senátu může vést k posílení role méně transparentně fungující Kanceláře prezidenta republiky a s přibývajícím počtem právníků nezatížených problematiku předlistopadovou minulostí narůstá i prostor pro budování názorově i hodnotově pestrého soudu, neboť se diskuse bude držet aktuálních témat. Postoj Ondřejkové, která navíc výslovně kritizuje tendenci řídit se při opětovných nominacích stávajících soudců jejich rozhodnutími, se tedy navzdory zdánlivě překvapivému volání po politizaci (srov. zejména s Tomoszekem) příliš neliší od výše zmíněných požadavků na aktivní roli Senátu při formování kvalitního a pestrého Ústavního soudu, pročež pro potřeby této diplomové práce bude nutné vymezit vlastní chápání pojmu politika.⁴³

³⁸ ŠIMÍČEK 2016, s. 239–240

³⁹ Šimíček se roku 2016 tématem výběru ústavních soudců zabýval též nepřímo coby vedoucí diplomové práce Josefa Šípa na Právnické fakultě Masarykovy univerzity nazvané „*Výběr a jmenování soudců Ústavního soudu*“, avšak Senát je v této práci zmiňován pouze okrajově, proto ji nevyužívám jako zdroj.

⁴⁰ ONDŘEJKOVÁ, Jana. Výběr soudců ústavního soudu ČR. Právník, 2016, č. 11, s. 945–958, dostupné online na https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2016/11/1.Ond%C5%99ejkov%C3%A1_11_2016.pdf

⁴¹ ONDŘEJKOVÁ 2016, s. 957–958.

⁴² ONDŘEJKOVÁ 2016, s. 958

⁴³ Tamtéž

O rok později však Ondřejková ve své knize „*Vnější limity soudcovské interpretace a argumentace*“⁴⁴ význam způsobu ustanovení ústavního soudu relativizuje tím, že v momentě jmenování je soudce od politické kontroly odstříhnut, svůj úřad vykonává osobně a až při ucházení se o druhé jmenování je „*spatřován silný potenciál osobní politické korupce*“.⁴⁵ Přezkum zákonů Ústavním soudem se navíc častěji odehrává na základě podnětů soudů či jednotlivců, a nikoliv samotných zákonodárců.⁴⁶

Další reflexí tématu byl převážně na Slovenskou republiku (kde si naopak prezident vybírá ústavní soudce z parlamentem navržených kandidátů, což někdy vede k vážným ústavním krizím) orientovaný článek Maxe Steuera v časopise Právník 4/2017 „*Kto a ako vyberá strážcov? Legitimita výberu sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky v komparatívnej perspektíve*“⁴⁷, přičemž výběr ústavních soudců Steuer považuje za nepochybně politický proces vzhledem k tomu, že o něm rozhoduje ústavodárce a standardně jsou do něj zapojeni zástupci exekutivy či legislativy. Základní požadavky na jmenovací proces (nemožnost opakování mandátu, volba jako důsledek politického kompromisu a diverzita profesních kariér ústavních soudců) autor sice dovozuje zejména z angloamerické literatury, avšak shodují se s výše uvedenými českými postřehy. Steuer nevidí problém v političnosti procesu výběru ústavních soudců jako takové, ale v případném chybějícím zastoupení části politického spektra v něm.⁴⁸ Česká republika Steuerovi posloužila jako příklad kolaborativního modelu výběru ústavních soudců, tedy systému spočívajícím ve spolupráci více orgánů, přičemž Steuerův pohled vycházející převážně ze zde již zmíněných pramenů je dosti pesimistický. Jako hlavní nebezpečí českého (resp. obecně kolaborativního) systému Steuer zmiňuje možnost najmenování velkého množství prezidentovi blízkých soudců při politické shodě se senátní většinou bez ohledu na opozici, či naopak neexistenci pojistek proti personálnímu vyprázdnění soudu při dlouhodobém nesouladu mezi Senátem a prezidentem a též pochybnosti o potenciálních politických obchodech vázících se k opětovným nominacím stávajících soudců. Steuer ovšem dle mého názoru podceňuje rizika jím i Benátskou komisí preferovanějšího systému oddělených nominací různými aktéry, neboť v něm schází vzájemné pojistky státních orgánů proti jednotlivým kandidátům, takže místo problému se zablokovanou

⁴⁴ ONDŘEJKOVÁ, Jana. *Vnější limity soudcovské interpretace a argumentace*. Leges, Teoretik, Praha 2017, ISBN 978-80-7502-258-5

⁴⁵ ONDŘEJKOVÁ 2017, s. 114–115

⁴⁶ ONDŘEJKOVÁ 2017, s. 115

⁴⁷ STEUER, Max. *Kto a ako vyberá strážcov? Legitimita výberu sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky v komparatívnej perspektíve*. Právník, 2016, č. 4, s. 338–356, dostupné online na https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2017/4/5.Steuer_4_2017.pdf

⁴⁸ STEUER 2017, s. 342–343

komunikací aktérů nominačního procesu může dojít k najmenování příliš vyhraněných nebo kontroverzních osobností, jejichž vzájemný nesoulad bude komplikovat fungování ústavního soudu.⁴⁹ V zájmu usnadnění jmenovacího procesu a garance vlivu opozice na složení ústavního soudu Steuer vyzdvihuje volbu parlamentem za paritního zastoupení stran ve volební komisi namísto klasického plenárního hlasování.⁵⁰ Zde se ovšem nabízí otázka, zda by toto bylo aplikovatelné na český Senát, jenž je tradičně postaven spíše na silných osobnostech než na samotných politických stranách nebo hnutích a loajalitě senátorů k nim, přičemž tento trend se neustále zesiluje.

Následujícím odborným textem o výběru ústavních soudců je diplomová práce Jiřího Svobody z Právnické fakulty Masarykovy univerzity, vedená Davidem Kosařem, „*Výběr ústavních soudců v České republice a na Slovensku*“⁵¹ z roku 2020, jež se sice primárně zabývá obecnou komparací české a slovenské právní úpravy výběru ústavních soudců, avšak obsahuje i postřehy týkající se kritérií uplatňovaných Senátem. Nejprve si Svoboda všímá rozdílu v přístupu ke členství dvou po sobě jdoucích kandidátů z let 2019 a 2020 v KSČ, jenž patrně pramení z jejich odlišné míry sebekritiky.⁵² Poté Svoboda konstatuje nejednotnost v posuzování odbornosti, jež patrně souvisí i s nepříliš vysokým zastoupením právníků mezi senátory.⁵³ Svoboda je ovšem lehce skeptický k možnosti formulovat ideální profil ústavního soudce vzhledem k tomu, že některé osobnostní kvality vhodné pro výkon funkce ústavního soudce, jako jsou například „*morální integrita, objektivita, odvaha, pokora, dobrý úsudek a vůle se lidsky a profesně rozvíjet*“⁵⁴, nelze objektivně měřit, jakkoliv jinak je jeho pohled na danou problematiku Šimíčkoví blízký.

Zatím poslední reflexí tématu byl roku 2021 text Ladislava Vyhnánka a Štěpána Janků „*Jmenování soudců Ústavního soudu: Je zde prostor pro mimoprávní vlivy?*“ z taktéž brněnské kolektivní monografie „*Mimoprávní vlivy na rozhodování českého Ústavního soudu*“, jehož hlavním motivem je kritika možnosti opětovaného jmenování soudců ve spojení s absencí postupného jmenování soudců. Pozornost autorů vzbudilo zejména neschválení dvou stávajících ústavních soudců kvůli jejich podílu na rozhodnutí o církevních restitucích (viz níže). Dále si Vyhnánek a Janků povšimli posunu ústavní praxe od relativní apatie vůči

⁴⁹ STEUER 2017, s. 349–350

⁵⁰ STEUER 2017, s. 354–356

⁵¹ SVOBODA, Jiří. *Výběr ústavních soudců v České republice a na Slovensku*. 2020, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta (vedoucí práce KOSAŘ, David), dostupné online na <https://is.muni.cz/th/cd7cf/>

⁵² SVOBODA 2020, s. 46–47.

⁵³ SVOBODA 2020, s. 49

⁵⁴ SVOBODA 2020, s. 62

politickým a hodnotovým otázkám při projednávání nominací Senátem k důkladnějšímu politickému screeningu včetně předzvěsti budoucích politických her, zatímco otázka členství v KSČ se jim naopak jevila být palčivější dříve.⁵⁵

1.2. Specifikace výzkumné otázky

Pro odpověď na výzkumnou otázku „*Je zamítnutí prezidentových kandidátů na ústavní soudce Senátem projevem politické moci, nebo spíše korektivem vysoké morální i odborné kvality soudců Ústavního soudu?*“ je třeba nejprve vymezit, co bude do těchto dvou protipólů spadat. Za **projev politické moci** budu považovat situace, kdy senátoři prostřednictvím odmítnutí prezidentových kandidátů na ústavní soudce prosazují své politické ideje či zájmy, případně i názory na rozhodování Ústavního soudu (představit si ale lze i čekání senátorů s návrhy na zrušení zákonů do doby, než si schválí sobě alespoň domněle blízké soudce⁵⁶), kterýžto přístup může potenciálně představovat nebezpečí pro jeho nezávislost. Toto úzce souvisí s fenoménem vládnutí se soudci, na nějž upozorňuje Jana Ondřejková, neboť političtí aktéři počítají s tím, že jejich chování bude posuzováno soudy, a tak vyhledávají způsoby, jak své postavení posílit. Může jít jak o potvrzení ústavnosti vlastního řešení politických problémů, tak o zpochybnění řešení opozičního, což se týká i úpravy politických procesů jako takových.⁵⁷ Tento vztah mezi politikou a soudy však dle Ondřejkové zároveň může motivovat politiky k respektování nezávislosti soudnictví, jelikož důvěra veřejnosti v soudy se vztahuje i na rozhodnutí s politickými aspekty, z čehož na oplátku mohou benefitovat političtí aktéři.⁵⁸ Politický rozměr ovšem může mít i případné odmítnutí kandidátů z důvodu soupeření s prezidentem či snah o politické obchody s ním, jakož i záměrné udržování Ústavního soudu ve stavu podobsazenosti.

Jestliže výše citovaní autoři vyzývají k aktivnějšímu zájmu senátorů o hodnotovou orientaci kandidátů, tak se sice zčásti jedná o zkoumání jejich politických nebo právněfilozofických idejí, avšak dle mého názoru toto spadá pod analýzu *morální a odborné kvality kandidátů*. Pro správné fungování ÚS je totiž zejména vzhledem ke kolektivnímu charakteru rozhodování žádoucí, aby v něm byli zastoupeni špičkoví právníci napříč hodnotovým spektrem (levice/pravice, konzervatismus/liberalismus/, přirozené právo/pozitivismus/sociologický přístup apod.), pochopitelně s vyloučením extrémů, a nikoliv jen lidé názorově blízcí prezidentovi, případně nevyhranění až oportunističtí pozitivisté

⁵⁵ VYHNÁNEK, Ladislav, JANKŮ, Štěpán. Jmenování soudců Ústavního soudu: Je zde prostor pro mimoprávní vlivy in SMEKAL, Hubert, BENÁK, Jaroslav a kol. *Mimoprávní vlivy na rozhodování českého Ústavního soudu*. Masarykova univerzita, Scientia, Brno 2021, ISBN 978-80-210-9884-8, dostupné online na https://science.law.muni.cz/knihy/monografie/Benak_mimopravni_vlivy.pdf, s. 71-100

⁵⁶ ONDŘEJKOVÁ 2017, s. 130

⁵⁷ ONDŘEJKOVÁ 2017, s. 29–30

⁵⁸ ONDŘEJKOVÁ 2017, s. 33

s nedostatečnou imunitou vůči politickému vlivu na jejich rozhodování. Jakkoliv je zčásti přirozené, že senátoři budou mít tendenci favorizovat sobě blízké kandidáty, tak se předběžně domnívám, že například politicky vyváženým výběrem členů ústavněprávního výboru, kteří by se nominacemi zevrubně zabývali (viz výše uvedený Šimíčkův návrh), lze do značné míry zaručit, že bude opravdu posuzována hodnotová konzistence kandidátů coby jejich zásadní morální kvalita a budou včas identifikováni evidentně problematictí či extrémní kandidáti.

Zatímco Jana Ondřejková, jak již bylo naznačeno výše, používá v souladu s českou politickou vědou ve svých pracích termín politika v širším smyslu, tedy „*jak ve smyslu policy (obsahová dimenze politiky), tak politics (proces utváření politické vůle) a někdy i polity (jednací rámec politiky)*“⁵⁹, v diplomové práci budu politikou rozumět zejména policy, kterýžto užší přístup patrně zvolil i Maxim Tomoszek. Výstižnou se mi v tomto ohledu jeví definice politiky jako určování „*kdo, co, kdy a jak dostane*“⁶⁰, již Ondřejková převzala z názvu publikace amerického politologa Harolda Dwighta Laswella z roku 1936.

Jsem si vědom toho, že tyto dvě kategorie jsou spíše jakýmsi ideálními typy a v praxi mohou hrát roli i další faktory, jako například osobní šarm kandidáta a s tím spojená kvalita jeho vystupování před senátory.⁶¹ Odbornými kvalitami pak nebudu rozumět pouze objem právních znalostí a dovedností potřebných pro řádný výkon funkce ústavního soudce, ale i reflexi toho, jestli s nimi kandidát vhodně nakládá, tedy zda například svou ústavněprávní erudici nezneužívá k obhajobě sporných zákonů či politických kroků.

2. Václav Havel

Senát sice neodmítl žádného kandidáta navrženého prezidentem Havlem, pro získání komplexního obrazu o vývoji ústavního systému ČR je však namístě rozebrat dva případy, kdy Havlovy kandidáty neschválila Poslanecká sněmovna vykonávající v letech 1993–1996 funkce Senátu na základě čl. 106 odst. 2 Ústavy, ač nebudou započteny do výzkumu z důvodu, že se ještě nejednalo o hlasování Senátu a Poslanecká sněmovna funguje dosti odlišným způsobem. Celkem Havel v letech 1993–2003 navrhl na Ústavní soud 22 osob, z toho 18 při jeho prvním sestavování, neboť vedle neúspěšných kandidatur Ireny Pelikánové a Ivana Průši Pavel Mates rezignoval mezi schválením PS a jmenováním do funkce. Nutnost dodatečných nominací byla vyvolána rezignacemi Ivy Brožové kvůli přechodu na Nejvyšší soud (1999) a Ivany Janů z důvodu odchodu na Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii, jakož i úmrtími Vladimíra Paula a Vlastimila Ševčíka (vše 2002). Jestliže Kysela s Kühnem hovořili o

⁵⁹ ONDŘEJKOVÁ 2017, s. 19

⁶⁰ ONDŘEJKOVÁ 2017, s. 42

⁶¹ KYSELA, KÜHN 2006, s. 202

postavení Havla jako respektované nadstranické osobnosti, tak Tomáš Němeček v souvislosti s nominací Elišky Wagnerové na místo po Ivaně Janů zmiňuje protesty politiků stran opoziční smlouvy ODS a ČSSD (včetně budoucího předsedy ÚS Pavla Rychetského) proti absenci konzultace s vládou. Tyto výhrady korigoval pouze poslanec za ČSSD Zdeněk Koudelka s tím, že prezident postupoval dle Ústavy, jež žádné jednání s vládou nepožaduje.⁶² Objevovaly se však i výhrady senátorů k tomu, že Havel nekonzultuje nominace s oficiálními reprezentanty Senátu, protože zástupci prezidentské kanceláře toto kompenzovali aktivním vyjednáváním podpory pro již navržené kandidáty. Dle Kysely ovšem Havel příliš neobjasňoval, „*jak na konkrétního kandidáta připadl.*“⁶³ Co se týče Havlova vztahu k justici, dle vzpomínky Josefa Baxy na lánskou diskusi právníků s prezidentem roku 1997 si „*více než jiní politici uvědomoval význam nezávislého soudnictví*“ a aktivně se o jeho fungování zajímal.⁶⁴

2.1. Irena Pelikánová

Proces první fáze obsazování ÚS je vcelku podrobně popsán Tomášem Němečkem v jeho monografii o ústavním soudci Vojtěchu Ceplovi.⁶⁵ Prezident Havel zřídil pro výběr kandidátů šestičlennou poradní skupinu v čele s předsedou Nejvyššího soudu Otakarem Motejlem, přičemž za prezidentskou kancelář se pohovorů v červnu 1993 účastnila ředitelka právního a legislativního odboru Brigita Chrastilová. Vzhledem k nutnosti rychlého nalezení dostatečného počtu vhodných kandidátů příliš nezatížených předlistopadovou minulostí byly prezidentskou kanceláří osloveny právnické fakulty, profesní komory, Nejvyšší soud, vrchní soudy i Akademie věd, avšak kandidáty navrhovaly i jiné instituce či politické strany. Dle Jana Kysely i Michala Říhy dokonce byly uveřejněny inzeráty v tisku. Nakonec takto bylo získáno 34 kandidátů, z nichž 3 se na pohovor nedostavili a 10 bylo komisí shledáno nevhodných. Způsob výběru kandidátů v dalších letech Havlova působení již takto podrobně zachycen není, nicméně stále fungovala spolupráce mezi prezidentskou kanceláří a právníckými institucemi.⁶⁶

Nominace vedoucí Katedry obchodního práva PFUK doc. Ireny Pelikánové (*1949) byla dle poznámek Chrastilové zprostředkována poslancem ODA Karlem Ledvinkou, pohovor s ní se patrně odehrál dne 24. 6. 1993, přičemž u ní komise (stejně jako u Ivana Průši a

⁶² NĚMEČEK, Tomáš. Padni komu padni – Život a případy Elišky Wagnerové. Leges, Extra, Praha 2014, ISBN 978-80-7502-055-0, s. 86–88

⁶³ KYSELA 2004, s. 138–139

⁶⁴ NĚMEČEK, Tomáš, BAXA, Josef. Hledání rovnováhy, aneb, Život soudce. Vyšehrad, Rozhovory, Praha 2023. ISBN 978-80-7601-799-3, s. 129

⁶⁵ NĚMEČEK, Tomáš. Vojtěch Cepl: život právníka ve 20. století. Leges, Extra, Praha 2010, ISBN 978-80-87212-58-5, s. 120–126

⁶⁶ ŘÍHA 2015, s. 222; NĚMEČEK 2010, s. 120; KYSELA 2004, s. 138

Václava Pavlíčka) vznesla blíže nespecifikované „výhrady z hlediska hodnocení osobnosti“⁶⁷. Prezident se přesto rozhodl Pelikánovou zařadit do skupiny třinácti kandidátů předložených dne 1. 7. 1993 Poslanecké sněmovně, kde je o pět dní později všechny doporučil ke schválení ústavněprávní výbor. Pelikánová sice obdržela 14 kladných hlasů od 19 přítomných (1 proti, 4 se zdrželi)⁶⁸, avšak průběh jednání na výboru zřejmě rozhodl o jejím neschválení o dva dny později. Členům výboru se Pelikánová dle Němečka zdála příliš sebevědomá, rozhodující ovšem bylo upozornění poslankyně ODS (rovněž absolventky PFUK a politické vězenkyně) Hany Marvanové na její manželství s údajně u studentstva vysoce neoblíbeným a obávaným profesorem státního práva SSSR a jeho dějin na PFUK Dragutinem Pelikánem (1928; v roce 1989 byl však jednou z hlavních tváří Občanského fóra na PFUK⁶⁹, kde působil jako profesor právních dějin až do svého odchodu do penze⁷⁰). K Marvanové, jež měla pochybnosti i o vhodnosti hospodářského práva ČSSR coby průpravy na funkci ústavní soudkyně, se poté dle svých slov přidala další poslankyně ODS a absolventka PFUK Anna Röschová a podařilo se jim přesvědčit i poslance ODA, aby od podpory Pelikánové ustoupili.⁷¹

Pokud jde o samotnou schůzi Poslanecké sněmovny dne 8. 7. 1993, poslanci zejména poněkud živelně diskutovali o procedurálních otázkách, dosavadním politickém angažmá kandidátů (vzhledem k široké politické angažovanosti na počátku 90. let jich hned několik bylo minimálně v minulosti členy nových demokratických stran, zatímco členy KSČ byli do roku 1969 Vladimír Klokočka a v době normalizace Pavel Holländer, jenž své angažmá ústavněprávnímu výboru přesvědčivě vysvětlil), o nemístném obvinění kandidáta Vojtěcha Cepla ze spolupráce s StB poslancem LSU Jaroslavem Vlčkem a dokonce i o údajné diskriminaci Moravanů namítané poslancem HSD-SMS Jiřím Bílým. O Ireně Pelikánové se tedy nijak nediskutovalo, za pozornost ale stojí Němečkem nereflektovaná zmínka poslankyně Röschové o členství Pelikánové v ODA. Pelikánová ve veřejném hlasování, jehož jmenovité výsledky ale nejsou na webu PS uvedeny, obdržela 64 hlasů pro a 19 proti, což ke schválení nestačilo.⁷² Nic nenasvědčuje tomu, že by její odmítnutí bylo motivováno jinak než

⁶⁷ NĚMEČEK 2010, s. 122–123

⁶⁸ Stenoprotokol z 11. schůze PS ze dne 8.7.1993, dostupné online na <https://www.psp.cz/eknih/1993ps/stenprot/011schuz/s011011.htm>

⁶⁹ NĚMEČEK 2010, s. 62

⁷⁰ Spíše jako perličku lze zmínit, že Pelikánova polistopadová publikace o ruských právních dějinách byla dokonce citována soudcem zpravodajem Stanislavem Balíkem v kontroverzním nálezu Pl. ÚS 1/08 o zdravotnických poplatcích, což se příliš nepozdávalo disentujícímu soudci Pavlu Holländerovi.

⁷¹ NĚMEČEK 2010, s. 124–125

⁷² Stenoprotokol z 11. schůze PS ze dne 8. 7. 1993, dostupné online na <https://www.psp.cz/eknih/1993ps/stenprot/011schuz/s011011.htm> an.

nedostatkem důvěry poslanců v její *morální či odborné kvality*, jakkoliv působí poněkud nezvykle, že výhrady směřovaly spíše k manželovi kandidátky než k ní samotné.

Irena Pelikánová byla ještě roku 1993 jmenována profesorkou obchodního práva, dodnes je aktivní pedagožkou i autorkou odborných publikací, přičemž v letech 2004–2019 byla Soudkyní Tribunálu SDEU a její veřejné působení již zřejmě nevyvolalo žádnou výraznou kritiku. O svém odmítnutí se po letech v rozhovoru pro Českou pozici vyjádřila takto: *„Křivda to nepochybně byla, protože jsem se nikdy ničeho nedopustila, a bylo to zcela absurdní. Kdosi tam obíhal poslance s tím, že „mám manžela“, ačkoli i ten v tom figuroval úplně nevinně. Tak jsem nesla důsledky jeho normalizačního postihu před rokem 1989 a paradoxně na základě jakési kolektivní viny i po roce 1989. Ale kdybych se měla užítat tím, kolik křivd na mně bylo spácháno, nevyjdu z pesimismu.“* Pelikán totiž byl před rokem 1968 vyučujícím marxismu a sociologie i proděkanem PFUK, načež byl roku 1970 vyškrtnut z KSČ.⁷³

Mezi kandidáty schválenými Poslaneckou sněmovnou dne 8. 7. 1993 (140 pro, 1 proti) naopak byl i bývalý soudce Ústavního soudu ČSFR a přední odborník na správní právo Pavel Mates (*1947), jenž rezignoval bez uvedení důvodu před svým jmenováním prezidentem, což bývá připisováno objevení a zveřejnění jeho textů poplatných předlistopadovému režimu.⁷⁴

2.2. Ivan Průša

Doc. Ivan Průša (1940–2000) byl ústavní právník působící na PFUK, jenž se dne 21.12.1989 stal prvním náměstkem federálního ministra vnitra, kde dle vzpomínek ministra Richarda Sachera (v úřadu 30. 12. 1989–27. 6. 1990) sehrál velmi důležitou úlohu při transformaci této instituce i při jednání se zahraničím,⁷⁵ a později (přesné datum se mi nepodařilo dohledat, avšak na ministerstvu vnitra působil zřejmě do nástupu náměstka Jana Rumla v dubnu 1990) vedoucím Úřadu vlády ČSFR. Jak již bylo zmíněno výše, výběrová komise, před níž předstoupil zřejmě dne 23. 6. 1993 měla výhrady k jeho osobnostním kvalitám.⁷⁶ Václav Havel Průšu na ÚS navrhl dne 6. 10. 1993 spolu s Ivanou Janů a Evou Zarembovou, na rozdíl od nichž Průša nezískal o šest dní později stanovisko ústavněprávního výboru (5 pro, 2 proti, 11 poslanců se zdrželo, pozoruhodný byl pak neúspěšný návrh poslance HSD-SMS Františka Kačenky na usnesení, že výbor neshledal žádné důvody, které by vylučovaly doc. Průšu z vyslovení souhlasu Poslaneckou sněmovnou). Sněmovna o

⁷³ LÉKÓ Kristián. Evropa nevystačí jen se dvěma úrovněmi ústavních orgánů. Česká pozice 8. 3. 2016, dostupné online na https://is.muni.cz/el/fss/jaro2017/EVS413/um/Rozhovor-Pelikanova-Ceska_pozice-2016.pdf

⁷⁴ ONDŘEJKOVÁ 2016, s. 949; NĚMEČEK 2010, s. 121, 126

⁷⁵ ŽÁČEK, Pavel. Oni nevěřili mně, já nevěřil jim in Paměť a dějiny, 2010, č. 1, s. 50-58, dostupné online na <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/pad1001/050-058.pdf>

⁷⁶ NĚMEČEK 2010, s. 121; nekrolog na stránkách Senátu <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/50174/42558/40333> ;

kandidátech hlasovala dne 13. 10. 1993 bez jakékoliv rozpravy, přičemž konkrétní výsledky veřejného hlasování nejsou stejně jako v případě Pelikánové k dispozici a Průša získal pouhých 50 hlasů pro (46 proti, 70 se zdrželo).⁷⁷ Lze se tedy domnívat, že šlo o projev nedůvěry poslanců v jeho *morální či odborné kvality*. Zřejmě jedinou dostupnou indicií ohledně toho, čím mohl Průša vzbuzovat nevoli, je několik dosud v knihovnách dostupných publikací, na nichž se Průša podílel jako autor či překladatel, například „*Zákonodárné sbory v ČSSR a jejich činnost po 16. sjezdu KSČ*“ (spoluautor se Stanislavem Zdobinským a Jiřím Jiráskem)⁷⁸ nebo „*Socialistické právní vědomí a zákonnost*“ (překlad knihy Jeleny Andrejevny Lukaševny)⁷⁹. První jmenovaná publikace je dokonce k dispozici v knihovně PFUK, a tak jsem se s ní měl možnost seznámit. Vzhledem k tomu, že kniha obsahuje dost dobře poplatných formulací typu „*Politický systém socialistické společnosti je systémem dynamickým, který se neustále vyvíjí a zdokonaluje. Je podmíněn materiálními podmínkami rozvoje společnosti, sociálně ekonomickým pohybem a zároveň působí zpětně na tento sociálně-ekonomický pohyb V politickém systému československé socialistické společnosti není místa pro subjekty třídně antagonistické, pro třídně antagonistické politické organizace a instituce. Všechny subjekty politického systému, včetně nekomunistických politických stran, jsou vázány dobrovolným uznáním vedoucí úlohy komunistické strany.*“⁸⁰ a pracovní charakter československého parlamentu je odůvodněn velmi expresivní citací Lenina, v níž zazní i označení názorových oponentů za salonní psičky a hrdiny shnilého maloměst'áctví⁸¹, lze se domnívat, že právě taková publikační činnost mohla být důvodem Průšova neschválení. Průša později až do své předčasné smrti stál v čele legislativního odboru Kanceláře Senátu, jež vybudoval.⁸²

3. Václav Klaus

Již zmíněný problematický překryv mezi funkčními obdobími ústavních soudců a prezidenta se projevil naplno roku 2003, neboť v roce výměny prezidentů končil mandát 10 ústavních soudců (kromě již zmíněných 4 později jmenovaných náhradníků zůstával až do následujícího roku na ÚS Pavel Varvařovský, neboť byl jmenován až v březnu 1994). Situaci navíc komplikovalo dění na samotném Ústavním soudě, jelikož jeho první předseda

⁷⁷ Stenoprotokol ze 13. schůze PS ze dne 13.10.1993, dostupné online na <https://www.psp.cz/eknih/1993ps/stenprot/013schuz/s013013.htm#r14>

⁷⁸ Katalog Středočeské vědecké knihovny v Kladně https://ipac.svkk1.cz/arl-kl/cs/detail-kl_us_cat-c101016-Zakonodarne-sbory-v-cSSR-a-jejich-cinnost-po-16-sjezdu-KSc/?disprec=6&iset=5

⁷⁹ Katalog Středočeské vědecké knihovny v Kladně https://ipac.svkk1.cz/arl-kl/cs/detail-kl_us_cat-1444286-Socialisticke-pravni-vedomi-a-zakonnost/?disprec=13&iset=4&pg=2

⁸⁰ ZDOBINSKÝ, Stanislav, JIRÁSEK, Jiří, PRŮŠA, Ivan. Zákonodárné sbory v ČSSR a jejich činnost po 16. sjezdu KSČ. 2. vydání. Svoboda, Praha 1985, s. 8

⁸¹ ZDOBINSKÝ, JIRÁSEK, PRŮŠA 1985, s. 16–17

⁸² Nekrolog na stránkách Senátu <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/50174/42558/40333>

Zdeněk Kessler (1926–2003) byl od jara 2002 těžce nemocný a téměř se na ÚS přestal objevovat. Tuto skutečnost pochopitelně zaregistroval i prezident Havel a pokoušel se na podzim téhož roku prostřednictvím Brigity Chrastilové s Kesslerem vyjednat jeho rezignaci, přičemž funkci předsedy nabídl Pavlu Rychetskému. Objevovaly se ovšem i zvěsti o tom, že by se předsedkyní ÚS stala bývalá Kesslerova asistentka a nynější místopředsedkyně ÚS Eliška Wagnerová a že Kessler oddaloval svou rezignaci právě proto, aby jej nenahradila. Wagnerová však popírá, že by jí funkce byla nabídnuta a Kesslerova dcera Dagmar Lastovecká si nevzpomíná, že by se o ní někdy otec negativně vyjadřoval, přičemž skutečným důvodem dle Lastovecké měl být vliv jeho přátel z Konfederace politických vězňů, kteří si přáli, aby se coby poslední zástupce politických vězňů z 50. let (kterým však byl i Lastoveckou nezminěný ústavní soudce Antonín Procházka) mezi ústavními funkcionáři úřadu nevzdával. Kessler sice nakonec Chrastilové rezignaci nekonkrétně přislíbil, jenže jej od ní odradila delegace z Ústavního soudu, konkrétně místopředseda Miloš Holeček a soudce Pavel Holländer (případná účast dalších osob není známa), jejíž motivace je dodnes nejasná. Kessler rezignoval až po Havlově odchodu z prezidentské funkce v únoru 2003, což by mohlo svědčit ve prospěch teorie obav z Havlova výběru jeho nástupce, ale nelze vyloučit ani symbolické či jiné důvody. Zemřel dne 25. 8. 2003. Nový prezident Václav Klaus krátce po svém březnovém nástupu do funkce na popud tehdejšího ministra spravedlnosti Pavla Rychetského jmenoval dočasně předsedou ÚS Miloše Holečka (1950–2016), jemuž končil mandát v červenci.⁸³

Holečkovým jmenováním však peripetie neskončily. Dne 9. 7. 2003 se totiž údajně dozvěděl z internetu o rozhovoru Elišky Wagnerové pro českou mutaci BBC z března 2002, v němž Wagnerová kritizovala nový kontroverzní zákon o soudech a soudcích a oznámila, že se při jeho projednávání na plénu ÚS vyloučí z projednávání pro podjatost. V červnu 2002 se ovšem Wagnerová projednání zákona, jehož nezanedbatelnou část ÚS zrušil, účastnila (nález Pl. ÚS 7/02 ze dne 18. 6. 2002). Holeček si toto vyložil jako zamlčení podjatosti, a tedy porušení soudcovského slibu a vyzval dopisem z pátku 11. 7. 2003 Wagnerovou k rezignaci, aniž by si s ní o tématu promluvil. Dopis, který byl zaslán též prezidentu Klausovi a předsedům obou parlamentních komor vyvolal odpor většiny ústavních soudců, kteří si vzpomněli, že Wagnerová na jednání pléna svou možnost podjatost oznámila a byla ostatními soudci ubezpečena, že veřejná kritika zákona není důvod pro vyloučení z projednávání zákona. O tomto však neexistuje žádný písemný záznam a usnesení Pl. ÚS 7/02 ze dne 18. 6. 2002 se negativně vyjadřuje pouze k námitce podjatosti vznesené zástupcem Poslanecké sněmovny

⁸³ NĚMEČEK 2014, s. 91–92; NĚMEČEK, Tomáš, RYCHETSKÝ, Pavel. Diskrétní zóna. Vyšehrad, Rozhovory, Praha 2012, ISBN 978-80-7429-300-9, s. 198–200

vůči Elišce Wagnerové, Vojtěchu Ceplovi a Františku Duchoňovi kvůli kritickým vystoupením na semináři o daném zákonu v Senátu dne 8. 11. 2001. Není tedy vyloučeno, že Holeček s dopisem jednal v dobré víře, jakkoliv bylo zvláštní, že dopis nezaslal ostatním soudcům a ani jej s nimi nekonzultoval. Na podporu Wagnerové vznikly mezi soudci dva dopisy s různou mírou kritičnosti vůči Holečkově chování, přičemž pouze Jiří Malenovský (nástupce Ivy Brožové, jenž údajně s Wagnerovou špatně vycházel), Pavel Holländer a Vojen Güttler (shodou okolností jediní soudci, které Klaus na ÚS navrhl znovu) nepodepsali žádný z nich. Pochybnosti o Holečkově motivaci budila též skutečnost, že se Holeček objevil v práci až v úterý večer, kdy zbývalo několik posledních hodin do jeho konci ve funkci. Úvahám o tom, že se snažil u Klause, jehož antipatie vůči Wagnerové byly známy, zajistit své pokračování ve funkci, příliš nenasvědčují svědectví o jeho plaché povaze, jakož i dobrovolný návrat na pozici řadového civilního soudce Krajského soudu v Brně. Klaus dokonce zvažoval odvolání Wagnerové, ač s ním Ústava nepočítá, a jeho tajemník Ladislav Jakl se pokusil zvažovaného Holečkova nástupce Pavla Rychetského požádat o zajištění kontrasignace premiéra Vladimíra Špidly výměnou za jmenování předsedou ÚS, což Rychetský pochopitelně odmítl. Následně prezidentská kancelář zvažovala odvolání bez kontrasignace, což se díky jednomu zaměstnanci doneslo k Wagnerové, jež se svěřila několika přátelům, a úvahy o možnosti odvolání funkcionářů ÚS rázně veřejně odmítli zástupci právní vědy Zdeněk Kühn a Vojtěch Šimíček. Klaus poté od svého záměru upustil a Rychetský byl dne 6. 8. 2003 jmenován předsedou ÚS. O rok později se k nim připojil i Jan Kysela, jehož znepokojila nejednotnost názorů kandidátů na ústavní soudce i komentářové literatury na tuto zásadní věc.⁸⁴

Dle jednoho z prvních ústavních soudců Vladimíra Klokočky navíc ke konci funkčního období vznikal u ústavních soudců dojem rostoucí přizpůsobivosti za účelem opětovného jmenování, avšak Klokočka neuvedl konkrétní projevy tohoto přístupu.⁸⁵

Pokus o odvolání místopředsedkyně ÚS ilustruje problematický vztah prezidenta Klause k justici a právu, který později vyústil do známých kauz nejmenování justičních čekatelů (NSS 4 Ans 9/2007-167) a odvolání předsedkyně Nejvyššího soudu Ivy Brožové spojené s jmenováním Jaroslava Bureše místopředsedou NS (II. ÚS 53/06, Pl. ÚS 18/06, Pl. ÚS 17/06, Pl. ÚS 87/06). Pozoruhodné jsou ale i některé zákulisní anekdoty, například vzpomínka Josefa Baxy na Klausovo absurdní prohlášení o neexistenci lidských práv na ceremonii po

⁸⁴ NĚMEČEK 2014, s. 92–96; NĚMEČEK, RYCHETSKÝ 2012, s. 201; KYSELA 2004, s. 136–137

⁸⁵ NAVARA, Luděk. Tlustý odkryl poměry v české politice, říká bývalý ústavní soudce in idnes.cz 19.9.2008, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/tlusty-odkryl-pomery-v-nasi-politice-rika-byvaly-ustavni-soudce.A080919_183454_domaci_lpo

jmenování soudců.⁸⁶ V podobném duchu se nese i Klokočková vzpomínka na to, jak se ho Klaus po gratulaci ke jmenování ústavním soudcem zeptal, co je to vlastně ústavní soud, a po Klokočkově reakci, že podceňuje úlohu práva ve společnosti, již neřekl ani slovo.⁸⁷ O Klausově nedůvěře vůči právníkům se zmiňují též Kysela s Kühnem v kontextu jeho radikálního upřednostňování ekonomického liberalismu před právními regulacemi.⁸⁸

Co se týče samotného navrhování kandidátů, Klaus poněkud bizarně popíral existenci Havlova seznamu vhodných osobností⁸⁹, a ačkoliv si na jaře 2003 ustanovil dosti početnou právníckou komisi (složenou hlavně z advokátů), kandidáty si vybíral sám na základě svých osobních zkušeností s nimi nebo na základě individuálních konzultací se svými spolupracovníky či zpočátku i s Pavlem Rychetským. Několik kandidátů paradoxně pocházelo z oné komise, zatímco s jinými se prezident prý ani osobně nesešel.⁹⁰ Právě nový předseda ÚS se po letech přiznal k navržení Vladimíra Kůrky a složení poradního sboru oglosoval jako „náhodně vybraný sbor lidí, jejichž hlavní kvalifikace – aspoň zvenčí nazíráno – spočívá v tom, že chodí hrát tenis na stejné kurty, na kterých hraje pan prezident.“⁹¹ Václav Klaus v letech 2003–2012 učinil celkem 21 nominačních pokusů, z toho 9 neúspěšných, přičemž Aleš Pejchal jím byl neúspěšně navržen dokonce dvakrát. Oproti Havlovu upřednostňování soudců, akademiků či právnických autorit perzekvovaných minulým režimem, Klausovi kandidáti leckdy pocházeli z oblasti advokacie (viz níže) či politiky (první „Klausův“ ústavní soudce Miroslav Výborný schválený Senátem již 29. 5. 2003, Pavel Rychetský, Dagmar Lastovecká), což je dle Kysely i Němečka v západních zemích vzácné. Tato anomálie se sice zčásti dá vysvětlit tím, že advokáti byli před rokem 1989 profesí nejméně poznamenanou spoluprací s režimem, ale jak uvidíme níže, Václav Klaus nebyl ve svých návrzích nijak výrazně naladěn proti členům KSČ. Právě časté nominování advokátů kritizoval Pavel Rychetský, jenž se sám v 90. letech krátce advokacii věnoval, kvůli hrozbě profesní deformace spočívající v přílišné flexibilitě, což dokládá případem nejmenovaného kolegy, který při zjištění nesouhlasu zbylých dvou členů senátu sám vypracoval rozhodnutí odpovídající jejich názoru, místo aby se nechal coby soudce zpravodaj vystřídat a sepsal dissent.⁹² Nedostatku ústavních právníků mezi Klausovými soudci si všiml též bývalý ústavní soudce Vladimír Klokočka.⁹³

⁸⁶ NĚMEČEK, BAXA 2023, s. 174–175

⁸⁷ TABERY, Erik. Volby můj osud in POSPÍŠIL, Ivo, WAGNEROVÁ, Eliška. (ed.) Vladimír Klokočka Liber amicorum: in memoriam emeritního soudce ústavního soudu. Linde, Praha 2009, 978-80-7201-791-1, s. 283

⁸⁸ KYSELA, KÜHN 2006, s. 195

⁸⁹ KYSELA, KÜHN 2006, s. 196

⁹⁰ KYSELA 2004, s. 138–139; ŘÍHA 2015, s.222-223

⁹¹ NĚMEČEK, RYCHETSKÝ 2012, s. 223

⁹² NĚMEČEK, RYCHETSKÝ 2012 s. 220–221; KYSELA 2004, s. 139-140

⁹³ NAVARA 2008

3.1. Aleš Pejchal I

Advokát Aleš Pejchal (1952) byl členem Klausova poradního týmu, od něhož se očekávala účast na výběru ústavních soudců, čímž byla jeho pozice coby kandidáta od samého začátku problematická. Klaus navíc neměl v té době v Senátu příliš zastánců, neboť ODS měla pouhých 26 senátorů a silnější zastoupení zde měla ke Klausovi kritická Čtyřkoalice spolu s jí blízkými menšími subjekty. Pejchal byl navržen spolu se stávajícími ústavními soudci Vojenem Güttlerem a Pavlem Holländerem a s Pavlem Rychetským (který byl nejen ministrem spravedlnosti, ale i senátorem), přičemž na rozdíl od nich získal v červnu 2003 pouze souhlas ústavněprávního výboru, ale nikoliv Výboru pro vědu, vzdělávání, kulturu, lidská práva a petice. Zatímco u Güttlera s Holländerem se senátoři na schůzi dne 16.7.2003 zajímali o výše zmíněnou kauzu s Holečkovým dopisem, přičemž oba kandidáti vyjádřili k jeho postupu výhrady a následně byli Senátem schváleni, Pejchal byl po svém představení (kde možná až příliš zdůrazňoval své advokátské zkušenosti) tázan senátorem Martinem Mejstříkem (nestraníkem za Cestu změny, člen senátorského Klubu otevřené demokracie a výrazný Klausův politický oponent), zda se podílel na přípravě církevní politiky Ministerstva kultury, což Pejchal popřel s tím, že pouze ministerstvu poskytoval právní pomoc. V tajném hlasování však získal pouhých 32 hlasů ze 75, tedy při kvóru 38 hlasů. Opět tedy došlo k odmítnutí kandidáta bez deklarace důvodů, pouze při následující diskusi o Rychetském Mejstřík zmínil Pejchalův možný konflikt zájmů.⁹⁴ Jednalo se tedy patrně o *korektiv morálních a odborných kvalit kandidáta*, neboť funkce ústavního soudce si přece jen žádá jiné vlastnosti než obecná advokacie, jejímž pestrým výkonem se Pejchal senátorům chlubil v duchu: „*A tak jsem na jedné straně podával žaloby na zajištění výživného pro dítě ještě nenarozené, stejně tak jsem hájil matku, která čerstvě narozené dítě zavraždila.*“⁹⁵

3.2. Vladimír Balaš

Přední odborník na mezinárodní právo, bývalý děkan Fakulty právnické Západočeské univerzity a někdejší ředitel Ústavu státu a práva AV ČR Vladimír Balaš (1959) byl stejně jako Pejchal Klausovým poradcem, od něhož se očekávala aktivita při výběru nominantů, což patrně uškodilo jeho kreditu u senátorů. Na rozdíl od Pejchala ovšem Balaš získal v průběhu července 2003 stanovisko obou senátních výborů. Na plenární schůzi dne 6. 8. 2003 se po Balašově krátkém představení opět přihlásil do rozpravy senátor Mejstřík a vytkl mu jeho posudek kritizující kontroverzní prodej padající banky IPB do rukou konkurenční ČSOB za vlády

⁹⁴ Stenozáznam z 1. dne 8 schůze Senátu ze dne 16. 7. 2003, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=21195>

⁹⁵ Tamtéž

Miloše Zemana, který dle Mejstříka vyhovoval politickým zájmům ODS, jež prodej považovala za „loupež za bílého dne“. Balaš navíc dle Mejstříka byl členem správní rady Plzeňských pivovarů, jejichž majoritním vlastníkem byla společnost Nomura, která měla i většinový podíl v IPB a po proslulém policejním zásahu spojeném s uvalením nucené správy byla o něj státem připravena, přičemž proti ČR zahájila arbitrážní spor. Posudek budil nedůvěru i svým umístěním na hlavičkový papír Ústavu státu a práva AV ČR, jenž dle Balašova nástupce v čele ústavu Jaroslava Zachariáše neměl správně být použit. Zde se ovšem sluší zmínit, že Zachariáš byl v minulosti Balašovým konkurentem na plzeňské fakultě, kde byl Zachariáš spojencem Balašova nástupce Milana Kindla, s nímž na fakultě zavedl nechvalně proslulý protekční systém. Dle Jana Kysely navíc tehdy nebylo takovéto využívání hlavičkových papírů bez řádné posudkové procedury neobvyklé a podobné sporné posudky vznikaly i na PFUK. Balaš se hájil tím, že působil pouze v dozorčí radě dceřiné společnosti Pilsner Urquell International a střet zájmů ve vztahu k Nomuře popíral. Posudek psal pro parlamentní vyšetřovací komisi a jeho zájmem bylo, aby byl stát příště opatrnější ve svých krocích v této právní oblasti. Balašovu kandidaturu naopak podpořili senátoři ODS Václav Roubíček a Jaromír Volný. V tajném hlasování obdržel jen 30 hlasů ze 78. Šlo tedy zřejmě o případ, kdy senát neměl důvěru v morální a odborné (myšleno z hlediska způsobu aplikace znalostí) kvality kandidáta, byť nelze zcela vyloučit ani vliv nepřátelských vztahů některých senátorů vůči prezidentovi. Nicméně jakkoliv lze pochopit, že senátorům bylo podezřelé navržení kandidáta, který sepsal posudek výhodný pro stranu prezidenta, jenž jej nedlouho poté navrhl na ÚS, tak výsledek arbitráže dal Balašovi za pravdu a ČR musela Nomuře zaplatit 3,65 miliard Kč. Kauza byla po letech oživena při úvahách o Balašově nástupu na pozici ministra školství v červnu 2022, kdy se Balaš úspěšně hájil právě výsledkem arbitráže a funkci ministra pak vykonával od 29. 6. 2022 do 4. 5. 2023.⁹⁶

3.3 Václav Pavlíček

Ve stejný den jako Balaš byl Senátem po schválení kandidatury senátorky za ODS Dagmar Lastovecké posuzován další člen Klausovy právnické komise a významný profesor ústavního práva na PFUK Václav Pavlíček (1934), který zde již byl zmíněn v souvislosti s konkurzem na ústavní soudce roku 1993. Pavlíček měl za sebou též neschválení Českou národní radou při sestavování části Ústavního soudu ČSFR, kam ho navrhla PFUK roku

⁹⁶ Stenozáznam z 1. dne 9. schůze Senátu ze dne 6. 8. 2003, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=21429> ; NĚMEČEK, BAXA 2023, s. 92–93; PRCHAL, Lukáš, VODRÁŽKA, Prokop. Co musel dříve vysvětlovat nový ministr: nestandardní přijetí politika na práva i posudek v kauze IPB in Deník N 25. 6. 2022, dostupné online na <https://denikn.cz/908163/co-musel-drive-vysvetlovat-novy-ministr-nestandardni-prijeti-politika-na-prava-i-posudek-v-kauze-ipb/>; vyjádření Jana Kysely na Vědeckém semináři katedry politologie a sociologie ze dne 2. 11. 2023

1991. Pavlíček obdržel 4 hlasy ze 7 na ústavněprávním výboru, ale nebyl schválen „vzdělávacím“ výborem, neboť jeho členové přistoupili k projednávání kandidatury pečlivě, a tak zjistili, že Pavlíček ve svém životopise zamlčel aktivní členství v KSC v 50. a 60. letech (předseda SSM na střední škole v Mladé Boleslavi, angažmá v Ústavu marxismu-leninismu pro vysoké školy na UK), načež získal jediný kladný hlas. Pavlíček ve své odpovědi na shrnutí poznatků tohoto výboru senátorem Václavem Jehličkou (nezávislý za Čtyřkoalici, dříve ODA) na plenární schůzi meritorně nezareagoval, pouze formalisticky lpěl na požadavcích čl. 84 Ústavy, čímž nepřímou sugeroval, že je protiústavní ptát se ho na členství v KSC. Ke kritice Pavlíčkovy komunistické minulosti se připojil i místopředseda Senátu Jan Ruml (US – DEU), jemuž vadila i Pavlíčkova nacionalistická obhajoba režimu Národní fronty z let 1945–1948, která též budila pozornost médií. Pavlíček totiž mimo jiné dle Rumla ve svém pojednání o české státnosti varoval před tím, aby toto období bylo řazeno do doby nesvobody dle zvažovaného zákona o zřízení památníku nesvobody, protože prý šlo o systém akceptován naprostou většinou občanů a splnil by se tak „*cíl novodobých kolaborantů a nepřátel české a československé státnosti*“, ač se jednalo o dobu destrukce demokratického systému a znárodnování. Nestranickému senátorovi Jiřímu Zlatuškoví (za Liberální reformní stranu blízkou Čtyřkoalici) vadilo, že Pavlíček své vystoupení četl, což se mu jevilo nevhodným. Zastání ohledně údajného odčinění své minulosti a zprostředkování podpory od Českého svazu bojovníků za svobodu a Sdružení domácího odboje a partyzánů ČR se Pavlíček dočkal od senátora ČSSD Františka Mezihoráka. Pavlíček se poté zčásti pokoušel svou minulost hájit a poukazovat na to, že byl na počátku normalizace vyloučen z KSC i z PFUK, ale stále setrval na striktním výkladu čl. 84 Ústavy. Pavlíček obdržel pouhých 22 hlasů ze 76.⁹⁷ Jeho případ je typickou ukázkou uplatnění *morálního a odborného korektivu* vůči kandidátovi. Zde se nabízí otázka, zda u profesora ústavního práva můžeme hovořit o nedostatku odborných kvalit, ale jak je uvedeno na konci první kapitoly, za kritérium odbornosti považují i způsob, jakým kandidát svou erudici využívá, přičemž i na poměry roku 2003 excesivní obhajobu tzv. třetí republiky z pozice ústavněprávní autority lze dle mého názoru považovat za odborný exces, obzvláště přirovnávání svých názorových oponentů ke kolaborantům a nepřátelům státnosti. Svou roli ovšem pravděpodobně hrálo i Pavlíčkovo poněkud nepřátelské chování k senátorům, které v podstatě vinil z porušení čl. 84 Ústavy, v kombinaci s jeho charakteristickou monotónní mluvou.

⁹⁷ Stenozáznam z 1. dne 9. schůze Senátu ze dne 6. 8. 2003, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=21429> ; ONDŘEJKOVÁ 2016, s. 953

3.4. Klára Veselá – Samková

Poslední kandidátkou projednanou Senátem dne 6.8.2003 byla advokátka zabývající se mimo jiné rodinným právem či právy Romů a bývalá poslankyně Federálního shromáždění (ROI, poté ODS) Klára Veselá – Samková (1963; dnes používá pouze rodné příjmení Samková, čehož se budu držet v dalším textu práce), jež získala doporučení obou senátních výborů. Do rozpravy se opět přihlásil senátor Mejstřík a vytkl kandidátce její dřívější prohrěšek s účtováním nemístně vysokých částek za právní služby pro Městskou část Prahy 1, jejímž byl zastupitelem, přičemž kancelář Samkové tehdy neúspěšně žalovala noviny, které na toto upozornily. Zároveň však ocenil cit kandidátky pro přirozené právo, lidská práva, jakož i neformální přístup a vitalitu i to, že je ženou. Samková již předtím ve svém úvodním projevu pochybení odmítla. Senátor KDU – ČSL Pavel Janata poté plénu sdělil, že Samkové v minulosti byla uložena pokuta kárným senátem České advokátní komory, neboť i ani po výzvě soudu neodůvodnila odvolání. O toto jí údajně požádala snacha klientky, aby dosáhla zastavení řízení, byť neměla od klientky žádné zmocnění. Samková se následně neúspěšně pokoušela proti uložení pokuty bránit soudně a věc skončila až usnesením ÚS o odmítnutí její stížnosti. Dalšími prohrěšky proti řádnému výkonu advokátní praxe byla opakovaná prodlení s předáním deponovaných financí prostředků, pročež Janata otevřeně vyjádřil svůj nesouhlas s jmenováním Samkové ústavní soudkyní. Také senátor za KSČM Jaroslav Doubrava se doslechl o mnoha pochybeních Samkové, například o jízdě MHD načerno, za níž jí Obvodní soud pro Prahu 1 dne 22. 5. 2002 nařídil uhradit pokutu. Problematickým aspektem Doubravova projevu bylo to, že považoval zmíněné kauzy za rozporné s ústavním požadavkem bezúhonnosti, ač nešlo o trestní odsouzení. Doubrava dokonce tvrdil, že mu v předvečer hlasování vyhrožoval do telefonu anonym, že jestli má rád své auto, nemá proti Samkové vystupovat. Samková nadále pochybení odmítala a kritizovala rozhodnutí soudů a událost v MHD dle ní spočívala v aroganci revizora, který ji měl téměř fyzicky napadnout.⁹⁸

Dosud rekordně dlouhá rozprava pokračovala opatrným zastáním senátorky Jaroslavy Moserové (ODA), která sice nebrala na lehkou váhu zmíněné kauzy, ale zdůraznila oddanost Samkové lidským právům i údajné zásluhy na restitučním zákonodárství. Jiří Brýdl (KDU-ČSL) se následně ohradil proti vyjádření Samkové o tom, že proti ní senátoři vznášejí obžalobu a postavil se za kolegu Janatu. Senátorka Zuzana Roithová (KDU – ČSL) poté namítla, že kromě zákonných předpokladů má Senát posuzovat konzistentnost osobnosti, protože pozice ústavního soudce je vrcholem životní i profesní cesty právníka. U Samkové

⁹⁸ Stenozáznam z 1. dne 9. schůze Senátu ze dne 6. 8. 2003, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=21429>

v tomto ohledu postrádala vysokou profesionalitu, přesto ocenila její odvalu, důraznost i neovlivnitelnost a věřila, že se stane jednou z nejlepších advokátek v této zemi. Závěrem rozpravy Daniel Kroupa (ODA) potvrdil zmínku Moserové o zásluhách Samkové o restituční zákonodárství z doby jejího působení v FS. Samková obdržela 29 hlasů ze 77 a po oznámení výsledku vyjádřila sebevědomé přesvědčení, že její neschválení nebylo způsobeno prohřešky, ale naopak pevností názorů, a věřila, že se ještě se senátory sejde.⁹⁹ Věštba Zuzany Roithové se ovšem nenaplnila a Samková je dodnes velmi kontroverzní postavou české advokacie, navíc se ve své angažovanosti postupně začala od boje za lidská práva přibližovat krajní pravici, pročež opakovaně dostává pokuty od ČAK a nedávno vzbudil mediální pozornost její projev na Václavském náměstí na demonstraci organizované Jindřichem Rajchlem.¹⁰⁰ Způsob projednání kandidatury Samkové považuji za pozitivní příklad pečlivého zkoumání *morální a odborné způsobilosti kandidáta*, neboť se senátoři pečlivě zabývali jejími etickými prohřešky, aniž by ji přehnaně skandalizovali.

3.5. Aleš Pejchal II

Odmítnutí tří kandidátů v jeden den bylo výrazným neúspěchem prezidenta Klause, zatímco na Ústavním soudě zbylo pouhých 11 soudců, což značně komplikovalo jeho fungování. Klause ovšem tyto skutečnosti nepřiměly k pečlivějšímu procesu výběru kandidátů, ale naopak začal být ještě liknavější a svádět problém na senátory.¹⁰¹ Dostí nekonvenčním nápadem byla samostatná opětovná nominace Aleše Pejchala, který v září 2003 nezískal stanovisko ani jednoho z výborů, přičemž z vystoupení zpravodajkyňe ústavněprávního výboru Václavy Domšové (nezávislá za SNK-ED) na schůzi dne 10. 9. 2003 je patrné rozladění senátorů z prezidentova postupu a zpochybňování práva Senátu vyjádřit nesouhlas s jím navrženými kandidáty. Pejchal v úvodním proslovu zdůraznil své zkušenosti se zastupováním před ESLP i podporu advokátní a notářské komory, stanoviska těchto komor zmínil na jeho obhajobu i senátor ODS Jaroslav Mítlener. Pavel Janata se pozastavil nad tím, že Pejchal nepodepsal nové čestné prohlášení o souhlasu s kandidaturou na ústavního soudce a v senátním tisku tak bylo prohlášení z května téhož roku. Martin Mejstřík následně vyjádřil pochybnost o tom, zda je profese advokáta vhodnou průpravou pro ústavního soudce, když je prý její součástí ohýbání paragrafů. Senátor US-DEU Vladimír Schovánek se vrátil k projednávání kandidatury

⁹⁹ Tamtéž

¹⁰⁰ HORÁK, JAN. Advokátka Samková odmítala opustit soudní síň, dostala kvůli tomu pokutu od komory in Aktuálně 29. 5. 2023, dostupné online na <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/advokatka-samkova-pokuta/r~b7a41270fdfc11ed8b4e0cc47ab5f122/>; JANDOUREK, JAN. Samková žádala zatčení vlády. Z davu zaznělo „Do plynu!“ Zvláštní vlastenectví in Forum 24 17. 9. 2023, dostupné online na <https://www.forum24.cz/samkova-zadala-zatceni-vlady-z-davu-zaznelo-do-plynu-zvlastni-vlastenectvi>

¹⁰¹ ŠIMÍČEK 2016, s. 230; KYSELA, KÜHN 2006, s. 198–200

na senátním Klubu otevřené demokracie, kde měl Pejchal reagovat podrážděně na dotaz na své případné členství v Lidových milicích, přičemž jeho předem připravené prohlášení o tom, že jejich členem nebyl a je to nepřezkoumatelné, nevzbudilo Schovánkovu důvěru. Toto rázně odmítl senátor ODS Jiří Pospíšil (shoda jmen s pozdějším ministrem spravedlnosti) s tím, že Pejchal nemohl být v Lidových milicích, když nebyl členem KSČ. Jiří Brýdl poté odmítl jak spekulace o Lidových milicích, tak představu o nevhodnosti transferu mezi pozicemi advokáta a soudce. Senátor ODS Jaromír Volný potvrdil Pejchalův výrok o nepřezkoumatelnosti členství v Lidových milicích a uvedl, že dle vyjádření ČAK advokáti žádné Lidové milice neměli. Jeho stranická kolegyně Alena Palečková vyslovila Pejchalovi podporu a odmítla Mejstříkovy teze o ohýbání paragrafů, na což Mejstřík zareagoval zmíenkou o kauze Kinský, v níž Pejchal údajně požadoval zrušení dvou ustanovení občanského soudního řádu ÚS, a nyní sám na ÚS kandiduje. Mejstřík blíže nespécifikoval, oč šlo, ale z článků v médiích plyne, že Pejchal opakovaně zastupoval stát či jiné stávající vlastníky pozemků a budov proti šlechtickým či církevním restituentům, včetně společnosti Rybářství Litomyšl s.r.o., jejíž pozemky s rybníky se pokoušel získat v restituci František Oldřich Kinský. Dále Pejchal zastupoval stát i Národní galerii ve sporu s tímž šlechticem o Palác Kinských na pražském Staroměstském náměstí, v němž sídlí Národní galerie. Nepodařilo se mi však najít žádné rozhodnutí ÚS v těchto věcech na základě Pejchalovy stížnosti.¹⁰² Pejchal zdůraznil své povinnosti dané zákonem o advokacii a v následném hlasování získal 36 hlasů ze 76, což byl lepší výsledek než při první nominaci.¹⁰³ Opět se jednalo o uplatnění *morálního a odborného korektivu*, jakkoliv ne všechny námitky proti Pejchalovi byly korektní a roli hrálo i rozladění senátorů z prezidentova postupu, nicméně se domnívám, že přistoupení na takovouto nominaci rozhodně není dobrou vizitkou kandidátova přístupu k dělbě moci.

V následujících letech Pejchal pokračoval ve spolupráci s prezidentem Klausem, právně jej zastupoval mimo jiné ve výše zmíněném sporu o jmenování justičních čekatelů. V letech 2012–2021 byl soudcem ESLP, přičemž ani tato nominace se neobešla bez kontroverzí a Josef Baxa dokonce po letech označil podíl na Pejchalově nominaci za jedno ze špatných rozhodnutí bývalého ministra spravedlnosti Jiřího Pospíšila (ODS).¹⁰⁴ Pejchalovo zvolení

¹⁰² KADEŘÁVKOVÁ, Lenka. Kinský vyhrál první spor o majetek in Novinky 25. 6. 2003, dostupné online na <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-kinsky-vyhral-prvni-spor-o-majetek-261806> ; JEŠ, Jiří. Případ Kinský na pokračování in Český rozhlas Plus 6. 8. 2003, dostupné online na <https://plus.rozhlas.cz/pripad-kinsky-na-pokracovani-7822779> ; Justici brzdí nezkušení soudci in euro.cz 30. 3. 2006, dostupné online na <https://www.euro.cz/clanky/justici-brzdi-nezkuseni-soudci-2-793566/>

¹⁰³ Stenozáznam z 1. dne 10. schůze Senátu ze dne 10. 9. 2003, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=21727>

¹⁰⁴ NĚMEČEK, BAXA 2023, s. 166

soudcem ESLP kritizoval též David Kosař, který mu vytýkal nízkou znalost angličtiny a francouzštiny, minimální publikační činnost vážící se k EÚLP, absenci soudcovské zkušenosti a úzké vazby na prezidenta Klause. Těchto vad si patrně povšiml i Poradní panel Parlamentního shromáždění Rady Evropy, který nedoporučil Pejchalovu volbu, avšak za Pejchala se postavil ministr Pospíšil, jakkoliv důvodem jeho podpory byl dle Kosaře pravděpodobně spíše nedostatek jiných vhodných zájemců z řad české právnické obce, neboť se blížila obměna ÚS. Úspěšné prolobbování Pejchalova zvolení bylo ovšem především zásluhou Pejchala samotného, jeho manželky Vladimíry Pejchalové Grünwaldové, jež pracovala v Poslanecké sněmovně a byla před volbou záhadně přidělena k Radě Evropy, a dopisů jeho podporovatelů zahrnujících ČAK i pražského arcibiskupa Dominika Duku (jehož podpora je dle mého názoru lehce paradoxní vzhledem k dřívější Pejchalově angažovanosti v restitučních sporech na straně stávajících vlastníků proti katolické církvi, nicméně Duka měl oproti svému předchůdci Miloslavu Vlčkovi podstatně blíže k prezidentu Klausovi a státní moci obecně). Problém ale do značné míry spočíval v netransparentním a nedůsledně dodržovaném mechanismu fungování Parlamentního shromáždění Rady Evropy při volbě soudců ESLP, jehož je Pejchalovo zvolení názornou ukázkou.¹⁰⁵

3.6. Milan Galvas

Přestože v listopadu 2003 skončil mandát další soudkyně Evy Zarembové, Václav Klaus do konce roku 2003 navrhl pouhé dva kandidáty Jana Musila a Jiřího Nykodýma, kteří sice oba uspěli, ale problém s nízkým počtem ústavních soudců i nadále přetrvával, navíc se blížil březnový odchod soudce Pavla Varvařovského. Prezident však nadále postupoval velmi pomalu a až v únoru 2004 navrhl na Ústavní soud docenta pracovního práva a práva sociálního zabezpečení na Právnické fakultě Masarykovy univerzity a asistenta ústavního soudce Výborného Milana Galvase (1949–2022). Galvase v březnu oba senátní výbory nedoporučily ke schválení a na plenární schůzi dne 8. 4. 2004 obdržel bez rozpravy i bez svého úvodního projevu pouhých 25 hlasů ze 70.¹⁰⁶

Dne 23. 3. 2004 přijalo plénum Ústavního soudu usnesení Pl. ÚS 17/02 #1, v němž prohlásilo, že přerušuje projednávání plenárních záležitostí až do doby, kdy bude doplněn počet ústavních soudců ze současných 11 alespoň na 12, protože ač by k jejich projednávání stačilo 10 soudců, legitimita rozhodnutí by byla vzhledem k nízkému počtu případných disentních

¹⁰⁵ KOSAŘ, David. Selecting Strasbourg Judges: A Critique in BOBEK, Michal (ed.). Selecting Europe's Judges: A Critical Review of the Appointment Procedures to the European Courts. Oxford Academic Books, Oxford 2015, dostupné online na <https://academic.oup.com/book/1998/chapter-abstract/141851825>

¹⁰⁶ Stenozáznam z 6. dne 14. schůze Senátu ze dne 8. 4. 2004, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=26594>

hlasů snížena. V tuto dobu navíc bylo jasné, že v květnu skončí předčasně mandát Jiřího Malenovského z důvodu přechodu na Soudní dvůr EU. Hrozbu tohoto přerušení sdělil Pavel Rychetský již v lednu senátní Komisi pro Ústavu ČR a parlamentní procedury, která přijala dne 30. 1. 2004 usnesení vyzývající prezidenta k urychlenému předložení návrhu na vyslovení souhlasu se jmenováním soudců ústavního soudu ČR. Jelikož Klausova problematika nízká aktivita pokračovala, zástupce této komise senátor KDU-ČSL Jiří Stodůlka navrhl na schůzi dne 8. 4. 2004 ještě před projednáním Galvasovy kandidatury ve věci přijmout usnesení celého Senátu. Stodůlka odmítl názory, že za potíže s podobozajeností ÚS může senátní neschvalování kandidátů a kritizoval prezidentovu pasivitu. Ne zcela přesvědčivě ovšem zni jeho obhajoba senátního nedostatečného odůvodňování hlasování o kandidátech spočívající v tom, že řada argumentů proti kandidátům má osobní povahu a mohla by jim poškodit při veřejném projednávání kariéru, neboť u dosavadních nominací se většinou řešily spíše veřejné záležitosti. Situace, kdy by tyto obavy byly oprávněné, samozřejmě vzhledem ke specificky vysokým nárokům na ústavní soudce, jejichž nenaplnění (které ani nemusí být negativně hlasujícím senátorům stoprocentně jasné, může jít jen o nedostatek důvěry v kandidáta) nepřekáží jejich jinému profesnímu působení, mohou nastat. Nedomnívám se ale, že by se jednalo o tak častý jev, aby mohl zcela vysvětlit nedostatečnou aktivitu senátorů na plenárních schůzích. Senát má podle Stodůlky spíše než právní odbornost posuzovat osobnost, hodnoty, zkušenost, intuici a pohled na svět. K usnesení se stavěl kriticky místopředseda Senátu Přemysl Sobotka (ODS), který měl pochybnosti o existenci pravomoci Senátu obracet se usnesením na prezidenta a údajně mu tak radit s výběrem kandidátů na ústavní soudce, přičemž stejného názoru byl jeho stranický kolega Jiří Liška. Projednávání věci následně nabralo dramatických kvalit, když senátor KDU-ČSL Zdeněk Bárta kvalifikoval prezidentovo jednání jako velezradu, což vyvolalo projevy nevole části senátorů, k čemuž dodal, že při paralýze Ústavního soudu proti prezidentovi neexistuje jiná obrana než právo na odpor dle čl. 23 Listiny. Senátor ČSSD Josef Novotný se poté ohradil proti názoru, že Senát nemůže kritizovat prezidenta, kterého v té době navíc ještě volil. Již tradiční účastník rozprav o ÚS Martin Mejstřík zmínil existenci seznamu kandidátů připraveného Havlovým týmem v reakci na údajnou náročnost sehnání dostatečného počtu kvalitních právníků a spekuloval o třech možných důvodech Klausovy pasivity, konkrétně o tom, že buď je doplnění soudu nad jeho síly, nebo chce Senát unavit, aby mu pak schválil kohokoliv, či čeká na výsledky podzimních voleb s nadějí na povolnější senátory. S usnesením vyjádřil souhlas též Jan Ruml, načež

Jiří Pospíšil Klause poněkud komicky hájil příměrem o uličnících, kteří hodí spolužákovi tašku přes plot a pak žalují učitelce, že nemá sešit.¹⁰⁷

Místopředseda Sobotka se ohradil proti Bártově vystoupení, neboť dle jeho názoru, pokud má důvod pro ústavní žalobu na prezidenta, má činit kroky pro její podání a neříkat jen bonmot pro novináře. Oproti tomu Pavel Janata výzvu prezidentovi podpořil a odmítl, že by šlo o rady, jak vybírat kandidáty. Senátor ČSSD Richard Falbr viděl jako jediného viníka situace prezidenta, která dle jeho názoru začal po odmítnutí prvních kandidátů trucovat, a kritizoval novináře, kteří podleli jeho intepretaci situace. Falbr též připomněl problematické výroky Klause ve vztahu k právu typu označení Listiny za plevel Ústavy a závěrem oznámil, že nebude hlasovat pro Gavlase, ani ne tak kvůli členství v KSC, ale protože jej nepovažuje za kvalitního kandidáta, přičemž ve Stodůlkově úvodním projevu zazněla narážka na úzce vyprofilovaného odborníka jediného oboru, která vzhledem k důvodům dřívějších odmítnutí nominací vylučovací metodou odpovídá Gavlasovi. Pro usnesení ve znění „*Senát Parlamentu České republiky, vědom si nepostradatelné role Ústavního soudu jako institucionálního završení vlády práva, garanta dodržování základních lidských práv a svobod a strážce demokratického řádu v České republice, jež je ohrožena dlouhodobou absencí tří soudců s výhledem brzkého snížení počtu soudců o dalšího, vědom si své spoluodpovědnosti za plné obsazení Ústavního soudu předepsané k naplňování jeho funkcí Ústavou, jakož i své obecné kontrolní funkce vůči prezidentu republiky a vědom si nebezpečí ochromení celého ústavního systému v případě, že by jeho jednotlivé články přestaly vykonávat úkoly stanovené Ústavou, obrací se na prezidenta republiky, aby Senátu urychleně předložil návrhy na vyslovení souhlasu se jmenováním chybějících soudců Ústavního soudu.*“ nakonec hlasovalo 38 senátorů ze 68 přítomných.¹⁰⁸

Co se týče Galvasova neúspěchu, v médiích budilo pozornost hlavně jeho dlouholeté členství v KSČ (1966–1989)¹⁰⁹, z čehož lze v kombinaci s výše zmíněnou výhradou k příliš úzké specializaci a možným negativním vnímáním jeho tiché účasti na schůzi, interpretovat tak, že Senát opět zafungoval jako *korektiv morálních a odborných kvalit* kandidáta. Galvas navíc údajně před senátory pronesl větu „*Komunismus je myšlenka krásná, ale bohužel nerealizovatelná.*“, která jeho šanci na úspěch dle jednoho ze senátorů okamžitě pohřbila.¹¹⁰ Je ovšem trochu sporné, zda skutečně za Gavlasovým neschválením stála jeho tvrzená úzká

¹⁰⁷ Tamtéž

¹⁰⁸ Tamtéž

¹⁰⁹ ŠÍDLO, Jindřich. Byli v KSČ? Není problém in MF Dnes 15. 4. 2004, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/byli-v-ksc-neni-problem.A040414_205911_domaci_fri

¹¹⁰ DRDA, Adam. Klausova zdržovací taktika in BBC Czech.com 2. 4. 2004, dostupné online na https://www.bbc.co.uk/czech/domesticnews/story/2004/04/040402_analyza.shtml

specializace, když na ÚS působil již od roku 1993 jako asistent soudců Vladimíra Jurky a Miloslava Výborného, zatímco v minulosti byla senátory bez problémů schválena například jejich kolegyně z ODS Dagmar Lastovecká, která před svým působením v politice pracovala jako podniková právnička a jejím jediným přímým kontaktem s Ústavním soudem byla úspěšná ústavní stížnost ve věci ověření její volby senátorkou (I. ÚS 526/98).

3.7. Jaroslava Novotná

Bohužel ani paralýza ÚS, kde po Malenovského odchodu zbylo jen 10 soudců, ani senátní usnesení příliš nezvýšily Klausovu aktivitu a v průběhu jara 2004 navrhoval jen jednoho kandidáta měsíčně, přičemž tentokrát byly nominace Stanislava Balíka, Michaely Židlické i někdejší ústavní soudkyně Ivany Janů úspěšné. Jmenováním Židlické dosáhl počet ústavních soudců 12, a tak usnesením Pl. ÚS 17/02 #2 ze dne 22. 6. 2004 bylo vyhlášeno pokračování v plenárních řízeních. Výběr Židlické byl lehce kuriozní, neboť je docentkou římského práva, což ji činí jedinou zástupkyní tohoto oboru v historii ÚS. Prezidentovi ji doporučil tehdejší místopředseda Senátu Mirek Topolánek (ODS), patrně díky tomu, že je matkou jeho přítele, podnikatele Daniela Křetínského, což se ovšem podařilo před nezasvěcenými senátory zatajit, protože byla dne 10. 6. 2004 schválena bez rozpravy 52 hlasy ze 66. O jejích rodinných vazbách se veřejnost dozvěděla, až když se vyloučila z rozhodování věci IV. ÚS 2273/09 týkající se společnosti ČEZ a.s. coby obchodního partnera synovy společnosti J&T, a.s.¹¹¹ Na čtrnáctou pozici se Klaus na podzim rozhodl nominovat státní zástupkyni a tehdejší viceprezidentku Unie státních zástupců ČR pro mezinárodní styk a vzdělávání a odborníci na mezinárodní trestní spolupráci Jaroslavu Novotnou (1954). Novotná nezískala doporučení ani jednoho z výborů, přestože v listopadových volbách výrazně posílila ODS, a na plenární schůzi dne 16. 12. 2004 po jejím krátkém představení vystoupil nový senátor Jan Horník (nezávislý za SNK-ED) s emotivní kritikou členství Novotné v **KSČ**, na níž část senátorů reagovala bušením do lavic a v rozpravě se proti němu lehce neohrabaně ohradil další nováček Vlastimil Balín (KSČM), kterému vadilo, že v Senátu registruje „*jakési politické výlevy*“. Po krátké polemice o tom, jak vlastně má rozprava vypadat, se už nikdo nepřihlásil a bylo přistoupeno k hlasování, přičemž Novotná získala dosud rekordně nízké skóre 11 hlasů ze 76 přítomných.¹¹² Novotná navíc dle Kysely s Kühnem nechvalně proslula tím, že Klausovi zaslala dopis kritizující

¹¹¹ ONDŘEJKOVÁ 2016, s. 955; stenozáznam z 2. dne 16. schůze Senátu ze dne 10. 6. 2004, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=27403>

¹¹² Stenozáznam z 2. dne 1. schůze Senátu ze dne 16. 12. 2004, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=28995>

eurozatykač, zatímco jej ve svých člancích oslavovala.¹¹³ Lze se tedy domnívat, že i v případě Novotné Senát zafungoval jako pojistka dostatečných *morálních a odborných kvalit*.

3.8. Jan Sváček I

Po neúspěchu Novotné Klaus opět značně zvolnil s navrhováním kandidátů, a tak až v srpnu 2005 byla jmenována ústavní soudkyně Vlasta Formánková z Krajského soudu v Plzni, jíž před těsným schválením (43 hlasů ze 76) část senátorů vytýkala blízkost plzeňským představitelům ODS (například senátoru Jiřímu Šnebergerovi, který ji Klausovi doporučil) i problematický předlistopadový rozsudek z roku 1980 spočívající v nepodmíněném odsouzení hostinského Jana Čermáka na 10 měsíců odnětí svobody za narušení komunistické schůze v jím vedené restauraci. Čermák byl po listopadu 1989 posmrtně rehabilitován, což ale jinému plzeňskému senátorovi Richardu Sequensovi (nestraník za US-DEU) nezabránilo v žertovných citacích Osudů dobrého vojáka Švejka a v povídání o tom, že každý chirurg má svůj hřbitov („*Ted' jde o to, aby to byl malý venkovský hřbitůvek, kam člověk může přijít s určitou nostalgií, aby to nebyly Olšanské hřbitovy.*“), coby metafoře přirozeného výskytu profesního pochybení. Kysela s Kühnem si navíc povšimli toho, že se senátoři vůbec nezabývali pozdější rozhodovací činností Formánkové, ač mimo rozsudky nepsala nic jiného, a i Čermákovu kauzu si prostudovalo jen několik z nich (Mejstřík, Bárta). Nízký zájem senátorů o publikace či rozhodnutí kandidátů kritizoval přímo na plenární schůzi senátor Stodůlka.¹¹⁴ Kompletního obsazení se Ústavní soud dočkal až v prosinci téhož roku po úspěšné nominaci Vladimíra Kůrky, jehož, jak již bylo uvedeno výše, doporučil prezidentovi předseda ÚS Pavel Rychetský.¹¹⁵ Velmi dlouhý proces obsazování ÚS paradoxně přinesl i pozitivní dopad, neboť byl zčásti eliminován problém s koncem mandátů téměř všech soudců během jednoho roku a Klausovi nástupci mohou navrhování kandidátů vcelku pohodlně rozložit v čase.

Na blížící se konec mandátu Elišky Wagnerové v březnu 2012 Klaus zareagoval s předstihem a již v prosinci 2011 navrhl na ÚS dlouholetého předsedu Městského soudu v Praze a odborníka na trestní právo Jana Sváčka (1957), který následně v tentokrát převážně levicovém Senátu nezískal souhlas ani jednoho z výborů. Na jednání ústavněprávního výboru se proti Sváčkovi vymezoval zejména senátor ČSSD Jiří Dienstbier ml. (bývalý advokát), jenž se kandidáta dotazoval mimo jiné na kontakty s kontroverzními podnikateli Tomášem Hrdličkou a Jaroslavem Bartákem i s advokátem a bývalým ministrem spravedlnosti Pavlem Němcem. Sváček pochybení odmítal, avšak jeho odpovědi se lišily od těch v médiích

¹¹³ KYSELA, KÜHN 2006, s. 202

¹¹⁴ Stenozáznam z 4. dne 7. schůze Senátu ze dne 4. 8. 2005, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=34194> ; KYSELA, KÜHN 2006, s. 204

¹¹⁵ ONDŘEJKOVÁ 2016, s. 955

a vyjadřoval se prý vyhýbavě i o základních ústavněprávních otázkách. Přestože některé Sváčkovy názory byly blíže ČSSD než koalici, senátor ODS Jaroslav Kubera se domníval, že se senátoři ČSSD rozhodli neschválit již žádného Klausova kandidáta. V tajném hlasování získal Sváček na ústavněprávním výboru jen tři hlasy z osmi.¹¹⁶ Na plenární schůzi dne 8. 2. 2012 bylo netypické, že oproti běžné zvyklosti nechtěl z neznámého důvodu na úvod vystoupit zpravodaj „vzdělávacího“ výboru Petr Bratský (ODS), přičemž se nabízí vysvětlení, že to mohlo být kvůli nesouhlasu s výsledkem jednání výboru. Sváček ve svém projevu zmínil další výtku, která zazněla na jeho adresu, a to členství v **KSČ** od června 1989, přičemž se hájil tím, že si posléze získal důvěru Otakara Motejla, který jej údajně hned roku 1990 přesvědčil, aby se stal předsedou Obvodního soudu pro Prahu 8. Poté Sváček zmínil podporu Spolku Šalamoun a Jazzové sekce a zdůraznil svou politickou nezávislost i zásluhu na zavedení možnosti praxí na Městském soudu v Praze pro studenty PFUK, jakož i opatření ve prospěch neslyšících občanů před soudem. Sváček také vyjádřil obavy ze zneužívání trestního práva a s tím spojené přílišné kriminalizace osob a zdůraznil své snahy o emancipaci soudní moci. Sváček bez rozpravy těsně neuspěl s 38 hlasy ze 79 senátorů.¹¹⁷ Z výše zmíněných výhrad senátorů lze dovodit, že šlo opět o projev *morálního a odborného korektivu*.

3.9. Zdeněk Koudelka

Měsíc po Sváčkově neschválení se místo něj Klaus pokusil navrhnout docenta ústavního práva na Právnické fakultě Masarykovy univerzity, bývalého poslance ČSSD (jejímž členem byl ovšem až do roku 2019, kdy přestoupil do Trikolory), někdejšího advokáta a v době nominace státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství Zdeňka Koudelku (1969). Zpravodajem ústavněprávního výboru byl Miroslav Antl (nestraníček za ČSSD), který na schůzi dne 25. 4. 2012 zevrubně shrnul průběh jeho jednání, které vyústilo v Koudelkovo nedoporučení. První okruh námitek se týkal Koudelkova poslaneckého působení, neboť byl autorem kontroverzního koeficientu pro přepočítávání hlasů na mandáty ve volbách do PS z dob opoziční smlouvy, který byl zrušen nálezem Ústavního soudu Pl. ÚS 42/2000. Dalším problematickým krokem byl Koudelkův přílepek, kterým roku 2005 prosadil přemístění Justiční akademie ze Stráže pod Ralskem do Kroměříže, která se nacházela v jeho poslaneckém regionu. Pochybnosti budila i Koudelkova účast ve vyšetřovací komisi ve věci vyrovnání ČR se společností Diag Human, jelikož Koudelka dříve v této věci radil ministru zdravotnictví

¹¹⁶ WIRNITZER, Jan. Levicoví senátoři nechtějí na Ústavním soudu „Klausova muže“ Sváčka in idnes.cz 1. 2. 2012, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/levicovi-senatori-nechteji-na-ustavnim-soudu-klausova-muze-svacka.A120201_143919_domaci_jw

¹¹⁷ Stenozáznam z 1. dne 17. schůze Senátu ze dne 8. 2. 2012, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=63407>

v Zemanově vládě Bohumilu Fišerovi (ČSSD). Koudelka se navíc podílel na přípravě velmi problematického exekučního řádu a následně byl roku 2006 vyznamenán medailí Exekutorské komory. Druhým sporným tématem bylo Koudelkovo angažmá coby náměstka nejvyšší státní zástupkyně Renáty Vesecké pro legislativu a mezinárodní pomoc, do kteréžto funkce jej jmenoval ministr spravedlnosti Pavel Němec právě na návrh Vesecké. Působení Vesecké i Koudelky na Nejvyšším státním zastupitelství vzbuzovalo mnoho kontroverzí, které vedly k odvolání Vesecké ministrem Pospíšilem a jejímu vystřídání Pavlem Zemanem, který krátce po svém nástupu úspěšně navrhl Pospíšilovi odvolání vrchního státního zástupce v Praze Vlastimila Rampuly, jenž měl intenzivně zasahovat do citlivých kauz svých podřízených. Koudelka byl na výboru tázán i na tuto kauzu a stál na straně Rampuly. Poslední výtka senátorů se vázala ke Koudelkově pochybné publikační činnosti, neboť jeho habilitační práce na Masarykově univerzitě nebyla úspěšně obhájena a také publikace v brněnských časopisech vydávaných za anglické, kde navíc s Veseckou seděli v redakční radě. Oproti tomu „vzdělávací“ výbor schválení Koudelky doporučil.¹¹⁸

Koudelka ve svém poměrně obsáhlém projevu vyjádřil své pozitivistické vnímání práva a volal po zdrženlivosti Ústavního soudu. Přestěhování Justiční akademie hájil především tím, že Kroměříž není v Jihomoravském kraji, kde byl zvolen poslancem, a ohledně Nejvyššího státního zastupitelství zmínil, že neměl na starosti trestní úsek. Koudelky se zastal senátor za ČSSD (brzy přestoupivší do SPOZ) Vladimír Dryml, který vyčetl svým spolustraníkům, že se takto odvděčují svému dlouholetému členovi. Dryml též hovořil o kádrování a o rozporech mezi zájmovými skupinami právníků v Senátu, přičemž Koudelku hájil i jako loajálního státního úředníka, a obával se, že senátoři chtějí automaticky odmítat všechny Klausovy kandidáty. Senátorka Soňa Paukrtová (nestranička za Stranu pro otevřenou společnost, členka Klubu TOP 09 a Starostové) odmítla, že by funkce ústavního soudce měla být odměnou za dobrou stranickou práci a že by chtěl Senát paralyzovat Ústavní soud. Následně se vrátila k dění na ústavněprávním výboru, kde údajně Koudelka hájil praxi přílepků a označil materiální jádro Ústavy za relikv totalitarismu (na plenární schůzi toto odůvodnil nacistickým angažmá Carla Schmitta), pročež tyto dvě myšlenky jí dovedly k rozhodnutí Koudelku nepodpořit, ač nepochybovala o jeho odborných kvalitách. Neustranícký senátor za TOP 09 Jaromír Štětina následně přečetl dopis od novináře Jana Urbana, který na Koudelku podal trestní oznámení za korupci (patrně v souvislosti s již zmíněnou kauzou Diag Human) a prosil senátory o odložení hlasování přinejmenším do doby, než se toto trestní oznámení posoudí. Senátorka ČSSD

¹¹⁸ Stenozáznam z 1. dne 21. schůze Senátu ze dne 25. 4. 2012, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=64331> ; NĚMEČEK, BAXA 2023. s. 165–166

Jiřina Rippelová nejprve vyloučila, že by za jejím odporem proti Koudelkově nominaci stál jeho široký výklad pravomocí prezidenta, poté ale vznesla výhrady k jeho angažmá kolem opoziční smlouvy i tzv. justiční mafie v okruhu Nejvyššího státního zastupitelství. Dále vyjádřila pochybnosti o Koudelkově osobní integritě a sdělila, že z různých diskusí nabyla dojmu, že se Koudelka z nejrůznějších důvodů netěší potřebnému respektu. Kritizovala též Koudelkovu publikační činnost, vyznačující se pochybným přejímáním vlastních textů, a skutečnost, že po neúspěchu v Brně si udělal lehčí docenturu v Bratislavě, ale i značnou publicistickou aktivitu neobvyklou u státního zástupce. Nominaci navíc Rippelová považovala za past pro sociální demokracii, aby schválením svého člena potvrdila prezidentovu tezi, že mu odmítá kvalitní kandidáty a schvaluje si svoje lidi. Kýženou názorovou pestrost soudců dle Rippelové lze zaručit jinak než rozparcelováním ÚS mezi politické strany. Místopředseda Senátu Petr Pithart (KDU-ČSL) Koudelkovi otevřeně vytkl přílišnou vstřícnost vůči politikům projevující se kromě již zmíněných kauz jeho obhajobou protiústavního zkrácení volebního období Poslanecké sněmovny roku 2009 či sepsáním knihy o prezidentském úřadu, která obsahovala nadšenou předmluvu Václava Klause spokojeného s obhajobou veškerých jeho sporných kroků. Dle Pitharta prezident neměl lepšího obhájce než Koudelku, který by prý nejráději zavedl poloprezidentský či rovnou prezidentský systém, proto se Pithartovi jevilo Koudelkovo přijetí Klausovy nabídky jako „silná káva“ až „chucpe“. Pithart vyzdvihl roli ústavního soudce jako rytíře chránícího Ústavu, pročež jsou u kandidátů na prvním místě vlastnosti jako osobní integrita, nezávislost nebo čest. Senátor Dienstbier pak Koudelkovi vyčetl odpovědnost za špatný stav Nejvyššího státního zastupitelství, tedy i za stav a pověst české justice jako takové, přičemž oproti Drymlově představě prý nebyl v Senátu právník, který by viděl věc jinak. S obojím souhlasil senátor Antl, podle něhož u čtyř z pěti senátorů – právníků bylo stanovisko proti Koudelkovi jasné a coby bývalý státní zástupce vnímal intenzivně šrámy na kondici i pověsti státního zastupitelství, jež mělo způsobit právě vedení, jehož byl Koudelka součástí. Koudelka však nadále velmi ráznou dikcí, která dle mého názoru mohla být pro některé senátory potvrzením jeho nevhodnosti, odmítal jakákoliv pochybení a hájil dokonce i svůj volební systém coby záruku stability vlád, načež obdržel pouhých 29 hlasů z 71.¹¹⁹ Postup senátorů při Koudelkově kauze je dle mého názoru příkladem dobré praxe při otevřeném *posuzování morálních a odborných dispozic* kandidáta, ocenit je třeba i skutečnost, že senátoři ČSSD evidentně z velké části nepodlehli pokušení hlasovat pro svého spolustraníka, jakkoliv toto lze částečně vysvětlit i obecně známým vnitrostranickým napětím mezi příznivci

¹¹⁹ Stenozáznam z 1. dne 21. schůze ze dne 25. 4. 2012, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/htmlhled?action=doc&value=64331>

bývalého předsedy Miloše Zemana, zodpovědného za opoziční smlouvu, a jeho kritiky. Jiřina Rippelová ovšem paradoxně po neúspěchu v červencových primárkách do senátních voleb z ČSSD vystoupila a kandidovala jako nestranička za SPOZ proti svému úspěšnému nástupci Janu Látkovi. V jejím projevu se sice objevily prvky politického taktizování, nicméně jsem toho názoru, že šlo o vcelku realistickou úvahu, která navíc přinášela další pochybnosti ohledně osobní integrity kandidáta, jenž sám mohl tušit, že je součástí prezidentovy politické hry.

Po dvou neúspěšných nominací Klaus definitivně přestal kandidáty navrhopvat až do konce svého mandátu v březnu 2013, což Tomáš Langášek nazval „*ostentativní pasivitou*“.¹²⁰ Vzhledem k výše zmíněné předčasné výměně části soudců na konci Havlova prezidentského působení tak v březnu 2013 zbylo na Ústavním soudě jen 12 soudců a Klaus ani nejmenoval žádného nástupce Elišky Wagnerové na pozici místopředsedy. Tato nečinnost se stala jedním z pěti skutkových důvodů ústavní žaloby pro velezradu podanou proti Klausovi Senátem dne 5. 3. 2013, o níž však dne 27. 3. 2013 usnesením Pl. ÚS 17/13 Ústavní soud zastavil řízení kvůli tomu, že dle znění zákona o Ústavním soudu účinného v den podání žaloby nešlo v řízení pokračovat po skončení Klausova mandátu na rozdíl od nové úpravy účinné od 7. 3. 2013. S tímto výkladem ovšem nesouhlasila Ivana Janů, podle níž ÚS neměl vykládat Ústavu prostřednictvím běžného zákona, nýbrž měl žalobu meritorně projednat. Oproti tomu Stanislav Balík svým charakteristickým literárně pojatým konkurenčním stanoviskem označil za věcně příslušný leda soud dějin.

4. Miloš Zeman

Přestože působení prvního přímo zvoleného prezidenta Miloše Zemana bylo často provázáno jeho problematickým vykládáním či přímo porušováním Ústavy, zpočátku se dle Josefa Baxy paradoxně jevil jako příjemná změna pro justici a krátce po svém zvolení uspořádal pro představitele justice pracovní oběd. Na rozdíl od Klause Zeman přiznával, že justiční problematice nerozumí a nechával si radit od předních představitelů justice v čele s Pavlem Rychetským, s nímž tehdy ještě udržoval přátelské vztahy. S kompletní obměnou Ústavního soudu v letech 2013–2015 mu tedy vedle Rychetského pomáhali předsedkyně NS Iva Brožová (posléze v konzultacích vystřídaná po Zemanových výhradách k rozhodování NS prezidentem Soudcovské unie ČR Tomášem Lichovníkem, jenž se ale roku 2014 sám stal ústavním soudcem), předseda NSS Josef Baxa a nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman.¹²¹

¹²⁰ LANGÁŠEK 2015, s. 831

¹²¹ NĚMEČEK, BAXA, s. 174–176

Výběr ústavních soudců tedy v Zemanově prvním volebním období probíhal bez výraznějších komplikací, jakkoliv se objevily i sporné nominace Klausova neúspěšného kandidáta Jana Sváčka (viz podkapitola 4.2), ústavního právníka a člena ČSSD, který mimo jiné radil Zemanovi blízkému senátorovi této strany Zdeňku Škromachovi, Radovana Suchánka¹²², jakož i profesora občanského práva na Právnické fakultě Masarykovy univerzity a někdejšího zvažovaného kandidáta za SPOZ do Senátu (kterážto skutečnost patrně nebyla senátorům známa) Josefa Fialy.¹²³ Právě Zemanovi úspěšní kandidáti Suchánek a Fiala se stali patrně nejkontroverznějšími ústavními soudci všech dob, neboť opakovaně v politicky citlivých kauzách nerespektovali judikaturu ÚS či plenární stanoviska, ať již šlo o vyhovění stížnosti ruského hackera Nikulina proti vydání do USA ministrem spravedlnosti Robertem Pelikánem (III. ÚS 1924/18, kritiku vnesla například Eliška Wagnerová¹²⁴), povolení obnovy řízení v kauze dopravní nehody lobbisty Romana Janouška (III.ÚS 905/17, revidováno stanoviskem pléna Pl. ÚS-st. 50/20 na popud Vojtěcha Šimíčka), restituční kauzy (například III. ÚS 2707/18 s naléhavým disentem Jiřího Zemánka) nebo o opakované nemístné vylučování Vojtěcha Šimíčka pro podjatost při rozhodování o odškodnění komunálních politiků v souvislosti s derogací části zákona o střetu zájmů (usnesení Pl. ÚS 19/22 nebylo respektováno kupříkladu v usnesení III. ÚS 1908/22). Fiala a Suchánek přitom jinak patřili spíše ke zdrženlivým soudcům, přičemž tohoto paradoxu si při analýze rozhodování ÚS všiml i Jan Chmel.¹²⁵

Zemanovy vztahy se špičkami justice však postupně byly značně narušeny, nejspíše především kvůli narůstajícímu vlivu jeho vysoce kontroverzního kancléře Vratislava Mynáře, který se dokonce roku 2016 pokusil prostřednictvím dopisu Josefu Baxovi ovlivnit rozhodnutí NSS ve věci výstavby spalovny odpadu Chotíkov, což Baxa o tři roky později sdělil médiím v reakci na zjištění, že podobně se Mynář pomocí osobních schůzek s Vojtěchem Šimíčkem pokoušel ovlivňovat i rozhodnutí Ústavního soudu ve věcech prezidentova návrhu na zrušení služebního zákona a korupční kauzy Mynářem jmenovaného šéfa Lesní správy Lány

¹²² Suchánek bude ústavním soudcem, senát schválil jeho nominaci in Lidovky.cz 30. 10. 2013, dostupné online na https://www.lidovky.cz/relax/lide/suchanek-bude-ustavnim-soudcem-senat-schvalil-jeho-nominaci.A131030_102419_lide_pef

¹²³ KOPECKÝ, Josef. Ústavní soud doplní Fiala. Kritik zásady, že stavba je součástí pozemku in idnes.cz 2. 12. 2015, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/novy-ustavni-soudce-fiala-kritik-zasady-ze-stavba-je-soucast-pozemku.A151202_071058_domaci_kop

¹²⁴ Bývalá ústavní soudkyně si nemyslí, že Pelikán v případě Nikulina chyboval in Forum 24 15. 4. 2019, dostupné online na <https://www.forum24.cz/byvala-ustavni-soudkyně-si-nemysli-ze-pelikan-v-pripade-nikulina-chyboval/>

¹²⁵ CHMEL, Jan. Postoje soudců a jejich vliv na senátní rozhodnutí Ústavního soudu ČR in ONDŘEJKOVÁ, Jana, MALÍŘ, Jan a kol. Ústavní soud ČR: strážce ústavy nad politikou nebo v politice, Leges, Teoretik, Praha 2020, ISBN 978-80-7502-431-2, s. 128–159

Miloše Baláka. Již před kauzou spalovny se navíc Zeman s Mynářem pokusili v rámci schůzky prezidenta s představiteli justice ohledně výběru ústavních soudců Baxovým prostřednictvím ovlivnit nemeritorní rozhodnutí NSS ve prospěch generálního ředitele ČEZ Daniela Beneše.¹²⁶ Skončilo i Zemanovo dlouholeté přátelství s Pavlem Rychetským, který ztratil důvěru v prezidentovu schopnost vybrat mu adekvátního nástupce, kterým měl dle Rychetského být právě Josef Baxa, a tak se proti svému původnímu příslibu předčasné rezignace v půlce období rozhodl setrvat ve funkci až do konce svého druhého mandátu v létě 2023.¹²⁷ Po předčasné rezignaci Jana Musila ze zdravotních důvodů v lednu 2019 a po zvolení Kateřiny Šimáčkové soudkyní ESLP v prosinci 2021 již nebylo známo, zda a s kým čím dál tím izolovanější prezident, ovládaný svými nejbližšími spolupracovníky, výběr jejich nástupců konzultuje. S velkou nevolí veřejnosti, politiků i většiny odborníků se na přelomu let 2022 a 2023 setkaly Zemanovy úvahy o možnosti předčasného jmenování Josefa Fialy předsedou Ústavního soudu, což bylo pravděpodobně přáním kancléře Mynáře, avšak Zeman naštěstí nakonec k tomuto bezprecedentnímu kroku, jenž by pravděpodobně vyvolal vážnou ústavní krizi, nepřistoupil.¹²⁸ Fiala přitom paradoxně byl soudcem zpravodajem ve věci IV. ÚS 3076/20, kde Ústavní soud na základě stížnosti Ministerstva financí v kauze někdejšího Zemanova poradce na Úřadu vlády Zdeňka Šarapatky dovedl soukromoprávní odpovědnost prezidenta za výrok nespádající pod výkon funkce prezidenta republiky ve smyslu čl. 54 odst. 3 Ústavy ani pod úřední činnost prezidenta ve smyslu čl. 36 odst. 3 Listiny.

4.1. Miloslav Výborný

Dne 25.4.2013 Senát, kde měla absolutní většinu ČSSD, schválil bez rozpravy první čtveřici Zemanových kandidátů na ústavní soudce, a to Miladu Tomkovou, Jana Filipa (člena KSČ v letech 1974–1989), Jaroslava Fenyka (člena KSČ v letech 1981–1989, u něhož se objevovala kritika jeho působení coby vojenského prokurátora před rokem 1989) a Vladimíra Sládečka. Členství kandidátů v KSČ vadilo zejména senátorům ODS a v médiích byl před hlasováním probírán hlavně případ odpírače vojenské služby Vladana Kočího z roku 1988, v němž byl Fenyk vojenským prokurátorem, avšak hájil se vcelku úspěšně tím, že žádal trest

¹²⁶ NĚMEČEK, BAXA 2023, s. 176–178, 183–185; JADRNÁ, Anna. Mynářovy schůzky s ústavním soudcem. „Naznačil, jaké rozhodnutí by se líbilo Zemanovi,“ říká Šimíček in irozhlas.cz 7. 1. 2019, dostupné online na https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vratislav-mynar-ustavni-soud-vojtech-simicek-milos-zeman-sluzebni-zakon-josef_1901071259_ako

¹²⁷ ŠÍDLO, Jindřich. Komentář: Rychetský a Zeman – konec dlouhého přátelství in Seznam Zprávy 12. 2. 2021, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/komentar-rychetsky-a-zeman-konec-dlouheho-pratelstvi-142127>

¹²⁸ POKORNÁ, Zdislava. Kdo podpořil Zemanův nápad jmenovat šéfa Ústavního soudu? Posudek napsal právník Gerloch in Deník N 27. 2. 2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1089866/kdo-podporil-zemanuv-napad-jmenovat-sefa-ustavniho-soudu-posudek-napsal-pravnik-gerloch/>

na samé dolní hranici trestní sazby, což bohužel soud nerespektoval a odsoudil Kočího na 15 měsíců do vězení. Fenykův postup v této věci dokonce v minulosti aproboval i Kočího obhájce Otakar Motejl, který Fenyka roku 1999 jmenoval náměstkem nejvyšší státní zástupkyně Marie Benešové. Všichni kandidáti byli podpořeni Eliškou Wagnerovou, jež se na podzim 2012 stala nestranickou senátorkou za Stranu zelených, přičemž u Fenyka vyzdvihla jeho oblíbenost u studentů a prokázání morální integrity solidární rezignací na post náměstka nejvyšší státní zástupkyně po odvolání Marie Benešové vládou Jiřího Paroubka na návrh ministra spravedlnosti Pavla Němce roku 2005. Díky svému vystupování na ústavněprávním výboru navíc Fenyk získal podporu ministra spravedlnosti Pavla Blažka (ODS). Změnou oproti jednání o Klausových kandidátech byla prezidentova aktivní účast na schůzi Senátu, čímž Zeman navázal na Havlovu tradici.¹²⁹ Další čtyři nominace (Kateřina Šimáčková, Ludvík David, Pavel Rychetský a Miloslav Výborný) Senát projednal dne 20. 6. 2013, kdy též došlo k prvnímu odmítnutí Zemanova kandidáta, kterým byl stávající ústavní soudce a bývalý politik KDU-ČSL Miloslav Výborný (1952). Zeman opět promluvil před senátory, ale zabýval se hlavně opětovnou nominací Pavla Rychetského, který měl pokračovat ve funkci předsedy ÚS, přičemž následující část jeho projevu působí z dnešního pohledu velmi ironicky: „*Vím, že proti Pavlu Rychetskému mluví jeden argument – jeho úmysl ukončit své období v roce 2017. Chtěl bych vás závěrem svého vystoupení ujistit, že vynaložím veškerou svoji nepopiratelnou výmluvnost, jakož i oslnivé osobní kouzlo, které je mně vlastní (oživení v sále) k tomu, abych v případě, když Pavla Rychetského schválíte, ho přesvědčil, aby vykonával svoji funkci patřičných deset let.*“¹³⁰

Výborný hájil svou opakovanou nominaci před úvahami o personální korupci s poukazem na své nezávislé rozhodování v politicky citlivých kauzách. Všichni čtyři kandidáti měli doporučení „vzdělávacího“ výboru, avšak Výborný nebyl doporučen ústavněprávním výborem. Na plénu nejprve všechny kandidáty otevřeně podpořila senátorka Miluše Horská (Nestraníci). Senátor ODS Miroslav Škaloud poté kritizoval průběh jednání na ústavněprávním

¹²⁹ VACA, Jan. Dvacítka žalobců musí vysvětlit svou minulost in idnes.cz 9. 8. 2005, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/dvacitka-zalobcu-musi-vysvetlit-svou-minulost.A050808_214738_domaci_ad; VÁLKOVÁ, Hana, JIRIČKA, Jan. ODS má problém s kandidáty na ústavní soudce, jde o členství v KSČ in idnes.cz 26. 3. 2013, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/senatori-ke-kandidatum-na-ustavni-soudce-a-jejich-clenstvi-v-ksc.A130326_182655_domaci_hv; DOSTÁL, Vratislav. Wagnerová: Zemanova nominace na ÚS je dobrá. S Klausovými nesrovnatelná in Deník Referendum 27. 3. 2013, dostupné online na <https://denikreferendum.cz/clanek/15251-wagnerova-zemanova-nominace-na-us-je-dobra-s-klausovymi-nesrovnatelna>; Zemanovi kandidáti do ÚS prošli výborem Senátu in aktualne.cz 18. 4. 2013, dostupné online na <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/zemanovi-kandidati-do-us-prosli-vyborem-senatu/r~i:article:777308/>; stenozáznam z 1. dne 8. schůze Senátu ze dne 25. 4. 2013, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=68263>

¹³⁰ Stenozáznam z 1. dne 11. schůze Senátu ze dne 20. 6. 2013, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=68926>

výboru, kde dle jeho názoru někteří senátoři ČSSD příliš lustrovali názory kandidátů na bytostně politické záležitosti (zdravotnické poplatky, školné aj.), což se projevilo na Výborného neschválení. Škaloud tento účelově politický přístup k ÚS odmítl coby nesvědčící jeho nezávislosti a nestrannosti. Jaroslav Doubrava, který od KSČM přešel k Severočechům.cz, se vrátil k nedávnému zamítnutí (tedy až na slovo „spravedlivé“ v § 5 písm. i) zákona) návrhu skupiny senátorů, mezi nimiž byl i on, na zrušení zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, nálezem Pl. ÚS 10/13 ze dne 29. 5. 2013. Soudcem zpravodajem byl v této věci Stanislav Balík, zatímco zrušit zákon chtěli Rychetský, Fenyk a Musil a části zákona Güttler, přičemž Výbornému Doubrava vytykal nevyhovění žádostem o odročení jednání a absenci důkazního řízení. Dále se dle Doubravy senát ve složení Výborný, Židlická a Formánková měl v blíže nespecifikovaném senátním rozhodnutí ze dne 21. 9. 2008 odvolávat na dosud neexistující plenární usnesení, přičemž žádné rozhodnutí ÚS z tohoto dne se mi nepodařilo vyhledat. Závěrem Doubravu zajímala možnost nového napadení zákona o církevních restitucích, pokud se ukazuje, že byl přijat v důsledku korupčního jednání spojeného s odstoupením tří poslanců. Předseda Senátu Milan Štěch (ČSSD) se postavil za kvalitu prezidentových nominací a ohradil se proti úvahám Jaroslava Kubery o tom, že by senátoři ČSSD byli nejraději, kdyby ÚS tvořili právníci ČSSD. Za klub ODS následně všechny kandidáty podpořil Miloš Vystrčil, který zdůraznil potřebu osobní integrity, statečnosti, erudice, nezávislosti a čitelné a jasné historie u ústavních soudců. Výborného podpořil s odkazem na jeho skvělou profesní pověst nestranický senátor za SPOZ Jaroslav Palas. Průběh jednání ústavněprávního výboru hájil Jiří Dienstbier s tím, že se prý senátoři neptali na politické názory, nýbrž na pohled na ochranu sociálních práv, a že samotný odlišný postoj od ČSSD nebyl důvodem Výborného nedoporučení, když s Filipovým pohledem na školné taktéž nesouhlasili. Výborný měl dle Dienstbiera nedostatečně vysvětlit svůj názor na ústavnost zdravotnických poplatků, kterou potvrdila těsná většina ústavních soudců včetně Výborného v kontroverzním nálezu Pl. ÚS 1/08. Senátor KDU-ČSL Petr Šilar sdělil, že jejich klub bude hlasovat volně a vyjádřil podporu všem kandidátům s důrazem na jejich odbornost. Jaroslav Kubera pak v lehce chaotickém projevu spojil podporu všech kandidátů s vyjádřením obav z kriminalizace politického rozhodování či údajného lobbování za kandidáty jejich nadřízenými, patrně v souvislosti s razií na Úřadu vlády předcházejícího dne. Senátor KDU-ČSL Jiří Čunek poté pochválil prezidenta za různorodost kandidátů, o nichž byl přesvědčen, že posílí důvěru veřejnosti v justici. Vladimír Dryml z SPOZ následně dosti pejorativním stylem vytkl údajnou přílišnou blízkost katolické církvi i soudkyni NSS Kateřině Šimáčkové, přestože dle vzpomínek Tomáše Němečka a Josefa Baxy bylo na ústavněprávním výboru toto podezření

rozptýleno Baxovou zárukou za její nezávislost. Dryml ale neuvedl, jak bude hlasovat, pouze dal svůj postřeh ke zvážení. Alena Dernerová (tehdy nestranička za Severočechy.cz) se oproti tomu Šimáčkové zastala, jelikož na ní udělala nejlepší dojem a vytýkaný text o církevních restitucích byl napsán za jiné situace roku 2002. Po projevech podpory všem kandidátům od Zdeňka Brože (nestraník za KDU-ČSL) a Stanislava Juránka (KDU-ČSL) se i Dryml rozhodl hlasovat pro všechny nominanty. Výborný svůj postup v kauze církevních restitucích obhájl s tím, že se pečlivě seznamuje se všemi dokumenty předcházejícími rozhodnutí ÚS a že bylo mlčky vyhověno požadavku na odročení, když se právní zástupce senátorů nacházel v zahraničí, ale poté se již Výborný nechtěl rozhodnutí vyhýbat. Závěrem vystoupil předseda ústavněprávního výboru Miroslav Antl s upřesněním, že Výborný obdržel na ústavněprávním výboru 4 hlasy z 10 (patrně včetně Antla) a považoval Výborného vysvětlení za uspokojivé. Výborný neprošel o pouhý 1 hlas, když získal 36 hlasů ze 73.¹³¹

Stejně jako autoři citovaní v první kapitole práce se domnívám, že neschválení Výborného poukázalo na problematické aspekty možnosti opakovaného jmenování ústavních soudců, neboť místo samotných kvalit kandidáta se přihlíželo k politickým aspektům jeho rozhodování na Ústavním soudě. Jednalo se o první případ, kdy senátoři nevznesli výhrady k morálním a odborným kvalitám kandidáta, nýbrž prostřednictvím jeho odmítnutí realizovali svou *politickou moc*. Dienstbierův argument, že šlo o otázky sociálních práv dle mého názoru neobstojí, protože senátoři sondažovali názory na konkrétní politické kroky a přihlíželi alespoň pro účely diskuse k tomu, zda kandidát vyhověl jejich návrhům. Zde je vhodné upozornit na to, že návrh na zrušení církevních restitucí byl podán levicovými politiky až v únoru 2013, kdy bylo jasné, že prezidentem bude Miloš Zeman, který bude muset rychle nominovat své soudce, přestože zákon byl schválen již 8. 11. 2012. Dle Jany Ondřejkové se navíc někteří politici v médiích netajili tím, že jde o záměrné čekání na sobě bližší soudce.¹³² Zároveň je ale z rozpravy i z těsného výsledku hlasování o Výborném znát, že ani levicová část Senátu nebyla v tomto problematickém přístupu jednotná.

4.2. Jan Sváček II

Krátce po Výborného neúspěchu se Zeman rozhodl navrhnout Klausova neúspěšného kandidáta Jana Sváčka, což na schůzi ústavněprávního výboru dne 8. 7. 2013 Jiří Dienstbier, který nadále trval na svých výhradách ke Sváčkovým problematickým kontaktům, označil za pohrdání Senátem ze strany prezidenta. Eliška Wagnerová Sváčkovi vytkla, že stál za výzvou předsedů krajských soudů k rezignaci předsedkyně NS Ivy Brožové, pro níž neexistovalo

¹³¹ Tamtéž; NĚMEČEK, BAXA 2023, s. 176

¹³² ONDŘEJKOVÁ 2017, s. 130

zákonně zmocnění. Sváček trval na tom, že se s Tomášem Hrdličkou nevidá a Bartákův Lions Club po krátkém členství opustil, zatímco Wagnerovou zmíněný text prý nebyl výzvou, ale jen stanoviskem a on jej nenapsal. Oproti tomu zástupci ODS se Sváčka i Zemana zastali s poněkud sporným poukazem na to, že do Senátu se také mnozí pokouší dostat opakovaně, a Kubera označil kladené otázky za proces se Sváčkem a koniášství. Sváček získal 5 hlasů z 9 a oproti své první kandidatuře tedy získal stanovisko ústavněprávního výboru.¹³³

Na plenární schůzi dne 21. 8. 2013 jej stejně jako předcházející kandidáty přišel představit prezident Zeman, který tvrdil, že Sváčka mu navrhl již dříve Pavel Rychetský, který jej údajně chválil za efektivní vedení Městského soudu v Praze, ale rozhodl se nejprve provést šetření, které dle Zemana vyvrátilo všechna podezření, přičemž argumentoval i kladnými stanovisky Soudcovské unie (kterou se rozhodl oslovovat ve věci výběru ústavních soudců i nadále na základě své nespokojenosti s rozhodnutím Nejvyššího soudu v kauze poslaneckých trafik, což odpovídá výše uvedenému vyjádření Josefa Baxy o výměně Brožové za Tomáše Lichovníka) a nejvyššího státního zástupce Pavla Zemana. Dále prezident uvedl, že sám Lions Club, s jehož činností dle něj Bartákova sexuální kauza nesouvisela, občas navštěvuje a je v něm spousta zajímavých lidí od politiků po podnikatele či diplomaty, přičemž se svou charakteristickou dikcí spekuloval o tom, že pomluvy proti Sváčkovi a Lions Clubu šířil někdo, kdo do něj nebyl pozván nebo mu bylo odmítnuto členství. Mediální spekulace o tom, že se chystá zopakovat i Koudelkovou nominaci, Zeman odmítl kvůli Koudelkově podílu na vysoce kontroverzní Klausově amnestii. Zpravodaj ústavněprávního výboru Miroslav Antl následně shrnul jeho jednání, přičemž z jeho hodnocení Sváčkových odpovědí jako až příliš klidných a věcných nelze jednoznačně vyčíst, jaký dojem na něj udělal. „Vzdělávací“ výbor žádné stanovisko nepřijal, neboť v něm hlasování dopadlo 4:4. Sváček ve svém proslovu orientovaném spíše na praktické problémy justice již na žádné výtky nereagoval a ani k jeho nominaci neproběhla rozprava. Získal 30 hlasů ze 75.¹³⁴

Stejně jako u první Sváčkovy nominace nic nenasvědčuje tomu, že by motivací senátorů bylo něco jiného než zájem o vysoký *morální a odborný kredit* kandidáta. Absence plenárních rozprav sice působí nevhodně z hlediska transparentnosti, avšak Jan Kysela se domnívá, že mohlo jít o snahu neuškodit Sváčkovi veřejnými úvahami o stycích s kontroverzními osobami v jeho další kariéře, protože nedostatek důvěry v to, že někdo bude dobrým ústavním soudcem

¹³³ Sváček zvládl první test. Těsně prošel hlasováním senátního výboru in Lidovky.cz 7. 8. 2013, dostupné online na https://www.lidovky.cz/domov/svacek-ziskal-tesnou-podporu-senatniho-vyboru-pro-zarazeni-k-us.A130807_114743_in_domov_kys

¹³⁴ Stenozáznam z 1. dne 12. schůze Senátu ze dne 21. 8. 2023, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=69558>

ještě neznamená, že senátoři budou chtít zpochybňovat jeho působení v justici jako takové.¹³⁵ Situace, kdy senátoři spíše nedůvěřují vyjádřením kandidáta ohledně jeho osobního života, než že by proti němu měli konkrétní důkazy, jsou tedy odlišné od případů, kdy pochybení kandidátů jsou vcelku zjevná a veřejně známá, jako tomu bylo třeba u Zdeňka Koudelky. Odpor části senátorů ke Sváčkovi se projevil i při jeho kandidatuře na pozici místopředsedy Vrchního soudu v Praze v následujícím roce, které se vzdal poté, co proti němu vedle senátorů a protikorupčních organizací vystupoval i předseda hnutí ANO 2011 Andrej Babiš. Hnutí ANO 2011 ale v průběhu času patrně na Sváčka změnilo názor a ke dni 1. 1. 2019 jej jeho nestranický ministr spravedlnosti Jan Kněžínek skutečně místopředsedou Vrchního soudu v Praze jmenoval.¹³⁶

Co se týče třetího pokusu o obsazení místa po Dagmar Lastovecké, Zeman skutečně nenavrhoval Koudelku, nýbrž jiného právníka z řad ČSSD, a to výše zmíněného Radovana Suchánka, který dne 30. 10. 2013 obdržel 38 hlasů ze 65 poté, co Antl a Wagnerová vznesli otevřenou výhradu k jeho nedostatku právní praxe i osobní zralosti a přílišné stranickosti, neboť se předtím Wagnerové přiznal k tomu, že byl zdrojem účelově vybraných materiálů proti Kateřině Šimáčkové pro místopředsedu Senátu za ČSSD a svého nadřízeného Zdeňka Škromacha. Dále dle Wagnerové Suchánek označil studenta, který proti němu vystoupil dopisem senátorům, za podporovatele ODS, jen protože svolal demonstraci proti odvolání ministra Pospíšila. Překvapivé bylo, že navzdory dřívějším Kuberovým výhradám k údajné snaze ČSSD ovládnout Ústavní soud nikdo z řad ODS proti Suchánkovi na plénu nevystoupil.¹³⁷

4.3. Jiří Nykodým

Zatímco v prosinci 2013 obhájil svůj mandát Jan Musil a pozici Jiřího Nykodýma zaujmul Jiří Zemánek, při náhradě tří soudců jmenovaných Klausem roku 2004 Zeman na jaře 2014 navrhl vedle úspěšných nováčků Vojtěcha Šimíčka a Tomáše Lichovníka i nedávno skončivšího ústavního soudce a bývalého advokáta Jiřího Nykodýma (1945). Na plenární schůzi dne 29. 5. 2014 opět vystoupil prezident Zeman, ale o Nykodýmovi se nezmiňoval. Všichni kandidáti získali stanoviska obou výborů. Po spíše odborném projevu, v němž dal najevo své přirozenoprávní přesvědčení v kontextu úlohy ústavního soudnictví, Nykodým čelil kritice tentokrát pro změnu nezávislého senátora Vladimíra Drymla za účast na zamítnutí návrhu na zrušení církevních restitucí, jež se mu jevilo na hraně se zákonem. Tento názor

¹³⁵ Vyjádření Jana Kysely na Vědeckém semináři katedry politologie a sociologie ze dne 2.11.2023

¹³⁶ KOLÁŘOVÁ, Kateřina, SHABU, Martin. Justiční prominent zpět ve hře. Sváček usedl do vedení Vrchního soudu v Praze in Lidovky.cz 18. 1. 2019, dostupné online na https://www.lidovky.cz/byznys/justicni-prominent-zpet-ve-hre-svacek-usedl-do-vedeni-vrchniho-soudu-v-praze.A190104_103832_in_byznys_pravo_ssu

¹³⁷ Stenozáznam z 1. dne 15. schůze Senátu ze dne 30. 10. 2013, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=70323>

zastával i nestraničný senátor za ČSSD Pavel Lebeda, který zvolil ještě více konfrontační tón a nepřímou vyzval všechny soudce, kteří se na zamítnutí návrhu podíleli (zatímco se přihlásil k podpoře Rychetského a Musila), k demisi kvůli údajně špatnému procesnímu postupu a nedostatečné reflexi porušení práv opozičních poslanců při přijetí zákona, přičemž rozhodnutí ÚS označil za opovrhování zákonodárným sborem. Nykodým, jehož se kupodivu nikdo na plénu nezastal, nakonec získal pouhých 23 hlasů z 58, přičemž účast senátorů na hlasování byla zatím výrazně historicky nejnižší.¹³⁸ Nykodýmovo nezvolení je již druhým příkladem nevhodné praxe, kdy senátoři zřejmě potrestali stávajícího ústavního soudce za jeho rozhodování, protože se jednalo o **projev politické moci** namísto korektivu morálních a odborných kvalit kandidáta. Nykodým přitom na rozdíl od Výborného dle politické analýzy rozhodování ústavních soudců od Jana Chmela nepatřil k poměrně vyhraněně pravicovým soudcům, přičemž se sociální demokracií se shodl například ve snaze o zrušení zdravotnických poplatků (viz disent k nálezu Pl. ÚS 1/08).¹³⁹ Místo Nykodýma se ústavním soudcem v prosinci 2014, tedy až po volbách, v nichž zvítězila vládní koalice ČSSD, ANO 2011 a KDU-ČSL, stal advokát David Uhlíř (člen KSČ do roku 1989) a v následujícím roce Zeman dokončil obnovu Ústavního soudu jmenováním Jaromíra Jirsy a již zmíněného Josefa Fialy (u něhož se členství v KSČ nezmiňovalo, ač dle návrhu ústavně právního výboru České národní rady na volbu kandidátů do funkce soudců ÚS ČSFR, kam byl navržen Jednotou českých právníků v Brně, byl v KSČ od roku 1975 a při projednávání nominace v roce 1991 byl stále členem nástupnické strany KSČM – demokratická levice¹⁴⁰).

4.4. Aleš Gerloch

Vzhledem k výše zmíněnému vysoce problematickému chování prezidenta Miloše Zemana a jeho kancléře Vratislava Mynáře ve vztahu k ústavnímu pořádku i justici jako takové byla výběru nástupce ze zdravotních důvodů odstoupivšího Jana Musila věnována dosud nebývalá pozornost senátorů, médií i veřejnosti. Profesor teorie práva a ústavního práva, prorektor UK, vedoucí kateder teorie práva a ústavního práva na PFUK, bývalý děkan PFUK, místopředseda legislativní rady vlády, advokát a neúspěšný nezávislý kandidát do Senátu na podzim 2018 Aleš Gerloch (1955) byl Zemanem nominován v únoru 2019. Poměry v Senátu se oproti dřívějším dobám značně změnilo, neboť oproti dřívějšimu relativně čitelnému

¹³⁸ Stenozáznam z 1. dne 21. schůze Senátu ze dne 29. 5. 2014, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=72365>

¹³⁹ CHMEL, Jan. Politika na Ústavním soudě? Vliv politického přesvědčení na hlasování soudců „druhého“ Ústavního soudu, 2. část in Časopis pro právní vědu a praxi, 2013, č. 4, s. 475–483, dostupné online na <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5661>

¹⁴⁰ ONDŘEJKOVÁ 2016, s. 956; Návrh ústavně právního výboru ČNR na volbu kandidátů do funkcí soudců ÚS ČSFR ze dne 20. 11. 1991, dostupné online na https://www.psp.cz/eknih/1990cnr/tisky/t0483_01.htm

stranickému rozvrstvení v Senátu postupně přibýlo mnoho výrazných osobností kandidujících jak za stávající pravicové a středové strany, tak za STAN, či nezávisle nebo v různých ad hoc koalicích, zatímco značně kleslo zastoupení levice a ANO 2011. Dokonce hned tři Zemanovi soupeři v lednové prezidentské volbě Jiří Drahoš, Marek Hilšer a Pavel Fischer se stali senátory. Proti Gerlochově nominaci od počátku vystupovali hlavně zástupci TOP 09, KDU – ČSL, STAN a Senátor 21, přičemž hlavními argumenty byly jeho kontroverzní právní analýzy ve prospěch Zemana (výjezdy do krajů podle něj nebyly součástí prezidentské kampaně, prezident prý nemusel jmenovat ministrem zahraničí Miroslava Pocheho navrženého premiérem Andrejem Babišem, vydání ruského hackera Nikulina do USA bylo nezákonné), problematické návrhy zákonných či ústavních změn (například zdanění náhrad z církevních restitucí, které bylo později zrušeno nálezem Pl. ÚS 5/19) či nepřiliš přesvědčivě vysvětlované normalizační členství v KSČ spojené se styky s agentem StB. Nejasné byly oproti tomu postoje senátorů ODS, které Gerloch v minulosti úspěšně zastupoval před ÚS (viz například kauza zdanění vysokopříjmových důchodců Pl. ÚS 18/15), a spíše Gerlochovi nakloněné byly vládní strany ANO a ČSSD. Otevřený dopis Klubu na obranu demokracie adresovaný senátorům v březnu 2019 podepsalo 3326 občanů včetně signatářů Charty 77, umělců, novinářů i vědců, přičemž kromě obhajoby prezidenta Gerlochovi byl v dopise Gerlochovi vytknut jeho nápad se zakotvením jazykově a etnicky definovaného národa do Ústavy pro údajné popření rovnosti občanů ve státě. Pozornost vzbudil též velmi naléhavý článek právního filozofa a profesora na Velšské univerzitě v Cardiffu Jiřího Přibáně s výmluvným názvem „*Nebezpečná nominace*“, jenž korigoval převažující kritický pohled na Gerlocha coby Zemanova kandidáta s tím, že je prý loajální vůči všem, kdo jsou zrovna u moci, což ilustroval vzpomínkou na své studium na PFUK, kde měl Gerloch v perestrojkové době setrvávat na neostalinistickém pojetí právní teorie. Dále zpochybnil Gerlochovu odbornost a kvalitu jeho publikací, přičemž jeho velké množství akademických funkcí označil za projev tristního stavu vysokého školství. Přibáně také vyjádřil obavy z toho, že by se Gerloch mohl v budoucnosti stát předsedou ÚS a zničit tradici ústavního soudnictví po vzoru Polska a Maďarska. Na Přibáněův text zareagoval Gerlochův podřízený z Katedry teorie práva a právních učen a jeho někdejší doktorand Jan Wintř, který se v odpovědi nazvané „*Úplně normální nominace*“ zastal Gerlocha coby kvalitního a přátelského pedagoga i diskutéra, na jehož katedrách působí názorově i osobnostně pestré kolektivy, a kontroverzní Gerlochova stanoviska podle něj pramenila spíše z jeho přesvědčení

favorizujícího prvky přímé demokracie a s tím spojeného silného postavení přímo voleného prezidenta. Rychetského nástupce by navíc měl vybírat až příští prezident.¹⁴¹

Mezitím dne 13. 3. 2019 Gerloch získal podporu 7 z 10 členů ústavněprávního výboru, avšak na „vzdělávacím“ výboru neuspěl, když obdržel 2 hlasy od 5 přítomných. Na schůzi Senátu dne 20. 3. 2019 Gerlocha stručně představil kancléř Mynář, který kladl důraz na jeho odbornost kombinovanou s praktickými zkušenostmi a uvedl, že jej podpořil i Musil. Zpravodaj ústavněprávního výboru Miroslav Antl poté uvedl, že Gerloch přednášel a radil i ústavněprávnímu výboru, přičemž při projednávání Antla a další členy ústavněprávního výboru zajímaly Gerlochovy praktické zkušenosti, znalost trestního práva (již si coby někdejší státní zástupce považoval u Musila), potenciální souběh funkcí a názory na ústavní žalobu na prezidenta. Gerloch prý byl připraven tak, že četl své úvahy o ústavním právu, což příliš na Antla nezapůsobilo, nicméně jinak se z jeho projevu zdá, že byl Gerlochově schválení nakloněn. Zpravodaj „vzdělávacího“ výboru Pavel Štohl (nestraníček za ČSSD) souhlasil s Gerlochovou plnou profesní způsobilostí, avšak zmínil, že na jednání výboru probíhala docela dlouhá rozprava kolem Gerlochových kontroverzních stanovisek, přičemž Gerloch údajně senátorům vysvětlil, že stanovisko ohledně možnosti nejmenování ministra nebylo vyžádáno prezidentem, ale Kanceláří prezidenta republiky. Z jeho projevu ale nelze vyčíst žádné vlastní stanovisko. Gerloch následně místo představení stručně promluvil o úloze ÚS v ústavním systému. ÚS podle Gerlocha není ústavodárcem ani výlučným orgánem ochrany ústavnosti, neboť nezastupitelnou roli má v tomto ohledu též Senát a v krizové situaci lid podle čl. 23 Listiny.¹⁴²

Nestraničský senátor za KDU-ČSL Zdeněk Papoušek Gerlochovi vytkl členství v KSČ v letech 1975–1990, neboť nedůvěřoval jeho obhajobě, že byl za tvrdé normalizace reformním komunistou a oznámil, že pro něj nebude hlasovat. Marek Hilšer z hnutí Marek Hilšer do Senátu (člen senátorského klubu STAN) poté zmínil, že Gerloch neuvádí v životopise své publikace před rokem 1995 ani působení na soukromých vysokých školách spojených s nejrůznějšími

¹⁴¹ ZWRŤKOVÁ, Nikola. Aleš Gerloch ústavním soudcem? Senátoři se nad návrhem prezidenta neshodnou in Seznam Zprávy 5. 3. 2019, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ales-gerloch-ustavnim-soudcem-senatori-se-nad-navrhem-prezidenta-neshodnou-67401> ; BRANDTOVÁ, Lenka. Czernin: Senát nesmí schválit Gerlocha ústavním soudcem in TOP 09 6. 3. 2019 (chybně datováno 6. 2.), dostupné online na <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/czernin-senat-nesmi-schvalit-gerlocha-ustavnim-soudcem-25439.html> ; dopis Klubu na obranu demokracie „Profesor Aleš Gerloch není vhodným kandidátem pro Ústavní soud“ ze dne 7. 3. 2019, dostupné online na <https://klubod.cz/podpisova-akce-profesor-gerloch-neni-vhodnym-kandidatem-pro-ustavni-soud/> ; Gerloch zřejmě projde na Ústavní soud i díky ODS. Může pak prosadit zdanění církevních restitucí in Forum 24 13. 3. 2019, dostupné online na <https://www.forum24.cz/gerloch-zrejme-projde-na-ustavni-soud-i-diky-ods-muze-pak-prosadit-zdani-cirkevnych-restituci/> ; PŘIBÁN, Jiří. Nebezpečná nominace in Lidové noviny 16. 3. 2019; WINTR, Jan. Úplně normální nominace in Právo 19. 3. 2019

¹⁴² Stenozáznam z 1. dne 7. schůze Senátu ze dne 20. 3. 2019, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/htmlhled?action=doc&value=91087>

skandály a silnými politickými konexemi (Vysoká škola Karlovy Vary, Panevropská univerzita), přičemž i jím uvedená Vysoká škola finanční a správní má problematickou pověst. Advokát a zakladatel hnutí Senátor 21 Václav Láska souhlasil s Papouškem a přesměřoval debatu ke skutečnosti, že Gerlocha uvedl kancléř Mynář, který se pokoušel ovlivňovat soudce, což zesiluje potřebu hledět na morální a odbornou integritu kandidáta a podobně jako Jiří Přibáň měl obavy z budoucího jmenování Gerlocha předsedou ÚS. Mynář následně Lásku opravil, že o Rychetského nástupci rozhodne až další prezident, a hájil své jednání usnesením podvýboru Poslanecké sněmovny, že k ovlivnění justice nedošlo. Láska ovšem zdůraznil, že toto nebyla od PS obhajoba Mynáře, nýbrž potvrzení kvalit soudců Šimíčka a Baxy, kteří se nenechali ovlivnit. S Láskou souhlasil Jiří Dienstbier, podle něž žádnému kandidátovi neprospěje, když ho přijde podpořit osoba pokoušející se ovlivňovat soudce, jakkoliv by se od tohoto měli při projednávání senátoři oprostít. Lásku a Dienstbiera následně s důrazem na právní stát podpořil Miloš Vystrčil. Gerloch se ohradil, že není kandidátem Mynáře, nýbrž prezidenta, a hájil své působení na Hilšerem kritizovaných školách jako marginální, přičemž absence starých publikací prý byla dána technickými problémy informačního systému. Závěrem vystoupil Antl, který setrval na kladném stanovisku ústavněprávního výboru a zdůraznil, že výbor jednal o osobě kandidáta, nikoliv o prezidentovi či kancléři. Gerloch nakonec obdržel pouhých 19 hlasů ze 64, zřejmě tedy po silné kritice ztratil potenciální podporu ODS i části „vládních“ senátorů. Svou prohru okomentoval vzápětí v médiích tak, že se hlasovalo víc o prezidentovi a jeho kancléři než o něm.¹⁴³

Gerlochovo nezvolení bylo typickým *projevem morálního a odborného* (spíše ve smyslu sporného nakládání s právní erudicí, neboť nepředpokládám, že by senátoři posuzovali kvalitu jeho odborných publikací zpochybněnou Jiřím Přibáněm) *korektivu* ze strany senátorů, přičemž jakkoliv můžeme spekulovat o relevanci některých dílčích výhrad, tak je namístě ocenit aktivní přístup poměrně velké části senátorů. Určitý vliv na Gerlochovo neschválení ale mohly mít i výhrady vůči kancléři Mynářovi či prezidentu Zemanovi, jelikož dříve senátoři ODS s Gerlochem bez problémů spolupracovali, když jim připravoval návrhy na zrušení zákonů. Gerloch později vyjádřil svůj názor na úlohu Senátu ve výběru ústavních soudců a (podobně jako Václav Pavlíček v roce 2003) striktně trval na tom, že Senát má posuzovat jen splnění zákonných předpokladů, protože jinak už by prý nešlo o souhlas, ale o volbu. Senát dle Gerlocha nemá posuzovat kandidáta na základě politických kritérií, neboť se tak Ústavní soud

¹⁴³ Tamtéž; KOPECKÝ, Josef. Gerlochův debakl. Zemanův kandidát do Ústavního soudu dostal jen 19 hlasů in idnes.cz 20. 3. 2019, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/gerloch-ustavni-soud-kandidatura-senat-prezident-zeman.A190320_091652_domaci_kop

dle jeho názoru příliš politizuje. Gerloch dokonce vyslovil originální úvahy o možnosti bránit se proti rozhodnutí Senátu o neschválení kandidatury na ÚS ústavní stížností.¹⁴⁴ Gerlochova činnost byla později kritizována i Evropskou komisí, když se česká vláda ve sporu o střet zájmů premiéra Andreje Babiše pokoušela argumentovat jeho analýzou, přestože v minulosti v podobné věci poskytl služby samotnému Babišovi při řízení ohledně střetu zájmů ve vztahu k vlastnictví médií před Městským úřadem v Černošicích.¹⁴⁵ Gerloch spolupracoval s Kanceláři prezidenta republiky i po svém neschválení, přičemž dle zjištění Deníku N mu měly být roku 2021 vyplaceny desítky tisíc korun za služby, které on ani prezidentská kancelář nechtěli specifikovat, a byl v budoucnu též autorem posudku za 50 tisíc korun z června 2022, kterým prezident Zeman později argumentoval ve prospěch možnosti předběžného jmenování předsedy ÚS, přestože se jednalo o odpověď na obecný dotaz ohledně jmenování osob do funkcí, kterých by se měly ujmout až po skončení výkonu funkce prezidenta republiky, spočívající v tom, že by počátek vzniku takové funkce výrazně nepřesáhl funkční období úřadujícího prezidenta. Nešlo tedy o výslovné posvěcení případného předčasného jmenování předsedy ÚS, jak posudek interpretoval prezident Zeman. Gerloch byl na tuto problematiku tázán též v pořadu ČT 24 Události, komentáře ze dne 8. 12. 2022, kde se na rozdíl od výrazně negativních postojů svých kolegů z PFUK Jana Wintra a Andrey Procházkové jednoznačně nevyjádřil, zda by prezident mohl k tomuto kroku přistoupit, pouze konstatoval, že zákon o ÚS nebo Ústava nevymezují, kdy může jmenování předsedy ÚS nastat.¹⁴⁶

Kritické postoje většiny senátorů vůči Zemanovi vyvrcholily schválením Láskova návrhu ústavní žaloby dne 24. 7. 2019 48 senátory, avšak v Poslanecké sněmovně pro její podání Ústavnímu soudu bylo dne 26. 9. 2019 pouze 58 poslanců.¹⁴⁷ Místo Gerlocha Zeman až

¹⁴⁴ KOLÁŘOVÁ, Kateřina. Senát nechápe svou roli při vybírání ústavních soudců, říká Aleš Gerloch in Lidovky.cz 9. 5. 2019, dostupné online na https://www.lidovky.cz/byznys/senat-nechape-svou-rolu-pri-vybirani-ustavnich-soudcu-rika-ales-gerloch.A190503_100044_In_byznys_pravo_ssu

¹⁴⁵ PERGLER, Tomáš. Tohle má být nezávislý expert? V kauze střetu zájmů došlo i na popichování in Seznam Zprávy 19. 12. 2020, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/tohle-ma-byt-nezavisly-expert-v-kauze-stretu-zajmu-doslo-i-na-popichovani-133674>

¹⁴⁶ POKORNÁ, Zdislava. Pohled do skryvaných hradních faktur: letenky pro Mynáře i miliony pro právníky in Deník N 16. 5. 2022, dostupné online na <https://denikn.cz/867540/pohled-do-skryvanych-hradnich-faktur-letenky-pro-mynare-i-miliony-pro-pravniky/?ref=list>; POKORNÁ 2023; POKORNÁ, Zdislava. Co ukázal posudek: Zeman řešil jmenování nového šéfa Ústavního soudu už před rokem a právník neřekl jednoznačně ano in Deník N 5. 5. 2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1139261/co-ukazal-posudek-zeman-resil-jmenovani-noveho-sefa-ustavniho-soudu-uz-pred-rokem-a-pravnik-nerekl-jednoznacne-ano/>; Zeman by mohl před odchodem z funkce jmenovat nového předsedu Ústavního soudu. Termín podle Gerlocha zákony neomezují in Události, komentáře ČT 24 8. 12. 2022, dostupné online na <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/zeman-by-mohl-pred-odchodem-z-funkce-jmenovat-noveho-predsedu-ustavniho-soudu-termin-podle-gerlocha-12987>

¹⁴⁷ ŠVIHEL, Petr, NEPRAŠOVÁ, Veronika. Senátem prošla ústavní žaloba na Zemana. Pro bylo 48 senátorů in Seznam Zprávy 24. 7. 2019, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zaloba-na-zemana-samotna-kaouza-stanek-by-mela-u-soudu-vetsi-sanci-tvrdi-ustavni-pravnik-76337>; JADRNÁ, Anna. Pro 58, proti 62. Poslanci podle očekávání odmítli ústavní žalobu na prezidenta Zemana in irozhlaz.cz 26. 9. 2019, dostupné online na https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/ustavni-zaloba-na-prezidenta-milos-zeman-snemovna_1909261015_zit

v prosinci 2019 navrhl profesora trestního práva na PFUK, hlavního autora trestního zákoníku a od roku 2015 předsedu NS Pavla Šámala (vybraného do této funkce předchůdkyní Ivou Brožovou za podpory Baxy i Rychetského¹⁴⁸), jenž byl Senátem dne 29. 1. 2020 bez rozpravy schválen 61 hlasy ze 76, poté co na jednání ústavněprávního výboru označil své normalizační členství v KSČ za selhání a špatné rozhodnutí, za nějž musí pykat.¹⁴⁹ Oproti tomu Zemanův výběr Šámala za nástupce v čele NS Petra Angyalossyho byl kritizován pro netransparentnost a nízkou veřejnou známost tohoto soudce. Angyalossy se později opakovaně scházel s kancléřem Mynářem bez přítomnosti prezidenta, což vyvolalo obavy o jeho nezávislost.¹⁵⁰

4.5. Petr Poledník

Po rezignaci Kateřiny Šimáčkové z důvodu zvolení soudkyně ESLP v prosinci 2021 prezident až koncem března 2022 (údajně z důvodu čekání na nového ministra spravedlnosti) navrhl na ÚS advokáta a bývalého dlouholetého místopředsedu ČAK Petra Poledníka (1951), který v minulosti zastupoval například expremiéra Jiřího Paroubka v rozvodovém řízení. V Senátu mezitím díky volbám na podzim 2020 opět posílily STAN a ODS, zatímco pokračoval propad ANO a ČSSD. K Václavu Láskovi a Zdeňku Hrabovi (do roku 2022 STAN, nyní nestraníček za ODS) přibyli do nově utvořeného Senátorského klubu SEN 21 a Piráti další dva zástupci advokacie, a sice Adéla Šířová (nestraníček za Piráty) a Jan Holásek (nestraníček za HDK, TOP 09, SEN 21, Zelení a LES). Nominace podobně jako v Gerlochově případě vzbudila intenzivní zájem senátorů i médií, a to i vzhledem k nedávné Zemanově podezřelé milosti pro šéfa Lesní správy Lány Miloše Baláka. Nejprve bylo senátory zejména z řad SEN 21 a Piráti a STAN, ale též předsedou ústavněprávního výboru Tomášem Goláněm z ODS, a dokonce i předsedou ÚS Pavlem Rychetským, Poledníkovi vyčítáno, že není znám jeho vztah k ústavnímu právu, neboť měl naprosto minimální publikační činnost vztahující se navíc převážně k problematice advokacie či její historie. Poněkud ironicky v tomto ohledu působil jeho stále dohledatelný rozhovor se Zemanem coby prezidentským kandidátem z roku 2012 pro server epravo.cz, v němž Zeman hovořil o důrazu na publikační činnost a justiční praxi při

¹⁴⁸ NĚMEČEK, BAXA 2023, s. 178–179

¹⁴⁹ DIMUN, Petr. „Špatné rozhodnutí, za které musím pykat,“ řekl senátorům ke svému členství v KSČ Pavel Šámal in Česká justice 14. 1. 2020, dostupné online na <https://www.ceska-justice.cz/2020/01/spatne-rozhodnuti-zaktere-musim-pykat-rekl-senatorum-ke-svemu-clenstvi-ksc-pavel-samal/>; Stenozáznam z 1. dne 15. schůze Senátu ze dne 29. 1. 2020, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=93794>

¹⁵⁰ MAZANCOVÁ, Hana. Nejvyšší soud povede motorkář, o kterém se toho moc neví. Kdo je Petr Angyalossy? in Deník N 20. 5. 2020, dostupné online na <https://denikn.cz/364264/nejvyssi-soud-povede-motorkar-okterem-se-toho-moc-nevi-kdo-je-petr-angyalossy/>; POKORNÁ, Zdislava, KRÍŽOVÁ, Markéta. „Nezávislost justice musí existovat.“ Odborníci hodnotí schůzky šéfa Nejvyššího soudu s Mynářem in Deník N 12. 8. 2022, dostupné online na <https://denikn.cz/939057/nezavislost-justice-musi-existovat-odbornici-hodnoti-schuzky-sefa-nejvyssiho-soudu-s-mynarem/>

výběru soudců ÚS. Dále senátorům i Rychetskému vadilo, že Zeman nenavrhoval ženu, protože po odchodu Šimáčkové zbyla na Ústavním soudu již jen jedna soudkyně, a to místopředsedkyně Milada Tomková. Problematicky byl vnímán též Poledníkův věk přesahující 70 let i skutečnost, že nedávno nebyl znovuzvolen místopředsedou ČAK. Poledníkova šance uspět u dosud ne zcela rozhodnutých senátorů byla v průběhu dubna 2022 zmařena zejména objevením jeho eticky vysoce problematických kroků coby advokáta i rozhodce, neboť mimo jiné v minulosti zastupoval katalogovou firmu EO servis pokoušející se nezákonně vymáhat peníze po podnikatelích a coby soukromý rozhodce dle advokáta zabývajícího se dluhovou problematikou Petra Němce rozhodoval spory mezi úvěrovými společnostmi a dlužníky a podával v těchto věcech exekuční návrhy i poté, co tuto praxi roku 2011 zakázaly Nejvyšší i Ústavní soud kvůli absenci ochrany dlužníka coby slabší strany. Patrně neaktivnější byli z řad Senátu ve snaze zabránit Poledníkovi schválení jeho stavovští kolegové Láska a Šípová.¹⁵¹

Poledníkovou kandidaturou se nejprve dne 27. 4. 2022 zabýval „vzdělávací“ výbor, kde po své obhajobě absencí kárného postižení obdržel osm záporných hlasů a ani jeden kladný. Co se týče ústavněprávního výboru, ještě 3. 5. 2022 nebylo Goláňovi známo, zda Poledník vůbec dorazí a jeho podporu v něm zvažoval nejspíše pouze Ondřej Feber z ANO 2011. Následující den Poledník na jednání nakonec přišel, pokoušel se hájit své rozhodčí nálezy tím, že prý zastřešoval jiné rozhodce, a vyjádřil své konzervativní přesvědčení. Vzápětí získal pouhý 1 hlas od 7 přítomných senátorů. Na plenární schůzi dne 11. 5. 2022 jej uvedl ředitel Odboru legislativy a práva Kanceláře prezidenta republiky Václav Pelikán, který vyzdvihl jeho dlouholeté advokátské, rozhodcovské i funkcionářské zkušenosti. Poledník poté v podobném duchu uvedl, že měl 6% úspěšnost při podávání ústavních stížností, což dle něj byla dostatečná zkušenost s ústavním právem. Odmítl též slova Rychetského o tom, že jej nezná, protože mu předával Řád rytíře Randy a Poledník byl též členem nedávné delegace ČAK, která Rychetského navštívila s představením nového předsedy. Jelikož patrně senátoři považovali za

¹⁵¹ TVRDOŇ, Jan, HABER, Josef. Senátoři kritizují Zemanovu nominaci do Ústavního soudu. Kandidát je pro ně nečitelný, chtějí raději ženu in Deník N 5. 4. 2022, dostupné online na <https://denikn.cz/853175/senatori-kritizuji-zemanovu-nominaci-do-ustavniho-soudu-kandidat-je-pro-ne-necitelnvy-radeji-chteji-zenu/>; POKORNÝ, Marek. Sedmdesátiletý Poledník, který rozváděl Paroubka, míří do Ústavního soudu. Zeman opět překvapil in HN.cz 5. 4. 2022, dostupné online na <https://archiv.hn.cz/c1-67053530-zeman-navrhl-senatu-jmenovani-advokata-petra-polednika-ustavnim-soudcem>; PIKA, Tomáš, CIBULKA, Jan. Nezákoně exekuce a chybějící publikační činnost. Kdo je Zemanův kandidát na ústavního soudce? in irozhlas.cz 6. 4. 2022, dostupné online na https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/petr-polednik-ustavni-soudce-milos-zeman-kandidat-ustavni-soud_2204060642_pik; BLAŽEK, Vojtěch. Zemanův kandidát na ústavního soudce hájil exekuční byznys in Seznam Zprávy 6. 4. 2022, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-zemanuv-kandidat-na-ustavniho-soudce-hajil-exekucni-byznys-197034>; POLEDNÍK, Petr. Rozhovor s kandidátem na prezidenta Milošem Zemanem k české justici in epravo.cz 20. 12. 2012, dostupné online na <https://www.epravo.cz/top/aktualne/rozhovor-s-kandidatem-na-prezidenta-ceske-republiky-milosem-zemanem-k-ceske-justici-88032.html>

dostatečná svá prohlášení v médiích a na výborech, zatímco Poledníkův nepříliš přesvědčivý projev nepřinesl nic nového, tak se nikdo nepřihlásil do rozpravy a Poledník následně obdržel historicky nejnižší počet hlasů, když pro něj hlasovalo jen 5 senátorů z 68.¹⁵² Jeho odmítnutí je ukázkový případ, kdy Senát zafungoval jako *morální a odborný korektiv* ústavního soudnictví, byť se objevovaly i obecnější koncepční výhrady k jeho osobnosti (věk, pohlaví)

Výběr dalšího kandidáta byl zřejmě pozdržen Zemanovými závažnými zdravotními komplikacemi, a tak až v prosinci 2022 navrhl docenta ústavního práva a bývalého děkana Právnické fakulty Masarykovy univerzity Jana Svatoň, zatímco část politiků ODS a STAN se údajně pokoušela u senátorů lobbovat za nominaci docentky trestního práva na PFUK a advokátky (působící v Advokátní kanceláři Němec, Bláha & Navrátilová se svým bratrem Pavlem Němcem) Jany Tlapák Navrátilové. Svatoň, u něhož nevyšly najevo žádné kontroverze, získal jednomyslný souhlas obou výborů a byl na schůzi dne 25. 1. 2023 schválen 57 hlasy ze 68. Svatoňův úspěch je důkazem, že samotná skutečnost, že prezident nenahradil Šimáčkovou jinou ženou, nebyla určujícím důvodem pro Poledníkovu neschválení, stejně jako jeho věk, neboť Svatoňovi také bylo v době projednávání nominace 70 let.¹⁵³

5. Petr Pavel

Druhý přímo zvolený prezident Petr Pavel již v předvolební kampani kladl důraz na to, že jej případně čeká obměna Ústavního soudu a hodlá se jí pečlivě věnovat za pomoci odborníků, přičemž v průběhu roku 2023 skončil mandát 7 ústavních soudců. Již 20. 3. 2023, tedy 11 dní po inauguraci, byla na stránkách Hradu zveřejněna tisková zpráva Kanceláře prezidenta republiky o procesu výběru a nominace kandidátů do ÚS. Prezident Pavel se rozhodl oslovit 23 institucí (NS, NSS, vrchní soudy, krajské soudy, Soudcovská unie, Unie státních zástupců, Unie podnikových právníků, ČAK, Notářská komora, Ústav státu a práva AV ČR a právnické fakulty) s výzvou k nominaci kandidátů, které následně vyhodnocuje Konzultační panel vedený prof. Janem Kyselou složený z bývalých ústavních soudkyň Elišky Wagnerové a Ivany Janů, docentů ústavního práva Marka Antoše a Davida Kosaře, divadelníka a bývalého

¹⁵² Senátní výbor odmítl nominaci Poledníka na ústavního soudce in ČT 24 27. 4. 2022, dostupné online na <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3480834-senatni-vybor-odmitl-nominaci-polednika-na-ustavniho-soudce> ; PIKA, Tomáš. „Nedoporučující.“ Senátoři Poledníkovu kandidaturu na ústavního soudce nepodpoří in irozhlaz.cz 3. 5. 2022, dostupné online na https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/petr-polednik-ustavni-soudce-senat-kandidat-ustavni-soud-tomas-golan_2205031552_pik ; Ústavně-právní výbor Senátu nedoporučil jmenování Petra Poledníka ústavním soudcem in Deník N 4. 5. 2022, dostupné online na <https://denikn.cz/minuta/872635/> ; Stenozáznam z 1. dne 25. schůze Senátu ze dne 11. 5. 2022, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/hlasovani?action=steno&O=13&IS=6949&D=11.05.2022>

¹⁵³ POKORNÁ, Zdislava. Hra o Ústavní soud: kdo v Senátu zvedal jméno vlivné advokátky a sestry exministra Němce in Deník N 13. 12. 2022, dostupné online na <https://denikn.cz/1029413/hra-o-ustavni-soud-kdo-v-senatu-zvedal-jmeno-vlivne-advokatky-a-sestry-exministra-nemce/> ; stenozáznam z 1. dne 6. schůze Senátu ze dne 25. 1. 2023, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/htmlhled?action=doc&value=106764>

senátora za hnutí Občané pro Budějovice Jiřího Šestáka a do srpna 2023 i bývalé ombudsmanky Anny Šabatové. Kandidáti navržení panelem se poté setkají s prezidentem na osobním pohovoru. Tisková zpráva obsahuje též základní kritéria výběru kandidátů, kterými jsou pestrost profesních zkušeností (byť obvyklou převahou soudců a akademiků), odbornost (nejen ústavní, mezinárodní či evropské právo, ale i právo trestní, občanské nebo správní), regionální rozrůzněnost, věková i genderová vyváženost, hodnotová a názorová různost a pochopitelně též osobní integrita v kombinaci s uznáním ze strany kolegů či širší veřejnosti.¹⁵⁴

Jakkoliv patrně převažovaly kladné ohlasy chválící skutečnost, že jde o dosud nejtransparentnější a nejodbornější způsob výběru kandidátů na ústavní soudce, objevily se i kritické názory, z nichž zřejmě nejpozoruhodnější byly obavy bývalého předsedy Senátu (a Kyselova předchůdce v čele Katedry politologie a sociologie PFUK) doc. Petra Pitharta z oslabení dělby moci díky přílišnému znekonfliktnění nominačního procesu, a to obzvláště v kontextu politické blízkosti prezidenta, vlády i senátorů. Jak uvidíme níže, toto se ovšem zatím rozhodně nenaplnuje.¹⁵⁵ Podle Aleše Gerlocha, který zčásti souhlasí s Pithartovými výtkami a také se lehce obává přátelského objetí Senátu, byť připouští i opačný problém se snahou senátorů dokazovat svou nezávislost na prezidentovi, by pestřejší výsledky zaručil oddělený model jmenování, což zhruba odpovídá výše citovanému stanovisku Maxe Steuera.¹⁵⁶

Senátní volby v říjnu 2022 sice potvrdily trend marginalizace zastoupení ANO 2011 a ČSSD, které nyní činí pouhých 6 senátorů, avšak s nárůstem počtu senátorů v klubech ODS a TOP 09 i STAN se zdůraznil též rostoucí význam jednotlivých výrazných osobností oproti jednotné vůli senátorských klubů. Pozoruhodné je zdvojnásobení počtu advokátů mezi senátory, jichž je nyní 8, neboť senátní klub ODS a TOP 09 se rozšířil o Hanu Kordovou Marvanovou a Jana Papararegu, zatímco další dvě advokátky Jana Zwyrtek Hamplová a Daniela Kovářová zůstaly při svém poněkud antisystémovém ladění nezařazené. Ústavněprávní výbor ovšem i nadále vede daňový poradce Ing. Tomáš Golář (ODS), přičemž z advokátů v něm zasedají Holásek, Kordová Marvanová, Hraba a Kovářová, z nichž první dva jsou místopředsedy výboru spolu s dlouholetým starostou Chrastavy a středoškolským vyučujícím matematiky, fyziky a chemie Michalem Canovem (Starostové pro Liberecký kraj, člen klubu

¹⁵⁴ Proces výběru a nominace kandidátů do ústavního soudu in hrad.cz 20. 3. 2023, dostupné online na <https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/aktualni-tiskove-zpravy/proces-vyberu-a-nominace-kandidatu-do-ustavniho-soudu-16970>

¹⁵⁵ PITHART, Petr. Trivializace výběru nových ústavních soudců. Bílý táhne a... in Echo 24 1.4.2023, dostupné online na <https://echo24.cz/a/H74g7/zpravy-domaci-pihart-ustavni-soudci-vyber-trivializace-petr-pavel>

¹⁵⁶ Jak se změní Ústavní soud in Události, komentáře ČT 24 4.4.2023, dostupné online na <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3576570-ustavni-soudci-musi-byt-hlavne-experti-s-integritou-mini-kysel-pestry-vyber-neni>

STAN). Právě Canov je důkazem toho, jak široké spektrum názorů zahrnují dva nejsilnější senátorské kluby, neboť je výrazně konzervativnější než členové samotného STAN, což se zdůraznilo zejména s Hrabovým přestupem do klubu ODS a TOP 09. Podobně je řadová členka výboru Jitka Chalánková (nestranice v klubu ODS a TOP 09) dosti názorově odlišná od další členky výboru a bývalé předsedkyně PS Miroslavy Němcové (ODS), neboť mimo jiné v době covidové pandemie spolu s tehdejší senátorkou z klubu STAN Alenou Dernerovou požadovaly po Mezinárodním trestním soudu v Haagu vyšetřování české vlády za údajný zločin proti lidskosti spočívající v diskriminaci osob neočkovaných proti covidu.¹⁵⁷ Posledními dvěma členy ústavněprávního výboru jsou lékař a zdravotnický manažer Zdeněk Matušek (nestraník za ANO 2011) a dlouholetá starostka obce Mořkov Ivana Váňová, MBA (KDU-ČSL).

Část senátorů se již před Pavlovou inaugurací pokoušela o získání vlivu na výběr kandidátů, patrně v očekávání, že jim prezident, jehož podpořili ve volbách, vyhoví, přičemž se v médiích spekulovalo o snaze prosadit na Ústavní soud dlouholetého poslance ODS s problematickou studijní minulostí Marka Bendu, u něž se ani odborníci neshodli na tom, zda by vůbec splňoval podmínku desetileté právní praxe, když absolvoval vedle působení v PS pouze osmiletou koncipienturu.¹⁵⁸ Vzhledem k tomu, že již 3. 5. 2013 končil mandát Jaroslavu Fenykovi, Janu Filipovi a Miladě Tomkové, bylo nutné první trojici kandidátů navrhnout rychle, a tak seznam vhodných kandidátů na tato místa připravil konzultační panel bez čekání na tipy oslovených institucí. Prezident tedy v dubnu navrhl očekávaného budoucího předsedu ÚS Josefa Baxu, někdejší soudkyni NSS a bývalou prezidentku Soudcovské unie ČR Danielu Zemanovou a profesora teorie práva Jana Wintra. Absence projednání nominací se senátory dopředu, jakkoliv by bylo, jak již bylo výše uvedeno, problematické z hlediska dělby moci a dodržování Ústavy, vadila Golářovi, kterému navíc výběr kandidátů připadal málo pestrý (nelíbilo se mu, že Baxa i Zemanová působili na NSS, přestože Zemanová již na tomto soudě 5 let nepracovala a stala se civilní soudkyní na krajských soudech) a transparentní. Golář se domníval, že kandidáti mohou narazit na nesouhlas ústavněprávního výboru, přičemž Canov kritizoval Zemanovou za absenci titulu JUDr. a Wintra za údajný střet zájmů pramenící z jeho

¹⁵⁷ Zvýhodnění očkovaných je zločin proti lidskosti. Senátorky si stěžují v Haagu in idnes.cz 29.9.2021, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/senator-trestni-soud-ockovani-pandemie-koronavirus.A210929_175325_domaci_elk

¹⁵⁸ PROCHÁZKOVÁ, Andrea, KUNDRA, Ondřej. Míří Marek Benda na Ústavní soud? in Respekt 7. 3. 2023, dostupné online na <https://www.respekt.cz/kontext/miri-marek-benda-na-ustavni-soud> ; BRODNIČKOVÁ, Karolína. Benda jako ústavní soudce? Štěpí senátory in Novinky.cz 27. 3. 2023, dostupné online na <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-benda-jako-ustavni-soudce-stepi-senatory-40426855> ; RAMBOUSKOVÁ, Michaela. Advokát upozornil na Bendovu problematickou praxi koncipienta in Seznam Zprávy 31. 3. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-advokat-upozornil-na-bendovu-problematickou-praxi-koncipienta-228755>

působení coby tajemníka sněmovní komise pro Ústavu při případném posuzování zákonů, na jejichž tvorbě se v této funkci podílel. Výhrady k pestrosti navržených kandidátů měli též Holásek a Kovářová, zatímco Hraba postrádal konzervativce i liberály ve výběrové komisi, kterážto námitka se ale při znalosti názorů členů konzultačního panelu nejeví příliš adekvátní. Došlo tedy k poněkud kuriozní situaci, kdy respektované osobnosti justice i právní vědy neměly jistý úspěch u ústavněprávního výboru na základě ne zcela čitelných a korektních argumentů. Němcová, Váňová i Matušek podpořili všechny tři kandidáty. Později vyšlo najevo, že Goláň se o problematice paradoxně radil s právníky blízkými Zemanovi, konkrétně s bývalou ministryní spravedlnosti Marií Benešovou, Zemanovým hradním advokátem Markem Nespalou a předsedou ÚOHS Petrem Mlsnou. Dále se Goláň a Holásek radili s místopředsedou NS Petrem Šukem, který je znám napjatými vztahy s NSS a rád by na Ústavní soud prosadil svého předchůdce Romana Fialu. Některým senátorům se ovšem tento postup nezamlouval a připadalo jim, že se jejich kolegové pokouší ukázat prezidentovi svou sílu a vymoci si u Hradu naslouchání. Canov postupem času přestal mít výhrady k Wintrovi, ale stále si nebyl jist, jak rozhodne o Baxovi a Zemanové.¹⁵⁹

Na jednání ústavněprávního výboru dne 24. 5. 2023 senátoři schválili pouze Wintra, který dostal 8 hlasů z 10, zatímco Baxa pouze 4 a Zemanová 2, přestože absenci titulu JUDr. hájila tím, že v době jejího studia v 90. letech se kvůli změnám pravidel neudílel a coby soudkyně již neměla motivaci si jej doplnit. Goláň zde ovšem opět nesdělil konkrétnější výhrady ke kandidátům, které se od něj následně neúspěšně pokoušela zjistit redaktorka Respektu a doktorandka Katedry politologie a sociologie PFUK Andrea Procházková. Goláň, který předtím v médiích vyjadřoval obavy z toho, že by se Baxa stal předsedou a sestavil si soud podle sebe, v rozhovoru hájil, že některé věci nechce říkat veřejně, přičemž nebyl schopen přesvědčivě vysvětlit, proč nemůže být transparentní, když to tak intenzivně požaduje po prezidentovi a jeho panelu. Až groteskní podoby rozhovor nabýval ve chvílích, kdy se Goláň pokoušel Procházkovou poučovat o ústavním právu a fungování právního prostředí, ač sám používal silně zavádějící argumenty a ani nevěděl, že plénum ÚS se schází každý týden. Z Goláňových vyjádření nešlo jednoznačně určit ani to, jak by si představoval vztah prezidenta

¹⁵⁹ BRODNÍČKOVÁ, Karolina. Změna na hradě nepřišla, senátor udiven in Novinky.cz 16.4.2023, dostupné online na <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-zmena-na-hrade-neprišla-senator-udiven-40428746> ; POSPÍCHAL, Tobiáš. Narazí Pavel se „svými“ soudci? Senátorům vadí spěch, chybějící JUDr. i světónázor komise in Deník N 24.4.2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1130011/narazi-pavel-se-svyymi-soudci-senatorum-vadi-spech-chybejici-judr-i-svetonazor-komise/> ; POKORNÁ, Zdislava. Ústavní soud bez Baxy? Proti Pavlovu kandidátovi brojí vlivný senátor, radí se s Benešovou či Nespalou in Deník N 10.5.2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1142651/ustavni-soud-bez-baxy-proti-pavlovu-kandidatovi-broji-vlivny-senator-radi-se-s-benesovou-ci-nespalou/>

a Senátu, když tvrdil, že ambice senátorů je mluvit s prezidentem a ne navrhopvat kandidáty, ale kdyby jim prezident tuto možnost dal, tak by ji vzali. Dokonce tvrdil, že nemá nic společného s politikou ODS, do níž prý vstoupil, aby pozvedl její komunální politiku, což se mu nepovedlo, a celá ODS mu je „ukradená“. Negativní publicita získaná tímto bizarním rozhovorem patrně vedla k tomu, že na plenární schůzi dne 31. 5. 2023 již Goláš vůbec nevystoupil a žádné otevřené výhrady ke kandidátům, kteří všichni výrazně uspěli u „vzdělávacího“ výboru, zde již nezazněly, zatímco bylo patrné, že se senátoři (s výjimkou Daniely Kovářové, která považovala prezidentovu výzvu ke sdělování výhrad proti kandidátům i přes výslovné respektování tajné volby za cestu k šikaně volitelů a konci demokracie) pokouší o zklidnění vztahů s prezidentem, který se jednání osobně zúčastnil. Všichni tři kandidáti byli nakonec schváleni a Baxa je od 8. 8. 2023 předsedou ÚS.¹⁶⁰ Co se týče kontroverzního Golášova postupu, nabízí se otázka, zda nemohla hrát roli též skutečnost, že Baxa byl předsedou tříčlenného senátu NSS, který ve věcech 1 Afs 21/2020-32 a 1 Afs 94/2021-35 ve dnech 3. 2. 2022 a 2. 6. 2022 vyhověl kasačním stížnostem Odvolacího finančního ředitelství v neprospěch Golášových klientů, které coby daňový poradce zastupoval ve sporech o doměření daně.

V létě 2023 prezident navrhl další tři kandidáty na místa po Vladimíru Sládečkovi, Pavlu Rychetském a Ludvíku Davidovi, a to místopředsdkyni Městského soudu v Praze a odborníci na právo duševního vlastnictví Veroniku Křesťanovou, vedoucí Katedry občanského práva PFMU prof. Kateřinu Ronovskou a místopředsedu Vrchního soudu v Praze a bývalého soudce Mezinárodního trestního tribunálu pro Rwandu i Mezinárodního trestního soudu v Haagu, kde byl též místopředsedou, Roberta Fremra. U Fremra se ovšem objevily pochybnosti o jeho předlistopadové minulosti trestního soudce na Městském soudu v Praze, kde mimo jiné byl předsedou senátu ve věci vandalismu vůči pomníkům sovětských a bulharských vojáků na Olšanských hřbitovech. Zejména bývalí disidenti v čele s Janem Urbanem upozorňovali na politické pozadí této kauzy a významnou roli StB v jejím vyšetřování, přičemž Urban se s Fremrem sešel a ukázal mu dokumenty StB k této kauze, které dle Urbana Fremra šokovaly, neboť prý nerozpoznal manipulace StB ve věci, které vedly

¹⁶⁰ POKORNÁ, Zdislava. Výbor odmítl Baxu a Zemanovou na Ústavní soud. Senátory zajímal i jejich pohled na manželství in Deník N 24. 5. 2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1153718/vybor-odmitl-baxu-a-zemanovou-na-ustavni-soud-senatory-zajimal-i-jejich-pohled-na-manzelstvi/>; PROCHÁZKOVÁ, Andrea. Díky za to nemám, ale nominace ústavních soudců vzbuzuje podezření in Respekt 26. 5. 2023, dostupné online na <https://www.respekt.cz/rozhovor/dukazy-na-to-nemam-ale-nominace-ustavnich-soudcu-vzbuzuje-podezreni?gift=la5k6b82kw&fbclid=IwAR3nvMSV2NHT0EzbfFWvHyh4hza-hyljDtgukoHK2Bp5elHAzrPW6HRLUF4>; HONZEJK, Petr. Benda nebo nic? Schvalování nových ústavních soudců nemá být politický kšeft in Český rozhlas Plus 27. 5. 2023, dostupné online na <https://plus.rozhlas.cz/petr-honzejk-benda-nebo-nic-schvalovani-novych-ustavnich-soudcu-nema-byt-9001446>; stenoáznam z 1. dne 12. schůze Senátu ze dne 31. 5. 2023, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=108195>

k závažnému poškození obžalovaného Alexandra Ereta i jeho matky. Podezření však budilo i zahrnutí materiálů z roku 1968 mezi Eretovy zabavené a následně zničené věci, o nichž Městský soud v Praze, konkrétně soudkyně Irena Hrušková, přímo rozhodoval.¹⁶¹ Fremr však získal kladné stanovisko obou výborů a na plenární schůzi dne 2. 8. 2023 jej podpořil prezident Pavel s tím, že nedostal žádná fakta svědčící o Fremrově selhání a nechtěl jej ve snaze předejít vlastnímu neúspěchu poškodit stažením nominace. Fremr se omluvil za krátké členství v KSČ i za nepřesnosti ve své dosavadní obhajobě a trval na tom, že se senátem Městského soudu v Praze nedopustili vědomého porušení zákona, přičemž Eret po roce 1989 uspěl u rehabilitačního soudu pouze částečně při překlasifikování záškodnictví na obecné ohrožení a Václav Havel mu odmítl udělit milost v souladu s návrhem ministryně spravedlnosti Dagmar Burešové. Zmínil též, že mu obhájce jednoho z obžalovaných Otakar Motejl poděkoval za korektní vedení sporu. Dále vyzdvihl své zproštění obžaloby sochaře Tomáše Rullera za výtržnictví roku 1985, kde šlo zjevně o politickou kauzu, a Ruller jej nyní veřejně podpořil. Závěrem odmítl spekulace o tom, že by na Mezinárodním trestním soudě torpédoval právní pozice našich spojenců USA a Izraele. Následovala několikahodinová otevřená diskuse, v níž se navíc projevíly výhrady Kovářové a Čunka vůči údajné absenci konzervativců mezi kandidáty, zatímco proti Fremrově schválení se kvůli předlistopadové minulosti postavili senátoři Pavel Fischer (nezařazený), místopředsedkyně Senátu Jitka Seitlová (KDU-ČSL), Marek Hilšer a Tomáš Töpfer (nestraník za ODS) a nepřímo i dlouholetý senátor ODS Tomáš Jirsa, který vyzval prezidenta, aby požádal svůj panel o nenavrhování předlistopadových soudců, což nestranický senátor za ANO 2011 Miroslav Adámek považoval za diskriminační a podpořil všechny tři kandidáty. Vedle něj kladný postoj vůči všem kandidátům zaujali Fremrovi důvěřující senátoři Láska, Paparega a Canov. Obezřetnost vůči kauze Olšanských hřbitovů se naopak projevíla i u Jiřího Růžičky (nestraník za TOP 09), předsedy Senátu Miloše Vystrčila, senátora ODS Zdeňka Nytry a u Hany Kordové Marvanové. Fremr byl nakonec schválen 36 hlasy ze 67 a následně přirovnal jednání k tortuře. Křest'ánová a Ronovská získaly po 48 hlasech, načež Ronovská byla vzápětí prezidentem jmenována místopředsedkyní.¹⁶²

Po Fremrově schválení však vyšly najevo další problematické rozsudky, neboť v 80. letech odsoudil přes 100 lidí za opuštění republiky (kvůli čemuž se na prezidenta obrátili

¹⁶¹ URBAN, Jan. Drsná akce StB. Roli v ní měl dnešní adept na ústavního soudce Robert Fremr in Hlídací pes 26. 7. 2023, dostupné online na <https://hlidacipes.org/drsna-akce-stb-roliv-ni-mel-dnesni-adept-na-ustavniho-soudce-robert-fremr/>; URBAN, Jan. Případ soudce Fremra a česká neschopnost diskutovat o své minulosti in Hlídací pes 1. 8. 2023, dostupné online na <https://hlidacipes.org/jan-urban-pripad-soudce-fremra-a-ceska-neschopnost-diskutovat-o-sve-minulosti/>

¹⁶² Stenozáznam z 1. dne 15. schůze Senátu ze dne 2. 8. 2023, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=109025>

dopisem Hilšer s Kordovou Marvanovou) a roku 1985 odsoudil nepodmíněně na deset měsíců odnětí svobody skladového dělníka za hanobení republiky a jejího představitele, což bylo následně zrušeno dovolacím soudem. Přestože z právního prostředí měl stále převážně podporu včetně Pavlem jmenovaného místopředsedy ÚS Vojtěcha Šimíčka, který též ocenil snahu prezidenta a panelu o systematický a transparentní výběr kandidátů, rozhodl se Fremr, jehož jmenování prezident prozatím odložil, dne 14. 8. 2023 vzdát své nominace coby teprve druhý kandidát v historii po Pavlu Matesovi před 30 lety. Kvůli neupozornění prezidenta na kauzu Olšanských hřbitovů nabídl Pavlovi rezignaci Kyselův expertní panel, avšak prezident rezignaci nepřijal a panel opustila pouze Anna Šabatová kvůli pravděpodobnému budoucímu posuzování jejího syna advokáta Pavla Uhla.¹⁶³

5.1. Pavel Simon

Místo odstoupivšího Fremra Pavel dne 1. 9. 2023 navrhl na ÚS předsedu senátu Nejvyššího soudu se specializací na odpovědnost státu za škodu a nemajetkovou újmu Pavla Simona (1975), který je také předsedou zvláštního senátu NSS ve věcech kompetenčních sporů a opakovaně působil jako ad hoc soudce ESLP. Simonova jedinečná profesní specializace spolu s jeho dlouholetým angažmá ve skupině tradičního čínského cvičení čchi-kung Orel v hnízdě s sebou v kontextu přetrvávajícího vysokého zájmu médií i senátorů o výběr ústavních soudců přinesly do debaty o obsazování ÚS dosud nevídaná témata. Zejména ve článkách Martina Shabu v Lidových novinách byla kritizována skutečnost, že se Simon podílel na rozhodnutích Nejvyššího soudu zrušených Ústavním soudem, a to například v kauzách klientů zkrachovalé developerské společnosti H-System a disidenta postiženého akcí StB Asanace Petra Hanzlíka. V prvním případě shodou okolností právní zástupkyní žalobců před NS byla dnešní senátorka Hana Kordová Marvanová, která proti Simonově nominaci ostře vystupovala. Z nálezu I. ÚS 2500/17 ze dne 17. 10. 2017 ovšem plyne, že ve věci 30 Cdo 1974/2017 šlo o odmítnutí dovolání pro neodstraněné vady spočívající v nevymezení předpokladů přípustnosti dovolání, přičemž senát ÚS ve složení Kateřina Šimáčková (soudkyně

¹⁶³ Fremr soudil lidi za emigraci, tvrdí senátoři. Na Ústavním soudu ho nechtějí in Seznam Zprávy 6. 8. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-fremr-soudil-lidi-za-emigraci-tvrdi-senatori-na-ustavnim-soudu-ho-nechteji-235127>; GAVENDA, Jaroslav. Nevím, na co ještě čeká, zní od Pavlových rádců ke kauze Fremr in Seznam Zprávy 8. 8. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-nevim-na-co-jeste-ceka-zni-od-pavlovyh-radcu-ke-kauze-fremr-235190>; KOUTNÍK, Ondřej. „Nebe a dudy,“ hodnotí Šimíček výběr ústavních soudců za Zemana a Pavla in Seznam Zprávy 12. 8. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-klicovy-akter-ustavniho-soudu-debata-kolem-soudce-fremra-je-kyc-235362>; KOUTNÍK, Ondřej, STUHLÍKOVÁ, Lucie. Fremr se vzdal nominace na ústavního soudce. „tlak byl neúprosný“ in Seznam Zprávy 14. 8. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-fremr-se-vzdal-nominace-do-ustavniho-soudce-prezident-to-akceptoval-235455>; KOUTNÍK, Ondřej. Exnovinář, syn disidentky, vlivná advokátka. Kdo jsou adepti na Ústavní soud in Seznam Zprávy 15. 8. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-exnovinar-syn-disidentky-vlivna-advokatka-kdo-jsou-adepti-na-ustavni-soud-235489>

zpravodajka), Tomáš Lichovník a David Uhlíř se domníval, že poukazy na judikaturu ÚS i NS v dovolání byly dostačující specifikací rozhodovací praxe, od níž se dle žalobců odvolací soud odchýlil, a že odlišný právní názor Nejvyššího soudu a dovolatelů na přiléhavost judikatury není důvodem pro odmítnutí dovolání. Šimáčková ani Uhlíř ovšem nepovažovali tuto kauzu za diskvalifikující pro Simonovo působení na ÚS, neboť je přirozené, že Ústavní soud má odlišný právní názor než Nejvyšší soud a zrušení rozhodnutí Ústavním soudem tedy není samo o sobě znakem špatné kvality soudce. Simon navíc ani nebyl v této věci předsedou tříčlenného senátu. Pokud jde o případ Petra Hanzlíka, ve věci se jednalo o promlčení nároku na náhradu škody po jejím neúspěšném uplatnění u Ministerstva spravedlnosti, přičemž Simon byl členem tříčlenného senátu, který usnesením 30 Cdo 2374/2019 ze dne 27. 11. 2019 odmítl Hanzlíkovo dovolání, když namítal mimo jiné rozpor promlčení nároku s dobrými mravy. Soudce zpravodaj Vojtěch Šimíček spolu s předsedou třetího senátu ÚS Jiřím Zemánkem však v nálezu III. ÚS 450/20 ze dne 28. 4. 2020 Hanzlíkovi, který mezitím dne 28. 3. 2020 zemřel, vyhověli, jelikož se jim uplatnění námítky promlčení ze strany státu, jehož právní předchůdce ČSSR zavinil, že se Hanzlík nemohl domáhat náhrady škody včas, zdálo být šikanózní aplikací práva. Oproti tomu Radovan Suchánek chtěl Hanzlíkovu stížnost zamítnout, protože nesouhlasil s názorem, že Hanzlík neodůvodněně neotálel s podáním žaloby, když ji podal až roku 2007, a považoval takto obecné vyloučení promlčení za libovůli, neboť vytváří nerovnost mezi těmi, kteří spoléhali na standardní výkladové metody a žalobu tedy po uplynutí promlčecí lhůty nepodali, a těmi, kdo narazili na vstřícné ústavní soudce. V Lidových novinách byl dokonce Simon kritizován za to, že sebral odškodnění politickému vězni, ač v daném případě byl zavázán ne zcela přehlednou judikaturou ÚS a žalobcův nárok byl promlčen, neboť se příběh odehrál ještě před vydáním nálezu III. ÚS 450/20.¹⁶⁴

Jakkoliv se Simon v rozhovorech prezentoval jako zastánce soudcovské zdrženlivosti a vyjádřil pochybnosti o systému tříčlenných senátů na ÚS, neboť pouzí dva ústavní soudci mohou zásadně změnit judikaturu, ocenil některé senátní nálezy korigující rozhodování NS v odškodňovací oblasti, například ohledně ušlého zisku politika, který se vzdal funkce kvůli trestnímu obvinění (I. ÚS 4293/18, soudce zpravodaj Tomáš Lichovník), nebo odpovědnosti

¹⁶⁴ POSPÍCHAL, Tobiáš. Projde Pavlův kandidát do Ústavního soudu? Část senátorů mu vyčítá kauzu H-System, soudci se jej zastávají in Deník N 12. 9. 2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1232361/projde-pavluv-kandidat-do-ustavniho-soudu-cast-senatoru-mu-vycita-kauzu-h-system-soudci-se-jej-zastavaji/>; GAVENDA, Jaroslav, KOUTNÍK, Ondřej. Mám právo na svobodu myšlení, říká Pavlův kandidát ke kritice kvůli čchi-kung in Seznam Zprávy 14. 9. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-mam-pravo-na-svobodu-mysleni-rika-pavluv-kandidat-ke-kritice-kvuli-cchi-kung-236808>; BEZOUŠKA, Petr. Smutná komedie plná omylů in Lidové noviny 11. 10. 2023, dostupné online na <https://www.pressreader.com/czech-republic/lidove-noviny/20231011/281685439498197>

státu za nepřiměřenou délku správního řízení (II. ÚS 570/20, soudkyně zpravodajka Kateřina Šimáčková). Simonovy obavy z ekonomických dopadů příliš přísně nastavené odpovědnosti státu vzbudily negativní reakce, a to zejména ze strany senátora Lásky, přestože mu šlo především o upozornění na skutečnost, že česká úprava je v mezinárodním srovnání velmi široká, neboť v jiných zemích i v právu EU se jedná většinou o odpovědnost subjektivní. Simon přitom paradoxně byl předsedou senátu ve věci 30 Cdo 63/2023, kde Nejvyšší soud dovodil odpovědnost státu za krizová opatření uplatňovaná dle krizového zákona za covidové pandemie, ač jinak stát odpovědnost za škodu způsobenou protiprávními normativními akty nenese.¹⁶⁵

Výrazně mediálně atraktivnější byl okruh námitek týkající se Simonova provozování kurzů čínského cvičení čchi-kung v rámci obchodních společností Bodhidharma online, s.r.o. a Umění energie, s.r.o., v nichž měl do 18. 5. 2023 podíly po boku svých rodinných příslušníků. § 85 zákona o soudech a soudcích totiž soudcům zapovídá „*zastávat žádnou jinou placenou funkci ani vykonávat jinou výdělečnou činnost s výjimkou správy vlastního majetku včetně členství v orgánech bytových družstev, společenství vlastníků jednotek a jiných právnických osob, jejichž hlavní předmět činnosti je zaměřen na uspokojování bytových potřeb svých členů, a činnosti vědecké, pedagogické, literární, publicistické, umělecké, aktivního sportovce a činnosti v poradních orgánech ministerstva, vlády a v orgánech komor Parlamentu,*5) a to za předpokladu, že taková činnost nenarušuje důstojnost soudcovské funkce nebo neohrožuje důvěru v nezávislost a nestrannost soudnictví.“ Podobnou úpravu pak obsahuje i § 4 odst. 2 zákona o ÚS. Zákon nestanoví omezení pro obor, jehož se pedagogická činnost týká, takže někteří soudci kupříkladu trénují mladé fotbalisty. Co se týče podmínky nenarušování důstojnosti soudcovské funkce, objevovaly se výhrady zejména k posléze staženému Simonovu blogovému textu z webu orelvhnizde.cz, v němž radil mužům po čtyřicítce, aby méně ejakulovali, neboť tím ztrácí energii. Simon stažení článku hájil s tím, že byl určen primárně komunitě čchi-kung a posměch, který jeho náhlé objevení širší veřejností vyvolalo, v něm vyvolal lítost vůči všem, kdo se čchi-kung věnují. Výtky k možnému porušení § 85 zákona o soudech a soudcích se vztahovaly i na Simonův čtvrtinový podíl ve společnosti SPOJMONT PLZEŇ, spol. s.r.o., která však již dlouho nevyvíjí téměř žádnou činnost a Simon svůj podíl

¹⁶⁵ DIMUN, Petr. Ústavní soud někdy unáší právo, říká kandidát Pavel Simon in Česká justice 13. 9. 2023, dostupné online na <https://www.ceska-justice.cz/2023/09/ustavni-soud-nekdy-unasi-pravo-rika-kandidat-pavel-simon/>; POSPÍCHAL, Tobiáš. Bylo mi líto, že se lidé vysmívají čchi-kung. Snad budou mít senátoři otevřenou mysl, říká soudce Simon in Deník N 20. 9. 2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1237055/bylo-mi-lito-ze-se-lide-vysmivaji-cchi-kung-snad-budou-mit-senatori-otevrenou-mysl-rika-soudce-simon/>; SVOBODA, Tomáš. Glosa ke kandidatuře Pavla Simona na soudce Ústavního soudu in Právo 21 17. 10. 2023, dostupné online na https://pravo21.cz/spolecnost/glosa-ke-kandidature-pavla-simona-na-soudce-ustavniho-soudu/#_ftnref10

zdedil po otci. Simon tedy trval na tom, že se na tuto situaci vztahuje výjimka ohledně správy vlastního majetku, což potvrzují i stanoviska prezidenta Soudcovské unie ČR Libora Vávry, ústavní soudkyně Daniely Zemanové či civilisty Petra Bezoušky.¹⁶⁶

Dne 11. 10. 2023 byla Simonova kandidatura projednávána oběma výbory, přičemž na ústavněprávním výboru získal 3 hlasy z 8 a na „vzdělávacím“ pouze 1 z 5. Kromě již zmíněných výhrad se senátoři ohrazovali proti obchodnímu modelu společností věnujících se čchi-kung a senátor Canov se pozastavil nad Simonovým užíváním zkráceného titulu Dr. na webové prezentaci, neboť v souvislosti s problematikou blízkou medicíně mohl budit dojem, že Simon je nositelem titulu MUDr. Simon se toto pokusil vysvětlit s tím, že nechtěl klienty upozorňovat na to, že je právník, ale zároveň chtěl cvičení dodat určitou prestiž. Způsob, jakým senátoři dávali najevo svou nelibost s rozhodováním Nejvyššího soudu, dokonce Soudcovská unie ČR hned následujícího dne odsoudila coby politické zpochybňování konkrétních rozhodnutí NS a podkopávání důvěry v principy právního státu, přičemž zdůraznila senátní charakter rozhodování a vymezila se proti mechanickému spojování rozhodnutí pouze s jedním členem senátu.¹⁶⁷

Na plenární schůzi dne 18. 10. 2023 Simona již tradičně uvedl prezident Pavel, který zdůraznil jeho profesní zkušenosti a přínos jeho zdrženlivého přístupu pro pestrost Ústavního soudu. Pavla zaujala důkladnost veřejného probírání Simonova profesního i soukromého života, které mu připadalo dokonce detailnější než u skutečně kontroverzních kandidátů jeho předchůdců, přičemž Simonovu sebeobhajobu považoval za přesvědčivou a dostačující. V tomto kontextu považoval Pavel za důležité najít hranici mezi důkladným ověřením jasně formulovaných požadavků na kandidáty a případnými obavami potenciálních budoucích kvalitních kandidátů z nominace na ÚS. Zmínil též obavy špiček justice o nezávislost soudního rozhodování, byť s dodatkem, že věří, že tak daleko ještě nejsme. Zároveň ovšem vyjádřil respekt k ústavní úloze Senátu rozhodovat o jeho nominacích. Kromě již zmíněných výhrad ze zprávy zpravodaje ústavněprávního výboru Jana Holáska plyne, že se některým senátorům zdál

¹⁶⁶ DIMUN 2023; KOUTNÍK 14. 9. 2023; POSPÍCHAL 20. 9. 2023; POKORNÁ, Zdislava, ŠVEC, Michael. Podnikání soudce Simona: Kromě čínského cvičení má podíl v plzeňské firmě in Deník N 14. 9. 2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1234557/podnikani-soudce-simona-krome-cinskeho-cviceni-ma-podil-v-plzenske-firme/> ; NEJEDLÝ, Matěj. Radí i s orgasmem. Další Pavlův kandidát do Ústavního soudu budí rozpaky in idnes.cz 15. 9. 2023, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/ustavni-soud-kandidat-pavel-simon-orel-v-hnizde.A230915_164112_domaci_nema ; BEZOUŠKA, Petr. Soukromé aktivity soudce Simona – mají kritici pravdu in Česká justice 12. 10. 2023, dostupné online na <https://www.ceska-justice.cz/blog/soukrome-aktivity-soudce-simona-maji-kritici-pravdu/>

¹⁶⁷ RAMBOUSKOVÁ, Michaela. Senátní výbory odmítly kandidáta, kterého chce Pavel za ústavního soudce in Seznam Zprávy 11. 10. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-ustavne-pravni-vybor-senatu-odmitl-simona-jako-kandidata-na-ustavniho-soudce-238166> ; Soudcovská unie kritizuje politické zpochybňování závěrů Nejvyššího soudu in České noviny 12. 10. 2023, dostupné online na <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2425565>

záběr právního působení na náhradu škody a nemajetkové újmy příliš úzký. Senátor Canov poté v rozpravě zopakoval svou kritiku použití zkráceného titulu Dr. v kontextu čínské medicíny, které považoval za úmyslné klamání, a to jak návštěvníků webu, tak vzhledem k vyjádření, že ho prý nenapadlo, že by si někdo mohl myslet, že je lékař, nepřímo i členů ústavněprávního výboru. Co se týče pedagogické činnosti, Canov se jal zákon o soudech a soudcích nepřiliš přiléhavě interpretovat pomocí zákona o pedagogických pracovnících, zákona o vysokých školách, a dokonce i zákona o sociálních službách, přičemž Orla v hnízdě z neznámého důvodu systematicky nazýval Orlím hnízdem. Simon následně ve svém projevu nejprve shrnul svou profesní kvalifikaci, poté zdůraznil, že dle odborníků na korporátní právo včetně místopředsedy NS Petra Šuka jeho vlastnictví podílu v obchodní společnosti není podnikáním a případná kritika tedy má směřovat k samotné právní úpravě, jež toto umožňuje. Převod podílů ve společnostech věnujících se čchi-kung na manželku vysvětlil tím, že na ně byl tázán profesorem Kyselou a že kromě souladu se zákonem také záleží na tom, jak věci vypadají navenek. Odmítl též zúžené interpretace pojmu pedagogické činnosti, u níž je podle něj lhostejné, zda se týká práva nebo jiné oblasti, třeba zvládání stresu. Údiv prý pramenil i z toho, že veřejnost nemá příliš povědomí o soukromí soudců, z nichž někteří trénují sporty, věnují se výtvarnému umění nebo hrají v rockové kapele.¹⁶⁸

Senátor Láska se stavěl kriticky k úvodnímu proslovu prezidenta, neboť nesouhlasil s varováním justičních špiček, které podle něj nezávislosti justice až zneužívají, když na jejím základě odmítají třeba vzdělávání soudců, nezvyšování platů soudců nebo právě diskusi o kandidátovi na ústavního soudce. Dotkl se jej taktéž prezidentův náznak obav z toho, že mu senátoři posílají vzkaz, jelikož sám koná dle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Důvod odmítnutí Simona ovšem pro Lásku nespočíval ani v soukromých aktivitách ani v rozhodovací činnosti, nýbrž v jeho pohledu na odškodňovací problematiku, která dle jeho názoru již teď funguje nedostatečně, a to zejména v oblasti odškodňování za trestní stíhání, zatímco se Simon vyjadřoval o jejím zúžení. Senátorka Kovářová pak již tradičně chtěla znát názor kandidáta na ústavní ochranu manželství jako svazku muže a ženy a na ústavní zakotvení práva na hotovost, kterýmižto otázkami prý dává kandidátům prostor vyjádřit jejich přesvědčení. Marek Hilšer, který byl v lednu 2023 Pavlovým neúspěšným soupeřem v prvním kole prezidentských voleb, podpořil Láskovo stanovisko ohledně vztahu prezidenta a senátorů, načež Simonovi vytkl údajné narušení soudcovské důstojnosti jeho komerčními aktivitami (kurzy za úplatu nabízené pomocí reklamy se Simonovou tváří) spojenými s čchi-kung, přičemž coby lékař kritizoval

¹⁶⁸ Stenozáznam z 1. dne 17. schůze Senátu ze dne 18. 10. 2023, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/htmlhled?action=doc&value=109613>

uvádění lékařských chyb a bludů v rámci webové prezentace kurzů, jakož i použití zkratky Dr. Simon ocenil, že Láska přesouvá debatu k odborným kvalitám vážícím se k funkci ústavního soudce, a zopakoval, že se jednalo o komparatistiku a úvahy *de lege ferenda*. Opět hájil své lektorské působení, dokonce zmínil, že když se někdo z jeho studentů dozvěděl, že je soudce, tak mu sdělil, že to v jeho očích zvýšilo důvěru v justici. Jeho měsíční příjem z výuky prý tvoří 6500 Kč a je připraven do budoucna vykonávat tuto činnost bez nároku na odměnu. K reklamě uvedl, že si kurzy zákazníci nekupovali přímo od něj, což je prý stejné, jako když je kniha nabízena pomocí fotografie jejího autora, byť se od něj pochopitelně nekupuje. Otázky Kovářové pak odmítl konkrétně zodpovědět, jelikož jde o otázky politické.¹⁶⁹

Senátor Nytra se vymezil proti stanovisku Soudcovské unie ČR ohledně ohrožení nezávislosti justice, neboť podle něj minimálně na jednání senátního klubu ODS a TOP 09 nic, co by mu nasvědčovalo, nezaznělo a šlo jen o diskusi nad rozhodnutími zrušenými Ústavním soudem. Simon jej nepřesvědčil co se týče podnikání a pedagogické činnosti, jenže sám Nytra míchal ve svém proslovu dohromady pojmy podnikání a správy vlastního majetku a ohledně pedagogické činnosti jej ovládla nejistota, přičemž se obrátil na ministra spravedlnosti s návrhem, zda ji v zákoně o soudech a soudcích blíže nedefinovat. Pavel Fischer, který stejně jako Hilšer v lednu 2023 opět neúspěšně kandidoval na prezidenta, vyjádřil prezidentu Pavlovi podporu ve snaze Ústavní soud dobře vystavět, avšak kritizoval „*anketní*“ způsob výběru kandidátů, protože prý v některých lidech vzbuzuje pocit, že mají patent na to, aby prezidentovi sdělili, kdo má na ÚS sedět, což demonstroval na usilovné snaze ČAK prosadit vlastní kandidáty. V rozporu s názory doktríny pak Fischer volal po opětovném jmenování osvědčených ústavních soudců za účelem uchování institucionální paměti. Poté se Fischer přesunul ke kritice Simonova podnikání, které podle něj není pedagogickou činností dle zákona o soudech a soudcích, a zopakoval Hilšerovy výhrady ke způsobu propagace kurzů čchi-kung a užití titulu Dr. v kontextu zdravotních rad. Dokonce závěrem prohlásil, že nechce mít „*soudce s ručením omezeným*.“ Simon se ohradil, že společnosti nyní patří jen jeho ženě a on je pouhým lektorem, navíc Fischerem uvedené vysoké ceny kurzů v hodnotě 10 000 Kč a více nejsou pravdivé. Nikdy se prý nevydával za lékaře západní medicíny a jeho zdravotní rady, které nebyly léčením, je třeba vnímat v kontextu komunity čchi-kung.¹⁷⁰

Hana Kordová Marvanová též kritizovala stanovisko Soudcovské unie, s nímž prý nesouhlasil ani předseda ÚS Josef Baxa, a podobně jako Fischer viděla problém v novém systému nominací, jenž prý vytváří v institucích dojem, že mají právo na své kandidáty,

¹⁶⁹ Tamtéž

¹⁷⁰ Tamtéž

kterýžto názor podepřela zmínkou o Pithartově dubnovém článku. Dále vyjádřila svůj nesouhlas s rozhodovací činností Nejvyššího soudu v odškodňovací oblasti, protože prý nedochází k dostatečnému odškodňování za nezákonné trestní stíhání, což se pokusila doložit dopisem bývalé předsedkyně ERÚ Aleny Vitáskové i článkem advokáta Aleše Rozehnal, či obecně průtahy v soudním řízení. Na výtku zástupce prezidentské kanceláře Tomáše Lebedy ohledně svého střetu zájmů vzhledem k působení v advokacii reagovala s tím, že nejde o její soukromý zájem, nýbrž o veřejný zájem na dodržování ústavou zaručených práv. Kordová Marvanová také souhlasila s Láskovou kritikou Simonových úvah o ekonomických důvodech pro menší rozsah odškodňování. Simon dle jejího názoru není soudcem zdrženlivým, ale formalistickým, kteří jsou dlouhodobě kritizováni Ústavním soudem, tudíž by jeho jmenování znamenalo hodnotovou diskontinuitu ústavního soudu. Dále se připojila ke kritice obchodního modelu kurzů čchi-kung, který jí připomněl podomní prodej hrnců. Simonovo podnikání v oblasti čchi-kung je podle ní za hranou zákona o soudech a soudcích, což je i názor bývalého soudce NS Pavla Vrchy. Simon nejprve upozornil na to, že Vrcha musel z NS odejít a nyní je soudcem okresního soudu, navíc sám Vrcha paradoxně napsal knihu „*Stres a (syndrom) vyhoření u soudců*“ a aktivně ji propagoval coby soudce, zatímco Simon své aktivity odděloval. Na výtku, že založili s manželkou s.r.o. místo neziskovky uvedl, že neziskovka by nemohla mít platební bránu, přičemž slevové akce jsou v ČR běžná obchodní praktika. Dále odmítl své spojování s rozhodnutími NS v odškodňovací oblasti, na nichž se nepodílel, i zdrcující kritiku praxe NS údajně kritizované ÚS, když ÚS v této oblasti prý odmítá 95 % stížností. Zmínil i své nedávné rozhodnutí ve věci krizových opatření proti covidu s tím, že na druhou stranu nelze s ohledem na vázanost zákonem i státní rozpočet odškodnit všechny dovolatele. Jediný proslov na Simonovu podporu přednesla Adéla Šípková, která vyzdvihla Simonovy zkušenosti z oblasti kompetenčních sporů i ad hoc působení na ESLP. Jeho rozsudky coby zpravodaje senátu NS mají dle Šípkové velmi úspěšné skóre z hlediska rušení ze strany ÚS. Šípková si též povšimla nesouladu mezi dřívějším a dnešním způsobem posuzování kandidátů, neboť se od absence debaty senátoři utrhli k projednávání problematickému z hlediska spravedlnosti a přiměřenosti. Šípková se zastala též aktivit v oblasti čchi-kung, jelikož se jí jeví v souladu se zákonem o soudech a soudcích, navíc nezaznamenala žádné stížnosti jeho klientů ani kárné řízení. Podobně jako prezident Pavel varovala před potenciálně odrazujícím „obnažováním“ kandidátů. Oproti tomu další senátor-advokát Jan Paparega považoval

Simonovu činnost za podnikání v rozporu se zákonem o soudech a soudcích a nebyl spokojen s jeho reakcemi na dotazy k této problematice.¹⁷¹

Senátor Čunek zpestril jednání žerty o Simonových radách ohledně ejakulace mužů nad 40 let s ohledem na stanovený minimální věk senátorů. Poté hájil postup senátorů vůči prezidentovým kandidátům a vymezil se vůči stanovisku Soudcovské unie, neboť je podle něj soudcovská moc v ČR hypertrofovaná, čemuž věnoval nepřiliš přehledný projev, a vyzval ministra spravedlnosti k řešení odškodňovací problematiky. Závěrem poblahopřál Simonovi k tomu, že při pohledu na něj má dojem, že se asi i umí zbavit stresu, když to jiné učí. Holásek následně uvedl, že Simonův převod podílů na manželku signalizuje, že opravdu šlo o problematickou situaci zasévající pochybnosti o vhodnosti Simonovy kandidatury. Z dlouhé a náročné debaty byl evidentně lehce dezorientován nestranický senátor za STAN Karel Zitterbart, který se přihlásil do rozpravy, aby se přiznal, že neví, jak hlasovat. Simon zareagoval na Čunka s tím, že podobný závěr našel ve Zdravotnickém deníku z 10. 9. 2016 a neuvědomil si spojitost s minimálním věkem senátorů. Navíc takovýto soukromý názor by podle něj neměl mít při výběru soudců, kteří si nemohou takovéto názory zanášet do práce, hrát roli. Ohledně podnikání se opět odvolal na názory vedení NS i Kyselova panelu. Co se týče Čunkovy kritiky justice, Simon korigoval jeho omyl o nemožnosti regresního nárokování náhrady škody vůči soudcům. Závěrem zdůraznil, že se snaží dělat nejen, co je zákonné, ale i to, co je správné, proto převedl podíly na manželku a požádal ji o stažení titulu Dr. z webové prezentace. Simon získal pouhých 23 hlasů ze 73.¹⁷²

Jakkoliv jsou dle mého názoru obavy části právnické obce z narušení nezávislosti justice v souvislosti s nepřiliš korektně vedenou kritikou rozhodovací činnosti NS ze strany některých senátorů zčásti oprávněné, tak se vzhledem k tomu, že nešlo primárně o politické téma a senátoři navíc paradoxně požadovali větší přísnost vůči státu, domnívám, že Simonovo neschválení nebylo projevem politické moci. Výhrady k Simonově údajnému formalismu či stranění státu tedy chápu spíše jako posuzování hodnotového ukotvení kandidáta v rámci jeho *odborné a morální integrity*, byť lze o oprávněnosti vznesených námitek pochybovat. Navíc nelze odhadnout, kolik senátorů jej opravdu nepodpořilo kvůli odškodňovací problematice, když více pozornosti bezesporu budily jeho soukromé aktivity a také se do hlasování mohly promítnout napjaté vztahy části senátorů s prezidentem Pavlem. Není zřejmé, zda si vůbec Simonovi kritici uvědomili, že jejich obvinění z porušování zákona o soudech a soudcích, jenž si pro účel posouzení Simonovy nominace poněkud svérázně vykládali, v podstatě zpochybňují

¹⁷¹ Tamtéž

¹⁷² Tamtéž

Simonovo působení v justici jako takové, což trefně naznačila senátorka Šípová zmínkou o absenci kárného řízení se Simonem. Na druhou stranu je pravda, že veřejné prezentování kontroverzních alternativně medicínských názorů spolu s potenciálně klamavým používáním zkráceného titulu Dr. je přece jen spornější aktivitou než Simonem často zmiňované trénování sportů, protože vzhledem ke zvýšeným společenským nárokům na důstojnost ústavních soudců patrně určitá obezřetnost byla namístě. Nedomnívám se ale, že by záliba v čchi-kung mohla ovlivnit Simonovu rozhodovací činnost a hypotetický střet zájmů při projednávání kauz vázících se k alternativní medicíně by se mohl na ÚS řešit individuálně pomocí vyloučení pro podjatost.

Simonova nominace však měla i pozitivní efekt, a to otevření debaty o dosud téměř neřešeném fenoménu podnikatelských aktivit soudců, což dokládá zejména článek Andrey Procházkové a Jakuba Stádníka (asistenta ústavního soudce Jana Wintra) v *Jurisprudenci* 6/2023 „*Soudce s ručením omezeným: mohou čeští soudci podnikat?*“. Procházková a Stádník došli k závěru, že hranice mezi jinou výdělečnou činností a správou vlastního majetku dle § 85 zákona o soudech a soudcích je „*nejasná a neostrá*“, což zakládá značnou právní nejistotu. Zatím jedině rozhodnutí kárného senátu NSS ohledně této problematiky ve věci 13 Kss 2/2020 bohužel pouze konstatuje tuto nejasnost bez snahy o její vyřešení. Ze srovnání se zahraničím (zejména s Německem) poté plyne, že česká právní úprava je sice dosti přísná v tom, co vše soudcům zakazuje, ale zároveň vágní a vzhledem k absenci povolovacího či oznamovacího režimu (tedy s výjimkou oznamovací povinnosti dle § 85a zákona o soudech a soudcích, pokud hrubý roční příjem z jiné výdělečné činnosti přesáhne 20 % ročního platu soudce za předchozí kalendářní rok) i špatně vynutitelná. Problematická navíc může být i pedagogická činnost v oboru práva, pokud soudci přednáší soukromě, vzhledem k riziku předávání důvěrných informací zevnitř soudu, což v Německu vzbudilo kontroverze i ze strany ústavních soudců.¹⁷³

Dne 26. 10. 2023 Pavel navrhl Senátu hned dva další kandidáty, neboť se vedle přetrvávajícího neobsazení postu po Ludvíku Davidovi blížil konec mandátu Radovana Suchánka, a to soudce NSS a profesora teorie práva na PFUK Zdeňka Kühna a advokátku se specializací na mezinárodní právo soukromé (které též vyučuje na PFUK) a soutěžní právo Lucii Dolanskou Bányaiovou. Přestože se před jednáními výborů, která se konala až dne 13. 12. 2023, neobjevily žádné kontroverze ohledně kandidátů, schvalování nominací se opět neobešlo

¹⁷³ STÁDNÍK, Jakub, PROCHÁZKOVÁ Andrea. Soudce s ručením omezeným: mohou soudci podnikat? in *Jurisprudence*, 2023, č. 6, s. 19-27, dostupné online na <https://www.jurisprudence.cz/cz/casopis/soudce-s-rucenim-omezenym-mohou-cesti-soudci-podnikat.m-749.html>

bez problémů, neboť zástupci ústavněprávního výboru spolu s Pavlem Fischerem pokračovali v přísném prověřování kandidátů na základě ne zcela relevantních argumentů. Fischerovi se totiž patrně v obavě z politiky identit nepozdávalo, že Dolanská Bányaiová v motivačním dopise senátorům uvedla, že pochází z židovské rodiny (otec František Bányai je předsedou Pražské židovské obce) a přinesla by tedy na ÚS menšinovou perspektivu.¹⁷⁴ Senátor Canov se pozastavil nad tím, že Dolanská Bányaiová dosud jen jednou podala ústavní stížnost, což vysvětlila svou vysokou úspěšností u obecných soudů a tím, že některé věci se řeší dlouhodobě a dosud nenastal čas, kdy by se dostaly k ÚS. Zdeněk Hraba se poté zajímal o její dřívější podporu manželství pro všechny a o sdílení postu o rozhodnutí SDEU proti ČR, Polsku a Maďarsku ve věci relokace migrantů, který na sociální síti doprovodila hashtagem „*více solidarity*“, obojí zřejmě z obav z liberálního rozhodování. Hana Kordová Marvanová vytykala Kühnovi údajné k prezidentům benevolentní názory na milosti a amnestie, přičemž jí kritizovaná citace rozhodnutí rakouského soudu z roku 1879 přitom dle Kühna byla míněna kriticky, jelikož od roku 1920 považujeme prezidentovy akty za přezkoumatelné, avšak v oblastech milostí a amnestií prezidenta soudce omezit nemůže, což je ale věci zákonné úpravy. Pro Kühna nakonec na ústavněprávním výboru hlasovalo 8 senátorů z 10, zatímco Dolanská Bányaiová obdržela nerozhodný výsledek 5:5.¹⁷⁵

Zmínku o židovské rodině Fischer kritizoval i na plenární schůzi dne 14. 12. 2023 kvůli obavám z údajné hrozby potlačení občanského principu naší ústavnosti, jakož i principu rovnosti před zákonem, akcentací menšinového zastoupení, přičemž dokonce použil přirovnání ke kádrové politice předlistopadového režimu. Přihlášení k menšině naopak ocenil senátor Adámek, protože naše rozhodování je formováno životním procesem a vyjádření Dolanské Bányaiové tedy pochopil tak, že i menšinová problematika pro ni bude úkolem rozhodování a bude se jí věnovat zodpovědně. Haně Kordové Marvanové evidentně nepostačilo Kühnovo vyjádření na ústavněprávním výboru a v dosti dlouhém projevu opět útočila na jeho údajné tolerování prezidentských excesů ve vztahu k amnestii a milostem, přičemž podle ní „*rozlézá se ve společnosti jako plíseň, že mocným je dovoleno vše*“ a dokonce svůj proslav zpestřila citací z Krylovy písně „*Karavana mraků*“ „*V karavaně mraků šerif i soudce, gangsteři, oba řádně zvolení.*“ Zde je namístě zmínit, že Marvanová byla právní zástupkyní skupiny

¹⁷⁴ BRODNÍČKOVÁ, Karolina. Kühna podpořily do Ústavního soudu dva výbory, Bányaiovou jeden in Novinky.cz 13. 12. 2023, dostupné online na <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-senatni-vybor-pavlovi-podporil-kuhna-do-us-advokatku-dolanskou-banyaiovou-ne-40454094>

¹⁷⁵ POSPÍCHAL, Tobiáš. Kühna na Ústavní soud podpořily dva senátní výbory, Dolanskou Bányaiovou jeden. Řešila se migrace i definice manželství in Deník N 13. 12. 2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1306540/kuhna-na-ustavni-soud-podporily-dva-senatni-vybory-dolanskou-banyaiovou-jeden-resila-se-migrace-i-definice-manzelstvi/>

senátorů, kteří se neúspěšně pokusili napadnout u Ústavního soudu část Klausovy amnestie (viz odmítací usnesení Pl. ÚS 4/13 ze dne 5. 3. 2013 s disenty Güttlera, Rychetského a Janů a s Výborného konkurencí). Proti Kordové Marvanové se následně vymezili Zwyrtěk Hamplová a Láška s poukazem na to, že mantinely prezidentovi i Ústavnímu soudu vymezují zákonodárci. Kühn poté upozornil na to, že sám rozhodnutí ÚS ve vztahu k amnestii v odborném článku kritizoval, zatímco letošní odmítnutí přezkumu milosti pro Miloše Baláka (usnesení Pl. ÚS 16/22 ze dne 18. 7. 2023, v němž navíc navzdory nedostatku přezkumné pravomoci ÚS Zemanův postup podrobil kritice) bylo jednotné. Bez emocí se neobešly ani tradiční pokusy senátorky Kovářové zjistit názory kandidátů na ústavní ochranu manželství jako svazku muže a ženy a na ústavní ochranu hotovostních plateb, neboť Zwyrtěk Hamplová ani senátor STAN David Smoljak nesouhlasili s dotazy na potenciální budoucí kauzy projednávané před Ústavním soudem, na což Kovářová odpověděla, že se může ptát kandidátů na cokoliv, i na velikost bot. Dolanská Bányaiová obdržela 53 hlasů z 71 a Kühn 55 z 71, načež dne 19. 12. 2023 je prezident Pavel jmenoval ústavními soudci, čímž se alespoň do ledna příštího roku, kdy skončil mandát Jiřímu Zemánkovi, Ústavní soud stal opět kompletně obsazeným. Po schválení nominace Dolanské Bányaiové se proti ní opět vymezil senátor Canov, který ji nevolil pro údajný radikální progresivismus a vyjádřil obavy z posunu Ústavního soudu doleva.¹⁷⁶

Na Zemánkovo místo prezident s předstihem již koncem listopadu 2023 nominoval docenta občanského práva na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a advokáta Milana Hulmáka, jehož kandidaturu Senát projednal v lednu 2024. Senátoři z obou výborů se zajímali hlavně o jeho spolupráci s kontroverzní advokátní kanceláří Havel & Partners, avšak uspokojilo je Hulmákovo vysvětlení, že se jednalo pouze o expertní činnost, takže bez problémů získal souhlasy obou výborů. Na plenární schůzi dne 24.1.2024 již tradičně vystoupil Pavel Fischer, který se nejprve v anonymizované podobě vrátil ke kritice Fremra za předlistopadovou činnost a Dolanské Bányaiové za zmínku o menšinové příslušnosti, a poté vytýkal prezidentovi i Hulmákovi údajné nesrovnalosti ohledně zmínek o spolupráci s Havel & Partners. Dále Fischera zaujal Hulmákův obchodní podíl ve společnosti AKADEMIE HAVEL & PARTNERS s.r.o., jakož i neochota prozradit své klienty s poukazem na mlčenlivost. Oproti tomu Tomáš Goláš poprvé vystoupil v plenární diskusi a Hulmáka otevřeně podpořil, načež

¹⁷⁶ Stenozáznam z 1. dne 20. schůze Senátu ze dne 14. 12. 2023, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=110590> ; MACHOVÁ, Martina. Radikální progresivismus? Ústavní soud se posouvá doleva, kritizuje senátor in Seznam Zprávy 15. 12. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-radikalni-progresivismus-ustavni-soud-se-posouva-doleva-kritizuje-senator-241757> ; tisková zpráva ÚS 100/2023 Ústavní soud je opět kompletní. Soudcovský sbor doplnili soudkyně Dolanská Bányaiová a soudce Kühn, dostupné online na <https://www.usoud.cz/aktualne/ustavni-soud-je-opet-kompletni-soudcovsky-sbor-doplnil-soudkyne-dolanska-banyaiova-a-soudce-kuehn>

v závěru projevu prezidentovi doporučil nominaci Romana Fialy s poukazem na to, že by měl na ÚS být i někdo z NS. Hulmák upozornil na to, že není soudce, aby nesměl podnikat, ale naopak jako advokát podnikatelem je, přičemž je připraven svůj podíl ve vzdělávací akademii v případě svého schválení převést. Pravidelné otázky Daniely Kovářové na manželství a hotovost pak dovedly Václava Lásku k žertovné prosbě prezidentovi, aby tyto dotazy dával rovnou do podkladů pro kandidáty, že by písemná odpověď ušetřila senátorům čas. Hulmák byl schválen 51 hlasy ze 73.¹⁷⁷

6. Vyhodnocení výzkumu

Senát v letech 2000–2024 dosud rozhodl o 57 nominacích na ÚS, z toho 15 jich zamítl, což činí cca 26 %. Zatímco prezident Havel dosáhl při navrhování čtyř nástupců předčasně skončivších soudců u Senátu stoprocentní úspěšnosti, jeho nástupce Václav Klaus byl nejméně úspěšným návrhovatelem, neboť jeho nominace uspěly jen v 12 případech z 21 (úspěšnost cca 57 %). Miloš Zeman poté uspěl se 17 kandidáty ze 22, tedy cca se 77 % nominací. Petru Pavlovi prozatím prošlo 9 nominací z 10 (z toho 1 kandidát rezignoval před svým jmenováním do funkce), tedy v 90 % případů.

Co se týče odpovědi na výzkumnou otázku, za *projev politické moci* považují pouze zamítnutí Miloslava Výborného a Jiřího Nykodýma, byť vzhledem k tajnosti volby a ne vždy dostatečně otevřené diskusi ohledně kandidátů nelze zcela vyloučit další případy, avšak v případě těchto dvou kandidátů je symptomatické, že se neobjevily žádné náznaky výhrad k jejich morálnímu či odbornému profilu. Skutečnost, že se jednalo o jakési trestání znovunavržených ústavních soudců za jejich rozhodovací činnost, dle mého názoru ilustruje nevhodnost možnosti opakovaného jmenování ústavních soudců, neboť kromě možných (být třeba jen nevědomých) problematických kroků ze strany soudců v zájmu znovuzvolení vede senátory ke zvažování jejich dosavadního působení na ÚS, což ohrožuje jeho nezávislost. Jakkoliv příkře zde hodnotím postup některých levicových senátorů ve vztahu k Výbornému a Nykodýmovi, jsem si vědom, že nemuselo jít o vědomou zvůli vůči ÚS, ale spíše o přirozenou snahu senátorů vylepšit z jejich pohledu nevhodné směřování Ústavního soudu, a jako hlavní problém vidím samotnou existenci této možnosti, kterou je do určité míry v lidské přirozenosti využívat. Možnost opakování mandátu byla relativně pochopitelná roku 2003, kdy byl ještě počet potenciálních kandidátů omezen vzhledem k deformacím právního stavu předlistopadovým režimem a možnému nedostatku bezproblémových náhradníků, avšak při

¹⁷⁷ Stenozáznam z 1. dne 21. schůze Senátu ze dne 24. 1. 2024, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/htmlhled?action=doc&value=111019>

postupném dozrávání mladších právníků tento důvod mizí. Středoevropské socialistické státy se totiž, jak upozorňuje Zdeněk Kühn, vyznačovaly značně nízkým počtem právníků, neboť v zemích ovládaných komunistickými stranami „*právo nepatřilo k těm nejdůležitějším regulačním systémům.*“¹⁷⁸ Pozoruhodné v tomto ohledu je, že samotný Ústavní soud se v nálezu Pl. ÚS 39/08 (soudce zpravodaj Jiří Mucha) na návrh skupiny senátorů, za níž jednala Soňa Paukrtová, vyslovil proti možnosti opakování mandátu předsedů a místopředsedů soudů dle zákona o soudech a soudcích, neboť přisvědčil námitce navrhovatelky, že tato možnost vytváří podmínky pro vznik personální korupce, která by „*ohrožovala ústavně přikázanou nezávislost a nestrannost soudců.*“. S tímto však nesouhlasili soudci Musil, Janů, Kůrka a Rychetský, neboť měli výhrady k předpokládání ovlivnitelnosti soudců a také se obávali nedostatku vhodných soudních funkcionářů pro řádné střídání. Kůrka dokonce ve svém disentu přímo zmínil opětovné jmenování ústavních soudců: „*Jestliže není ohrožením nezávislosti Ústavního soudu, může-li soudce být jmenován (a rovněž "zvnějšku", reprezentanty jiných mocí) do své funkce opakovaně, pak stěží obstojí, že jinak by tomu mělo být při obdobném jmenování (toliko) soudního funkcionáře.*“ S argumentem personální korupcí měl problém i Pavel Holländer, protože nemusí hrát roli jen při opětovném jmenování, avšak viděl ve svém konkurenčním stanovisku důvod pro zrušení opětovného jmenování předsedů a místopředsedů soudů v převážení role výkonu státní správy na úkor role soudce, coby porušení principu nezávislosti soudní moci a nezávislosti soudců. Výhrady proti možnosti opětovného jmenování ústavních soudců později vzneslo i několik prezidentem Zemanem jmenovaných ústavních soudců, kteří se v letech 2018-2019 zúčastnili anonymizovaného výzkumu vlivů na rozhodování Ústavního soudu.¹⁷⁹

Nyní se blíže zaměřím na 13 případů, v nichž jsem akt zamítnutí kandidátů na ústavní soudce Senátem vyhodnotil jako *korektiv vysoké morální i odborné kvality* soudců Ústavního soudu. Pokusím se o přibližnou typizaci výhrad senátorů vůči kandidátům, jakkoliv je složité od sebe oddělit morální a odbornou složku. Domnívám se, že u všech odmítnutých nominací s výjimkou Milana Galvase lze vypozařovat (ať již skutečné či domnělé) morální prohřešky z doby po roce 1989, k nimž řadím i přílišnou blízkost navrhujeícím prezidentům či jiným politikům. Oproti tomu nejlépe definovatelnou kategorií je **předlistopadová minulost** a její nedostatečná reflexe, která se objevila v 6 případech ze 13, tedy zhruba u 46 % neúspěšných

¹⁷⁸ KÜHN, Zdeněk. Aplikace práva soudcem v éře středoevropského komunismu a transformace: analýza příčin postkomunistické právní krize. C. H. Beck, Beckova edice Právní instituty, Praha 2005, ISBN 80-7179-429-5, s. 71

¹⁷⁹ SMEKAL, Hubert. Vlivy na soudní rozhodování – analýza rozhovorů in SMEKAL, BENÁK 2021, s. 181-184

nominací. Naopak nejhůře se identifikují výhrady k odbornosti, což souvisí i s tím, že senátoři z většiny sami nejsou právníky, pročež se jim nesebne posuzuje, navíc velmi záleží na tom, jak široce odbornost definujeme, neboť v nejširším pojetí (zahrnujícím vedle nedostatečné kvalifikace též způsob nakládání s právní erudicí) se přímo či nepřímo objevuje ve všech 13 případech. Specifickým fenoménem jsou dvě opakované nominace neúspěšných kandidátů, jejichž zamítnutí je dle mého názoru jak reakcí senátorů na nepřátelský přístup prezidenta vůči Senátu, tak reflexí toho, že ústavním soudcem by neměl být právník, který je ochoten prezidentovi k takovému nátlaku na senátory posloužit, jelikož se nejedná o příliš dobrou vizitku jeho morálních a odborných kvalit. V případě Petra Poledníka se navíc objevily koncepční úvahy o jeho věku a pohlaví, byť pravděpodobně nebyly pro jeho zamítnutí rozhodující.

Na rozhodování senátorů o kandidátech na ústavní soudce však mívají vliv i jiné faktory, které určují, jak se postaví ke kontroverzím ohledně kandidátů. Důležitý je zejména přístup kandidáta k jeho minulosti nebo k projednávání nominace obecně, neboť kandidáti, kteří se například ke členství v KSČ pokorně přiznají a omluví se za něj (například David Uhlíř nebo Pavel Šámal), mají větší šanci, než kdyby se jej snažili bagatelizovat či nedůvěryhodně obhajovat (viz odmítnutí nominací Václava Pavlíčka, jehož vystupování vůči senátorům bylo patrně nejvíce konfrontační ze všech kandidátů, či Aleše Gerlocha). Toto úzce souvisí s osobním šarmem a komunikačními dovednostmi nominantů. U posuzování členství v KSČ zřejmě budou mít vliv i osobní zkušenosti senátorů s předlistopadovým režimem, jelikož například senátoři, kteří sami byli členy KSČ (ze zde často citovaných senátorů jím coby prokurátor byl Miroslav Antl¹⁸⁰) nebo jimi byli v různých prostředích obklopeni, nebudou příliš motivováni kritizovat za totéž kandidáty, což pochopitelně platilo dvojnásob u senátorů za KSČM či jí blízké menší subjekty. Roli hraje též to, zda senátoři kandidáta osobně znají, což kupříkladu zřejmě pomohlo ke zvolení stávajícím senátorům typu Miloslava Výborného nebo Dagmar Lastovecké, jakož i poradci místopředsedy Senátu Radovanu Suchánkovi (u něhož se přitom objevily vážné argumenty proti schválení), zatímco u jiných politicky angažovaných kandidátů by zřejmě nastalo větší zvažování jejich možné stranickosti, jako tomu bylo u bývalého poslance Zdeňka Koudelky. Až tragikomické polohy tento společenský aspekt nabyl při schvalování Vlasty Formánkové, kdy v Senátu zejména díky senátorům z Plzeňska, odkud kandidátka pocházela, zavládla takřka rodinná atmosféra a dokonce se objevilo žertovné zlehčování Formánkovou souzeného politického procesu, a to vše ze strany pravicových

¹⁸⁰ Stíhat zločince je mé poslání, říká žalobce Antl in idnes.cz 8. 8. 2001, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/stihat-zlocince-je-me-poslani-rika-zalobce-antl.A010807_163142_osobnost_has

senátorů, ač jinak sklony k toleranci problematických předlistopadových kroků mívala spíše levice. Oproti tomu v roce 2023 se začal dosti výrazně projevovat opačný problém s negativní zaujatostí senátorů vůči kandidátům z řad soudců, s nimiž se v minulosti neúspěšně setkali coby advokáti či jiní procesní zástupci před soudy, přičemž kandidát ani nemusí v dané věci být soudcem zpravodajem.

Dalším aspektem ovlivňujícím přístup senátorů k prezidentovým nominacím je politické taktizování, ať již v rámci vztahů Senátu a prezidenta nebo pouze uvnitř Senátu, přičemž se někdy liší i míra soudržnosti jednotlivých senátorských klubů. Senátorský klub ODS býval například dlouho jednotnější než názorově pestřejší klub ČSSD a měl větší tendenci k toleranci excesů prezidenta Klause a zpočátku někdy i prezidenta Zemana. Vzhledem k tomu, že výrazná většina senátorů nedisponuje právním vzděláním nebo se o problematiku justice příliš nezajímá, lze vyznívat silné postavení senátorů aktivně posuzujících nominace, kteří mají potenciál ovlivnit rozhodování ostatních. Domnívám se, že nejvlivnějšími senátory, tedy jakýmsi opinion makers, v tomto ohledu byli v průběhu času Martin Mejstřík (absolvent DAMU, který se ovšem z titulu studentského vůdce Sametové revoluce i po Listopadu věnoval aktivismu týkajícímu se lidských práv a ochrany demokracie, přičemž byl výrazným kritikem prezidenta Klause), Jiří Dienstbier ml, Miroslav Antl a Václav Láska. Podobnou úlohu plní i média, a to zejména od dob nominace Aleše Gerlocha, kdy patrně v důsledku skandálů prezidenta Zemana a jeho spolupracovníků ve vztahu k justici a k ústavnímu pořádku začalo novinářům připadat důležité se výběru ústavních soudců pečlivě věnovat, zatímco dříve přinášeli spíše jen zprávy z jednání výborů a plenárních schůzí. Někdy se objevují též stanoviska právních autorit či institucí včetně minulého předsedy ÚS Pavla Rychetského, hlavně po jeho rozkolu s prezidentem Zemanem. Přísnost senátorů na kandidáty ovšem někdy bývá snížena i kvůli nízké obsazenosti ÚS, což se projevilo zejména u Michaely Židlické, u níž by patrně v méně krizové době více vzbudila pozornost absence zkušeností s ústavním právem.

Jakkoliv můj výzkum potvrdil závěry předchozích odborných reflexí tématu zmíněných v první kapitole práce, co se týče přístupu senátorů ke schvalování kandidátů na ústavní soudce zhruba do roku 2019, vývoj po zvolení Petra Pavla prezidentem mnohé změnil. Jestliže dříve byl problematický nízký zájem senátorů o kandidáty, v současné době naopak můžeme pozorovat tendenci některých senátorů, a to zejména členů ústavněprávního výboru, k přehnané kritičnosti vůči kandidátům na základě leckdy právně i fakticky nekorektních argumentů, jakož i požadavků, aby kandidáti vyhovovali jejich konzervativnímu světonázoru nebo specifickým představám o právu, což dokonce i samotného prezidenta Pavla přivedlo k obavám z odrazování potenciálních kandidátů. Důvodů této výrazné změny je patrně více od rostoucího

počtu advokátů a jiných zainteresovaných osob mezi senátory přes uchování bdělosti nutné za vlády Miloše Zemana až po možná očekávání politických obchodů s prezidentem Pavlem, kterého většina senátorů více či méně podporovala ve volbách proti Andreji Babišovi. Domnívám se, že tato skutečnost zpochybňuje na počátku psaní této práce i mnou favorizovanou možnost, že by si senátoři zformulovali ideální profil ústavního soudce a snažili by se o co nejobjektivnější posuzování toho, jak moc jej kandidáti naplňují. Nadto je dobré si uvědomit, že tyto odborné reflexe byly ovlivněny problematickým přístupem prezidentů Klause a Zemana k výběru kandidátů, zatímco nyní plní obdobnou úlohu prezidentův konzultační panel vedený Janem Kyselou, přičemž by nebylo ze strany senátorů účelné pokoušet se o vytváření konkurenčního mechanismu. Pokud jde o současné kontroverzní obsazení ústavněprávního výboru, jsem si vědom, že při již zmíněném širokém názorovém rozpětí v rámci senátorských klubů a rostoucím významu výrazných osobností nevázaných stranickou disciplínou je složité dosáhnout skutečně vyváženého složení, avšak stále je možné se vyvarovat toho, aby se takto významný výbor stal základnou vyhraněného konzervatismu, jenž ovšem bývá prosazován nepříliš konzervativními způsoby. Jestliže senátoři vznášejí výhrady k údajné nedostatečné transparentnosti postupu Petra Pavla a Kyselova konzultačního panelu, ač jde o dosud bezesporu nejtransparentnější mechanismus výběru kandidátů, mohli by jít v této oblasti příkladem a alespoň v rámci obou zapojených výborů zavést mechanismus, který by senátory motivoval k deklaraci střetu zájmů vůči kandidátům, neboť pravomoc senátorů zamítnout prezidentovy kandidáty na ústavní soudce by neměla sloužit jako nástroj dodatečné výhry zástupců neúspěšné strany v jimi souzených sporech či prosazování jiné osobně motivované agendy. Pokud by příští prezident přistupoval k nominacím problematicky, je samozřejmě možné se k diskusi o pečlivějším přístupu Senátu vrátit. Fungování kolaborativního modelu jmenování bude vždy závislé na přístupu konkrétních politiků, takže je složité vymýšlet univerzálně fungující způsoby výběru ústavních soudců

Při zvážení alternativních systémů jmenování si přes všechny komplikace, kterou s sebou český systém kolaborativního výběru ústavních soudců nese, stále myslím, že je nejlepším možným, neboť při prohození rolí prezidenta a parlamentu by politických sporů vznikalo patrně o dost více a oddělené či samostatné způsoby jmenování by postrádaly pojistku proti nevhodným nominantům. Česká právní úprava je sice na první pohled obdobná jako v prezidentském systému USA, avšak skutečnost, že již bylo v ČR za pouhých 30 let odmítnuto Senátem a v prvních dvou případech Poslaneckou sněmovnou 17 kandidátů, zatímco v USA od roku 1789 pouhých 11 (byť dalších 26 nominací bylo staženo prezidentem či propadly s koncem volebního období Senátu) a pouze prezidentům Groveru Clevelandovi a

Richardu Nixonovi byli odmítnuti dva kandidáti, svědčí o tom, že nás zvolení podobného nominačního systému neposunulo blíže prezidentskému systému.

Prezident Pavel sice pravděpodobně nebude znovu nominovat žádné stávající ústavní soudce, ale stále bych do budoucna trval na zrušení možnosti opakovaného jmenování za možného prodloužení mandátu třeba na 12 let, byť problém s obsazením Ústavního soudu jedním prezidentem se postupem času zčásti eliminoval předčasnými konci mandátu ústavních soudců a otálením prezidentů s nominacemi. Dále je ke zvážení, zda by nemohlo být prospěšné pro legitimitu ústavních soudců změnit počet potřebných hlasů na nadpoloviční většinu všech senátorů, neboť současná úprava ne vždy motivuje senátory ke vzorné účasti na projednávání nominací a kvórum je tak dosti proměnlivé, přičemž zatím nejnižší byla účast na hlasování o Nykodýmovi, Šimíčkově a Lichovníkovi, kde bylo přítomno pouze 58 senátorů, takže kvórum bylo pouhých 30 hlasů. Těsné výsledky hlasování potenciálně ovlivnitelné každým chybějícím senátorem se ale spíše týkají úspěšných kandidatur, výjimkami byly výsledky u druhé nominace Aleše Pejchala (-3 hlasy), první nominace Jana Sváčka (-2 hlasy) a opětovné nominace Miloslava Výborného (-1 hlas). Ke schválení kandidáta méně než 41 hlasy zatím došlo v případech Elišky Wagnerové (40 hlasů ze 72), opětovné nominace Vojena Güttlera (40 hlasů ze 75), Radovana Suchánka (38 hlasů ze 65) a Roberta Fremra (36 hlasů ze 67). Nabízí se ovšem otázka, zda by naopak tato ústavní novela nevedla senátory k taktickým absencím, proto je třeba tento můj návrh brát pouze jako podnět pro odbornou diskuzi.

Závěrem jsem se rozhodl uspořádat výsledky výzkumu do jednoduché tabulky, která bude reflektovat i stanoviska výborů.

datum	neúspěšný kandidát	prezident	ÚPV	VV	počet hlasů	členství v KSČ	projev politické moci/korektiv morální i odborné kvality
16. 7. 2003	Aleš Pejchal	Václav Klaus	pro	proti	32 ze 75	ne	korektiv
6. 8. 2003	Vladimír Balaš	Václav Klaus	pro	pro	30 ze 78	ne	korektiv
6. 8. 2003	Václav Pavlíček	Václav Klaus	pro	proti	22 ze 76	ano	korektiv
6. 8. 2003	Klára Veselá – Samková	Václav Klaus	pro	pro	29 ze 77	ne	korektiv
10. 9. 2003	Aleš Pejchal	Václav Klaus	proti	proti	36 ze 76	ne	korektiv

8. 4. 2004	Milan Galvas	Václav Klaus	proti	proti	25 ze 70	ano	korektiv
16. 12. 2004	Jaroslava Novotná	Václav Klaus	proti	proti	11 ze 76	ano	korektiv
8. 2. 2012	Jan Sváček	Václav Klaus	proti	proti	38 ze 79	ano	korektiv
25. 4. 2012	Zdeněk Koudelka	Václav Klaus	proti	pro	29 ze 71	ne	korektiv
20. 6. 2013	Miloslav Výborný	Miloš Zeman	proti	pro	36 ze 73	ne	projev
21. 8. 2013	Jan Sváček	Miloš Zeman	pro	nerozhodně	30 ze 75	ano	korektiv
29. 5. 2014	Jiří Nykodým	Miloš Zeman	pro	pro	23 z 58	ne	projev
20. 3. 2019	Aleš Gerloch	Miloš Zeman	pro	proti	19 ze 64	ano	korektiv
11. 5. 2022	Petr Poledník	Miloš Zeman	proti	proti	5 ze 68	ne	korektiv
18. 10. 2023	Pavel Simon	Petr Pavel	proti	proti	23 ze 73	ne	korektiv

Z tabulky je zřejmé, že lehce vlivnější byl pro neschválení kandidátů „vzdělávací“ výbor, neboť předznamenal 9 výsledků hlasování, zatímco ústavněprávní výbor 8. Pozoruhodné jsou 3 případy, kdy kandidáti relativně výrazně neuspěli u pléna, ač měli kladná stanoviska obou výborů, i když v případě Jiřího Nykodýma mohlo být plenární hlasování ovlivněno i vysokou absencí senátorů.

Závěr

Původní plán, že práce bude věnována třicetiletému výročí vzniku České republiky nevyšel, neboť nastaly mnou neočekávané komplikace při obměně 8 ústavních soudců v prvním roce funkčního období prezidenta Petra Pavla, způsobené zejména nezvykle vysokou mírou kritičnosti některých senátorů vůči Pavlovým kandidátům. Píše se tedy již rok 2024, kdy tento proces obměny složení ÚS bude pokračovat, přičemž bude zajisté zajímavé pozorovat, jakým směrem se bude vývoj vztahů mezi ústavními činiteli ubírat. Značnou závislost vztahů mezi politickou mocí a justicí na konkrétním obsazení politických funkcí dokazuje též změna v úvodu práce zmíněné situace v Polsku, jelikož po porážce režimu Práva a spravedlnosti bude třeba najít způsob, jak vyřešit problém s court packingem poznamenaným složením Ústavního soudu, aniž by došlo k ohrožení jeho nezávislosti z opačné strany.

Co se týče odpovědi na výzkumnou otázku, pouze ve 2 případech z 15 neúspěšných nominací z let 2003-2023 jsem rozhodnutí Senátu interpretoval jako projev politické moci, přičemž se v obou případech jednalo o jakési potrestání znovu nominovaných ústavních soudců za jejich účast na zamítnutí návrhu na zrušení církevních restitucí. Toto ilustruje negativní účinky možnosti opakovaného jmenování soudců, která je patrně ze strany odborníků nejkritizovanějším aspektem české právní úpravy výběru ústavních soudců. Ve zbylých 13 případech lze hovořit o korektivu vysoké morální i odborné kvality soudců Ústavního soudu, byť konkrétní důvody neschválení jsou někdy stěží identifikovatelné vzhledem k poměrně časté absenci transparentního odůvodnění postupu senátorů, ať už přímo na plenárních schůzích, nebo alespoň v médiích. Zjistil jsem též, že morální a odborné aspekty jsou od sebe leckdy neoddelitelné, jelikož morální prohřešky jsou leckdy zároveň projevem problematické aplikace právní erudice. Hned u 6 nominací důvody pro zamítnutí tkvěly alespoň částečně v předlistopadové minulosti v souvislosti s členstvím v KSČ a jeho nedostatečnou reflexí. Velmi specifická pak byla situace u obou opětovně navržených neúspěšných kandidátů, protože senátoři takovýto postup prezidenta pochopitelně vnímali jako problematický z hlediska dělby moci, což se projevilo na výsledcích hlasování, zřejmě spolu s pochybnostmi o integritě kandidátů, kteří na toto byli ochotni přistoupit. Někdy se mimo rámec výzkumné otázky objevují též různé taktické či koncepční důvody, přičemž nezanedbatelnou roli hrají osobní pocity senátorů z kandidátova vystupování či profesního působení. V této souvislosti se v éře prezidenta Pavla začaly projevovat negativní aspekty střetu zájmů senátorů z řad advokátů či jiných procesních zástupců při projednávání kandidátů z řad soudců.

Jsem si vědom, že zvolená metoda výzkumu veřejně dostupných pramenů není způsobilá zachytit všechny nuance senátního rozhodování, jako například průběh tajných jednání senátorských klubů. Média navíc dříve nevěnovala výběru ústavních soudců zdaleka tolik pozornosti jako nyní. Pro komplexnější odpověď na výzkumnou otázku by bylo zřejmě třeba se pokusit o anonymizované rozhovory se současnými i bývalými senátory napříč kluby, případně též se samotnými kandidáty. Takto by se též možná osvětlilo, co vede senátory k aktivnímu zájmu o projednávání nominací, nebo naopak k pasivnímu respektování senátních autorit.

Pokud jde o zhodnocení současného právního stavu, domnívám se, že kolaborativní systém jmenování je pro český ústavní systém vyhovující, byť je inspirovaný prezidentským systémem USA, avšak bylo by rozhodně prospěšné zrušit možnost (alespoň bezprostředního) opakování mandátu ústavního soudce a optimálně i prodloužit mandát například na 12 let, aby složení soudu nebylo tolik závislé na jediném prezidentovi, byť již dnes tento problém není tolik naléhavý jako dříve vzhledem k předčasným odchodům některých soudců a liknavosti dvou předchozích prezidentů. Oproti tomu jsem skeptický k úvahám o hledání ideálního modelu fungování Senátu a prezidenta ve vztahu k nominacím, neboť situace je velmi závislá na osobnostech konkrétních politiků a jejich přístupu k problematice výběru ústavních soudců. Odborné návrhy počítající s utvářením paritních výběrových orgánů v Senátu navíc nejsou v současnosti příliš proveditelné kvůli čím dál tím většímu významu výrazných osobností jednotlivých senátorů oproti dřívějšímu jasnějšímu politickému rozvrstvení senátorských klubů.

Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

FILIP, Jan in BAHÝLOVÁ, Lenka a kol. Ústava České republiky: komentář. Linde, Praha 2010, ISBN 978-80-7201-814-7, s. 1044

CHMEL, Jan. Postoje soudců a jejich vliv na senátní rozhodnutí Ústavního soudu ČR in ONDŘEJKOVÁ, Jana, MALÍŘ, Jan a kol. Ústavní soud ČR: strážce ústavy nad politikou nebo v politice, Leges, Teoretik, Praha 2020, ISBN 978-80-7502-431-2, s. 128–159

KOSAŘ, David. Selecting Strasbourg Judges: A Critique in BOBEK, Michal (ed.). Selecting Europe's Judges: A Critical Review of the Appointment Procedures to the European Courts. Oxford Academic Books, Oxford 2015, dostupné online na <https://academic.oup.com/book/1998/chapter-abstract/141851825>

KÜHN, Zdeněk. Aplikace práva soudcem v éře středoevropského komunismu a transformace: analýza příčin postkomunistické právní krize. C. H. Beck, Beckova edice Právní instituty, Praha 2005, ISBN 80-7179-429-5, s. 71

KYSELA, Jan. Senát Parlamentu České republiky v historickém a mezinárodním kontextu. Příspěvek ke studii dvoukomorových soustav. Parlament České republiky, Praha 2000, str. 116 (dostupné online na https://www.senat.cz/informace/z_historie/studie/sbornik/disertace.php?ke_dni=28.5.2014&O=9)

KYSELA, Jan. Reflexe způsobu konstituování „druhého“ Ústavního soudu ČR in ŠIMÍČEK, Vojtěch, HLOUŠEK, Vít, ed. Dělna soudní moci v České republice. Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, Brno 2004, ISBN 80-210-3318-5, s. 134–147

KYSELA, Jan, ed. Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky v souvislostech. Leges, Teoretik, Praha 2016, ISBN 978-80-7502-166-3

LANGÁŠEK, Tomáš in RYCHETSKÝ, Pavel, LANGÁŠEK, Tomáš, HERC, Tomáš, MLSNA, Petr a kol. Ústava České republiky; Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky: komentář. Wolters Kluwer, Kodex, Praha 2015, ISBN 978-80-7478-809-3, s. 832

MALENOVSKÝ, Jiří. K časové omezenosti a obnovitelnosti mandátu ústavních, mezinárodních a evropských soudců a k přenosnosti těchto charakteristik na mandát vrcholných funkcionářů obecných soudů in ŠIMÍČEK, Vojtěch, ed. Role nejvyšších soudů v evropských ústavních systémech – čas pro změnu? Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, Brno 2007, ISBN 978-80-210-4262-9. s. 158–159

NĚMEČEK, Tomáš. Vojtěch Cepl: život právníka ve 20. století. Leges, Extra, Praha 2010, ISBN 978-80-87212-58-5

NĚMEČEK, Tomáš, RYCHETSKÝ, Pavel. Diskrétní zóna. Vyšehrad, Rozhovory, Praha 2012, ISBN 978-80-7429-300-9

NĚMEČEK, Tomáš. Padni komu padni – Život a případy Elišky Wagnerové. Leges, Extra, Praha 2014, ISBN 978-80-7502-055-0

NĚMEČEK, Tomáš, BAXA, Josef. Hledání rovnováhy, aneb, Život soudce. Vyšehrad, Rozhovory, Praha 2023. ISBN 978-80-7601-799-3

ONDŘEJKOVÁ, Jana. Vnější limity soudcovské interpretace a argumentace. Leges, Teoretik, Praha 2017, ISBN 978-80-7502-258-5

ŘÍHA, Michal. Ústavní soud ve třetí dekádě – trendy a změny ve výběru strážců ústavnosti in KYSELA, Jan, BLAŽKOVÁ, Kristina, CHMEL Jan a kol. Právnický Olymp: portréty vybraných soudců ústavního soudu ČR. Leges, Teoretik, Praha 2015, ISBN 978-80-7502-074-1, s. 216–245

SMEKAL, Hubert, BENÁK, Jaroslav a kol. Mimoprávní vlivy na rozhodování českého Ústavního soudu. Masarykova univerzita, Scientia, Brno 2021, ISBN 978-80-210-9884-8, dostupné online na https://science.law.muni.cz/knihy/monografie/Benak_mimopravni_vlivy.pdf,

TABERY, Erik. Volby můj osud in POSPÍŠIL, Ivo, WAGNEROVÁ, Eliška. (ed.) Vladimír Klokočka Liber amicorum: in memoriam emeritního soudce ústavního soudu. Linde, Praha 2009, 978-80-7201-791-1, s. 283

ZDOBINSKÝ, Stanislav, JIRÁSEK, Jiří, PRŮŠA, Ivan. Zákonodárny sbory v ČSSR a jejich činnost po 16. sjezdu KSČ. 2. vydání. Svoboda, Praha 1985

Odborné články a diplomová práce

CHMEL, Jan. Politika na Ústavním soudě? Vliv politického přesvědčení na hlasování soudců „druhého“ Ústavního soudu, 2. část in Časopis pro právní vědu a praxi, 2013, č. 4, s. 475–483, dostupné online na <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/5661>

KYSELA, Jan, KÜHN, Zdeněk. Kreace ústavních soudů ze srovnávací perspektivy. Časopis pro právní vědu a praxi, 2003, č. 1, s. 1–16, dostupné online na <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/8056/7278>

KYSELA, Jan, KÜHN, Zdeněk. Nomination of Constitutional Justices in Post-Communist Countries: Trial, Error, Conflict in the Czech Republic. European Constitutional Law Review, 2006, č. 2, s. 183–208, dostupné online na <https://www.cambridge.org/core/journals/european-constitutional-law-review/article/abs/nomination-of-constitutional-justices-in-postcommunist-countries-trial-error-conflict-in-the-czech-republic/3DDF58AE80D9E72EEB11B2E3C919A1F7>

ONDŘEJKOVÁ, Jana. Výběr soudců ústavního soudu ČR. Právník, 2016, č. 11, s. 945–958, dostupné online na https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2016/11/1.Ond%C5%99ejkov%C3%A1_11_2016.pdf

STÁDNÍK, Jakub, PROCHÁZKOVÁ Andrea. Soudce s ručením omezeným: mohou soudci podnikat? in Jurisprudence, 2023, č. 6, s. 19-27, dostupné online na <https://www.jurisprudence.cz/cz/casopis/soudce-s-rucenim-omezenym-mohou-cesti-soudci-podnikat.m-749.html>

STEUER, Max. Kto a ako vyberá strážcov? Legitimita výberu sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky v komparatívnej perspektíve. Právnik, 2016, č. 4, s. 338–356, dostupné online na

https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2017/4/5.Steuer_4_2017.pdf

SVOBODA, Jiří. Výběr ústavních soudců v České republice a na Slovensku. 2020, diplomová práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta (vedoucí práce KOSAŘ, David), dostupné online na <https://is.muni.cz/th/cd7cf/>

WAGNEROVÁ, Eliška. Vliv parlamentů, vlád a politických stran na výběr ústavních soudců. Právní rozhledy, 1995, č. 7, s. 277-278, dostupné online na <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptcojzgvpxa4s7g5pxgxzsg43q&groupIndex=0&rowIndex=0&refSource=search#>

ŽÁČEK, Pavel. Oni nevěřili mně, já nevěřil jim in Paměť a dějiny 2010, č. 1, s. 50-58, dostupné online na <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/pamet-dejiny/pad1001/050-058.pdf>

Články v médiích a tiskové zprávy

BEZOUŠKA, Petr. Smutná komedie plná omylů in Lidové noviny 11. 10. 2023, dostupné online na <https://www.pressreader.com/czech-republic/lidove-noviny/20231011/281685439498197>

BEZOUŠKA, Petr. Soukromé aktivity soudce Simona – mají kritici pravdu in Česká justice 12. 10. 2023, dostupné online na <https://www.ceska-justice.cz/blog/soukrome-aktivity-soudce-simona-maji-kritici-pravdu/>

BLAŽEK, Vojtěch. Zemanův kandidát na ústavního soudce hájil exekuční byznys in Seznam Zprávy 6. 4. 2022, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-zemanuv-kandidat-na-ustavniho-soudce-hajil-exekucni-byznys-197034>

BRANDTOVÁ, Lenka. Czernin: Senát nesmí schválit Gerlocha ústavním soudcem in TOP 09 6. 3. 2019 (chybně datováno 6. 2.), dostupné online na <https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/czernin-senat-nesmi-schvalit-gerlocha-ustavnim-soudcem-25439.html>

BRODNÍČKOVÁ, Karolína. Benda jako ústavní soudce? Štěpí senátory in Novinky.cz 27. 3. 2023, dostupné online na <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-benda-jako-ustavni-soudce-stepi-senatory-40426855>

BRODNÍČKOVÁ, Karolína. Změna na hradě nepřišla, senátor udiven in Novinky.cz 16.4.2023, dostupné online na <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-zmena-na-hrade-neprišla-senator-udiven-40428746>

BRODNÍČKOVÁ, Karolína. Kůhna podpořily do Ústavního soudu dva výbory, Bányaiovou jeden in Novinky.cz 13. 12. 2023, dostupné online na <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-senatni-vybor-pavlovi-podporil-kuhna-do-us-advokatku-dolanskou-banyaiovou-ne-40454094>

Bývalá ústavní soudkyně si nemyslí, že Pelikán v případě Nikulina chyboval in Forum 24 15. 4. 2019, dostupné online na <https://www.forum24.cz/byvala-ustavni-soudkyne-si-nemysli-ze-pelikan-v-pripade-nikulina-chyboval/>

DIMUN, Petr. „Špatné rozhodnutí, za které musím pykat,“ řekl senátorům ke svému členství v KSČ Pavel Šámal in Česká justice 14. 1. 2020, dostupné online na <https://www.ceska-justice.cz/2020/01/spatne-rozhodnuti-za-ktere-musim-pykat-rekl-senatorum-ke-svemu-clenstvi-ksc-pavel-samal/>

DIMUN, Petr. Ústavní soud někdy unáší právo, říká kandidát Pavel Simon in Česká justice 13. 9. 2023, dostupné online na <https://www.ceska-justice.cz/2023/09/ustavni-soud-nekdy-unasi-pravo-rika-kandidat-pavel-simon/>

Dopis Klubu na obranu demokracie „Profesor Aleš Gerloch není vhodným kandidátem pro Ústavní soud“ ze dne 7. 3. 2019, dostupné online na <https://klubod.cz/podpisova-akce-profesor-gerloch-neni-vhodnym-kandidatem-pro-ustavni-soud/>

DOSTÁL, Vratislav. Wagnerová: Zemanova nominace na ÚS je dobrá. S Klausovými nesrovnatelná in Deník Referendum 27. 3. 2013, dostupné online na <https://denikreferendum.cz/clanek/15251-wagnerova-zemanova-nominace-na-us-je-dobra-s-klausovymi-nesrovnatelna>

DRDA, Adam. Klausova zdržovací taktika in BBC Czech.com 2. 4. 2004, dostupné online na https://www.bbc.co.uk/czech/domesticnews/story/2004/04/040402_analyza.shtml

Fremr soudil lidi za emigraci, tvrdí senátoři. Na Ústavním soudu ho nechťejí in Seznam Zprávy 6. 8. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-fremr-soudil-lidi-za-emigraci-tvrdi-senatori-na-ustavnim-soudu-ho-nechteji-235127>

GAVENDA, Jaroslav. Nevím, na co ještě čeká, zní od Pavlových rádců ke kauze Fremr in Seznam Zprávy 8. 8. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-nevim-na-co-jeste-ceka-zni-od-pavlovyh-radcu-ke-kauze-fremr-235190>

GAVENDA, Jaroslav, KOUTNÍK, Ondřej. Mám právo na svobodu myšlení, říká Pavlův kandidát ke kritice kvůli čchi-kung in Seznam Zprávy 14. 9. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-mam-pravo-na-svobodu-mysleni-rika-pavluv-kandidat-ke-kritice-kvuli-ccchi-kung-236808>

Gerloch zřejmě projde na Ústavní soud i díky ODS. Může pak prosadit zdanění církevních restitucí in Forum 24 13. 3. 2019, dostupné online na <https://www.forum24.cz/gerloch-zrejme-projde-na-ustavni-soud-i-diky-ods-muze-pak-prosadit-zdaneni-cirkevnych-restituci/>

HONZEJK, Petr. Benda nebo nic? Schvalování nových ústavních soudců nemá být politický kšeft in Český rozhlas Plus 27. 5. 2023, dostupné online na [https://plus.rozhlas.cz/petr-honzejk-benda-nebo-nic-schvalovani-novych-ustavnich-soudcu-nema-byt-9001446](https://plus.rozhlas.cz/petr-honzejk-benda-nebo-nic-schvalovani-novych-ustavnich-soudcu-nema-byt-politicky-kseft-9001446)

HORÁK, JAN. Advokátka Samková odmítala opustit soudní síň, dostala kvůli tomu pokutu od komory in Aktuálně 29. 5. 2023, dostupné online na <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/advokatka-samkova-pokuta/r~b7a41270fdcf11ed8b4e0cc47ab5f122/>

JADRNÁ, Anna. Mynářovy schůzky s ústavním soudcem. „Naznačil, jaké rozhodnutí by se líbilo Zemanovi,“ říká Šimíček in irozhlas.cz 7. 1. 2019, dostupné online na https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vratislav-mynar-ustavni-soud-vojtech-simicek-milos-zeman-sluzebni-zakon-josef_1901071259_ako

JADRNÁ, Anna. Pro 58, proti 62. Poslanci podle očekávání odmítli ústavní žalobu na prezidenta Zemana in irozhlas.cz 26. 9. 2019, dostupné online na https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ustavni-zaloba-na-prezidenta-milos-zeman-snemovna_1909261015_zit

Jak se změní Ústavní soud in Události, komentáře ČT 24 4.4.2023, dostupné online na <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3576570-ustavni-soudci-musi-byt-hlavne-experti-s-integritou-mini-kysela-pestry-vyber-neni>

JANDOUREK, JAN. Samková žádala zatčení vlády. Z davu zaznělo „Do plynu!“ Zvláštní vlastenectví in Forum 24 17. 9. 2023, dostupné online na <https://www.forum24.cz/samkova-zadala-zatceni-vlady-z-davu-zaznelo-do-plynu-zvlastni-vlastenectvi>

JEŠ, Jiří. Případ Kinský na pokračování in Český rozhlas Plus 6. 8. 2003, dostupné online na <https://plus.rozhlas.cz/pripad-kinsky-na-pokracovani-7822779>

Justici brzdí nezkušené soudce in euro.cz 30. 3. 2006, dostupné online na <https://www.euro.cz/clanky/justici-brzdi-nezkuseni-soudci-2-793566/>

KADERÁVKOVÁ, Lenka. Kinský vyhrál první spor o majetek in Novinky 25. 6. 2003, dostupné online na <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-kinsky-vyhral-prvni-spor-o-majetek-261806>

KOLÁŘOVÁ, Kateřina, SHABU, Martin. Justiční prominent zpět ve hře. Sváček usedl do vedení Vrchního soudu v Praze in Lidovky.cz 18. 1. 2019, dostupné online na https://www.lidovky.cz/byznys/justicni-prominent-zpet-ve-hre-svacek-usedl-do-vedeni-vrchniho-soudu-v-praze.A190104_103832_ln_byznys_pravo_ssu

KOLÁŘOVÁ, Kateřina. Senát nechápe svou roli při vybírání ústavních soudců, říká Aleš Gerloch in Lidovky.cz 9. 5. 2019, dostupné online na https://www.lidovky.cz/byznys/senat-nechape-svou-rolu-pri-vybirani-ustavnich-soudcu-rika-ales-gerloch.A190503_100044_ln_byznys_pravo_ssu

KOPECKÝ, Josef. Ústavní soud doplní Fiala. Kritik zásady, že stavba je součástí pozemku in idnes.cz 2. 12. 2015, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/novy-ustavni-soudce-fiala-kritik-zasady-ze-stavba-je-soucast-pozemku.A151202_071058_domaci_kop

KOPECKÝ, Josef. Gerlochův debakl. Zemanův kandidát do Ústavního soudu dostal jen 19 hlasů in idnes.cz 20. 3. 2019, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/gerloch-ustavni-soud-kandidatura-senat-prezident-zeman.A190320_091652_domaci_kop

KOUTNÍK, Ondřej. „Nebe a dudy,“ hodnotí Šimíček výběr ústavních soudců za Zemana a Pavla in Seznam Zprávy 12. 8. 2023, dostupné online na

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-klicovy-akter-ustavniho-soudu-debata-kolem-soudce-fremra-je-kyc-235362>

KOUTNÍK, Ondřej, STUHLÍKOVÁ, Lucie. Fremr se vzdal nominace na ústavního soudce. „tlak byl neúspěšný“ in Seznam Zprávy 14. 8. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-fremr-se-vzdal-nominace-do-ustavniho-soudce-prezident-to-akceptoval-235455>

KOUTNÍK, Ondřej. Exnovinář, syn disidentky, vlivná advokátka. Kdo jsou adeпти na Ústavní soud in Seznam Zprávy 15. 8. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-exnovinar-syn-disidentky-vlivna-advokatka-kdo-jsou-adepti-na-ustavni-soud-235489>

LÉKÓ Kristián. Evropa nevystačí jen se dvěma úrovněmi ústavních orgánů. Česká pozice 8. 3. 2016, dostupné online na https://is.muni.cz/el/fss/jaro2017/EVS413/um/Rozhovor-Pelikanova-Ceska_pozice-2016.pdf

MACHOVÁ, Martina. Radikální progresivismus? Ústavní soud se posouvá doleva, kritizuje senátor in Seznam Zprávy 15. 12. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-radikalni-progresivismus-ustavni-soud-se-posouva-doleva-kritizuje-senator-241757>

MAZANCOVÁ, Hana. Nejvyšší soud povede motorkář, o kterém se toho moc neví. Kdo je Petr Angyalossy? in Deník N 20. 5. 2020, dostupné online na <https://denikn.cz/364264/nejvyssi-soud-povede-motorkar-o-kterem-se-toho-moc-nevi-kdo-je-petr-angyalossy/>

NAVARA, Luděk. Tlustý odkryl poměry v české politice, říká bývalý ústavní soudce in idnes.cz 19.9.2008, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/tlusty-odkryl-pomery-v-nasi-politice-rika-byvaly-ustavni-soudce.A080919_183454_domaci_lpo

NEJEDLÝ, Matěj. Radí i s orgasmem. Další Pavlův kandidát do Ústavního soudu budí rozpaky in idnes.cz 15. 9. 2023, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/ustavni-soud-kandidat-pavel-simon-orel-v-hnizde.A230915_164112_domaci_nema

Nekrolog Ivana Průši na webových stránkách Senátu z roku 2000 <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/50174/42558/40333>

PERGLER, Tomáš. Tohle má být nezávislý expert? V kauze střetu zájmů došlo i na popichování in Seznam Zprávy 19. 12. 2020, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/tohle-ma-byt-nezavisly-expert-v-kauze-stretu-zajmu-doslo-i-na-popichovani-133674>

PIKA, Tomáš, CIBULKA, Jan. Nezákoně exekuce a chybějící publikační činnost. Kdo je Zemanův kandidát na ústavního soudce? in irozhlas.cz 6. 4. 2022, dostupné online na https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/petr-polednik-ustavni-soudce-milos-zeman-kandidat-ustavni-soud_2204060642_pik

PIKA, Tomáš. „Nedoporučující.“ Senátoři Poledníkovu kandidaturu na ústavního soudce nepodpoří in irozhlas.cz 3. 5. 2022, dostupné online na https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/petr-polednik-ustavni-soudce-senat-kandidat-ustavni-soud-tomas-golan_2205031552_pik

PITHART, Petr. Trivializace výběru nových ústavních soudců. Bílý táhne a... in Echo 24 1.4.2023, dostupné online na <https://echo24.cz/a/H74g7/zpravy-domaci-pithart-ustavni-soudci-vyber-trivializace-petr-pavel>

POKORNÁ, Zdislava. Pohled do skrývaných hradních faktur: letenky pro Mynáře i miliony pro právníky in Deník N 16. 5. 2022, dostupné online na <https://denikn.cz/867540/pohled-do-skrivanych-hradnich-faktur-letenky-pro-mynare-i-miliony-pro-pravniky/?ref=list>

POKORNÁ, Zdislava, KŘÍŽOVÁ, Markéta. „Nezávislost justice musí existovat.“ Odborníci hodnotí schůzky šéfa Nejvyššího soudu s Mynářem in Deník N 12. 8. 2022, dostupné online na <https://denikn.cz/939057/nezavislost-justice-musi-existovat-odbornici-hodnoti-schuzky-sefa-nejvyssiho-soudu-s-mynarem/>

POKORNÁ, Zdislava. Hra o Ústavní soud: kdo v Senátu zvedal jméno vlivné advokátky a sestry exministra Němce in Deník N 13. 12. 2022, dostupné online na <https://denikn.cz/1029413/hra-o-ustavni-soud-kdo-v-senatu-zvedal-jmeno-vlivne-advokatky-a-sestry-exministra-nemce/>

POKORNÁ, Zdislava. Kdo podpořil Zemanův nápad jmenovat šéfa Ústavního soudu? Posudek napsal právník Gerloch in Deník N 27. 2. 2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1089866/kdo-podporil-zemanuv-napad-jmenovat-sefa-ustavniho-soudu-posudek-napsal-pravnik-gerloch/>

POKORNÁ, Zdislava. Co ukázal posudek: Zeman řešil jmenování nového šéfa Ústavního soudu už před rokem a právník neřekl jednoznačně ano in Deník N 5. 5. 2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1139261/co-ukazal-posudek-zeman-resil-jmenovani-noveho-sefa-ustavniho-soudu-uz-pred-rokem-a-pravnik-nerek-l-jednoznacne-ano/>

POKORNÁ, Zdislava. Ústavní soud bez Baxy? Proti Pavlovi kandidátovi brojí vlivný senátor, radí se s Benešovou či Nespalou in Deník N 10.5.2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1142651/ustavni-soud-bez-baxy-proti-pavlovu-kandidatovi-broji-vlivny-senator-radi-se-s-benesovou-ci-nespalou/>

POKORNÁ, Zdislava. Výbor odmítl Baxu a Zemanovou na Ústavní soud. Senátory zajímal i jejich pohled na manželství in Deník N 24. 5. 2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1153718/vybor-odmitl-baxu-a-zemanovou-na-ustavni-soud-senatory-zajimal-i-jejich-pohled-na-manzelstvi/>

POKORNÁ, Zdislava, ŠVEC, Michael. Podnikání soudce Simona: Kromě čínského cvičení má podíl v plzeňské firmě in Deník N 14. 9. 2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1234557/podnikani-soudce-simona-krome-cinskeho-cviceni-ma-podil-v-plzenske-firme/>

POKORNÝ, Marek. Sedmdesátiletý Poledník, který rozváděl Paroubka, míří do Ústavního soudu. Zeman opět překvapil in HN.cz 5. 4. 2022, dostupné online na <https://archiv.hn.cz/c1-67053530-zeman-navrhl-senatu-jmenovani-advokata-petra-polednika-ustavnim-soudcem>

POLEDNÍK, Petr. Rozhovor s kandidátem na prezidenta Milošem Zemanem k české justici in epravo.cz 20. 12. 2012, dostupné online na <https://www.epravo.cz/top/aktualne/rozhovor-s-kandidatem-na-prezidenta-ceske-republiky-milosem-zemanem-k-ceske-justici-88032.html>

POSPÍCHAL, Tobiáš. Narazí Pavel se „svými“ soudci? Senátorům vadí spěch, chybějící JUDr. i světonázor komise in Deník N 24.4.2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1130011/narazi-pavel-se-svymi-soudci-senatorum-vadi-spech-chybejici-judr-i-svetonazor-komise/>

POSPÍCHAL, Tobiáš. Projde Pavlův kandidát do Ústavního soudu? Část senátorů mu vyčítá kauzu H-System, soudci se jej zastávají in Deník N 12. 9. 2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1232361/projde-pavluv-kandidat-do-ustavniho-soudu-cast-senatoru-mu-vcita-kauzu-h-system-soudci-se-jej-zastavaji/>

POSPÍCHAL, Tobiáš. Bylo mi líto, že se lidé vysmívají čchi-kung. Snad budou mít senátoři otevřenou mysl, říká soudce Simon in Deník N 20. 9. 2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1237055/bylo-mi-lito-ze-se-lide-vysmivaji-cchi-kung-snad-budou-mit-senatori-otevrenou-mysl-rika-soudce-simon/>

POSPÍCHAL, Tobiáš. Kühna na Ústavní soud podpořily dva senátní výbory, Dolanskou Bányaiovou jeden. Řešila se migrace i definice manželství in Deník N 13. 12. 2023, dostupné online na <https://denikn.cz/1306540/kuhna-na-ustavni-soud-podporily-dva-senatni-vybory-dolanskou-banyaiovou-jeden-resila-se-migrace-i-definice-manzelstvi/>

PRCHAL, Lukáš, VODRÁŽKA, Prokop. Co musel dříve vysvětlovat nový ministr: nestandardní přijetí politika na práva i posudek v kauze IPB in Deník N 25. 6. 2022, dostupné online na <https://denikn.cz/908163/co-musel-drive-vysvetlovat-novy-ministr-nestandardni-prijeti-politika-na-prava-i-posudek-v-kauze-ipb/>

Proces výběru a nominace kandidátů do ústavního soudu in hrad.cz 20. 3. 2023, dostupné online na <https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/aktualni-tiskove-zpravy/proces-vyberu-a-nominace-kandidatu-do-ustavniho-soudu-16970>

PROCHÁZKOVÁ, Andrea, KUNDRA, Ondřej. Míří Marek Benda na Ústavní soud? in Respekt 7. 3. 2023, dostupné online na <https://www.respekt.cz/kontext/miri-marek-benda-na-ustavni-soud>

PROCHÁZKOVÁ, Andrea. Důkazy na to nemám, ale nominace ústavních soudců vzbuzuje podezření in Respekt 26. 5. 2023, dostupné online na <https://www.respekt.cz/rozhovor/dukazy-na-to-nemam-ale-nominace-ustavnich-soudcu-vzbuzuje-podezreni?gift=la5k6b82kw&fbclid=IwAR3nvMSV2NHT0EzbfFWvHyh4hza-hyljDtgukoHK2Bp5elHAzrPW6HRLUF4>

PŘIBÁN, Jiří. Nebezpečná nominace in Lidové noviny 16. 3. 2019

RAMBOUSKOVÁ, Michaela. Advokát upozornil na Bendovu problematickou praxi koncipienta in Seznam Zprávy 31. 3. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-advokat-upozornil-na-bendovu-problematickou-praxi-koncipienta-228755>

RAMBOUSKOVÁ, Michaela. Senátní výbory odmítly kandidáta, kterého chce Pavel za ústavního soudce in Seznam Zprávy 11. 10. 2023, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-ustavne-pravni-vybor-senatu-odmitl-simona-jako-kandidata-na-ustavniho-soudce-238166>

Senátní výbor odmítl nominaci Poledníka na ústavního soudce in ČT 24 27. 4. 2022, dostupné online na <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3480834-senatni-vybor-odmitl-nominaci-polednika-na-ustavniho-soudce>

Soudcovská unie kritizuje politické zpochybňování závěrů Nejvyššího soudu in České noviny 12. 10. 2023, dostupné online na <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2425565>

Stíhat zločince je mé poslání, říká žalobce Antl in idnes.cz 8. 8. 2001, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/stihat-zlocince-je-me-poslani-rika-zalobce-antl.A010807_163142_osobnost_has

Suchánek bude ústavním soudcem, senát schválil jeho nominaci in Lidovky.cz 30. 10. 2013, dostupné online na https://www.lidovky.cz/relax/lide/suchanek-bude-ustavnim-soudcem-senat-schvalil-jeho-nominaci.A131030_102419_lide_pef

Sváček zvládl první test. Těsně prošel hlasováním senátního výboru in Lidovky.cz 7. 8. 2013, dostupné online na https://www.lidovky.cz/domov/svacek-ziskal-tesnou-podporu-senatniho-vyboru-pro-zarazeni-k-us.A130807_114743_in_domov_kys

SVOBODA, Tomáš. Glosa ke kandidatuře Pavla Simona na soudce Ústavního soudu in Právo 21 17. 10. 2023, dostupné online na https://pravo21.cz/spolecnost/glosa-ke-kandidature-pavla-simona-na-soudce-ustavniho-soudu/#_ftnref10

ŠÍDLO, Jindřich. Byli v KSC? Není problém in MF Dnes 15. 4. 2004, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/byli-v-ksc-neni-problem.A040414_205911_domaci_fri

ŠÍDLO, Jindřich. Komentář: Rychetský a Zeman – konec dlouhého přátelství in Seznam Zprávy 12. 2. 2021, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/komentar-rychetsky-a-zeman-konec-dlouheho-pratelstvi-142127>

ŠVIHEL, Petr, NEPRAŠOVÁ, Veronika. Senátem prošla ústavní žaloba na Zemana. Pro bylo 48 senátorů in Seznam Zprávy 24. 7. 2019, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zaloba-na-zemana-samotna-kauza-stanek-by-mela-u-soudu-vetsi-sanci-tvrdi-ustavni-pravnik-76337>

Tisková zpráva ÚS 100/2023 Ústavní soud je opět kompletní. Soudcovský sbor doplnili soudkyně Dolanská Bányaiová a soudce Kühn, dostupné online na <https://www.usoud.cz/aktualne/ustavni-soud-je-opet-kompletni-soudcovsky-sbor-doplnili-soudkyne-dolanska-banyaiova-a-soudce-kuehn>

TVRDOŇ, Jan, HABER, Josef. Senátoři kritizují Zemanovu nominaci do Ústavního soudu. Kandidát je pro ně nečitelný, chtějí raději ženu in Deník N 5. 4. 2022, dostupné online na <https://denikn.cz/853175/senatori-kritizuji-zemanovu-nominaci-do-ustavniho-soudu-kandidat-je-pro-ne-necitelnny-radeji-zenu/>

URBAN, Jan. Drsná akce StB. Roli v ní měl dnešní adept na ústavního soudce Robert Fremr in Hlídací pes 26. 7. 2023, dostupné online na <https://hlidacipes.org/drsna-akce-stb-roliv-ni-mel-dnesni-adept-na-ustavniho-soudce-robert-fremr/>

URBAN, Jan. Případ soudce Fremra a česká neschopnost diskutovat o své minulosti in Hlídací pes 1. 8. 2023, dostupné online na <https://hlidacipes.org/jan-urban-pripad-soudce-fremra-a-ceska-neschopnost-diskutovat-o-sve-minulosti/>

Ústavně-právní výbor Senátu nedoporučil jmenování Petra Poledníka ústavním soudcem in Deník N 4. 5. 2022, dostupné online na <https://denikn.cz/minuta/872635/>

VACA, Jan. Dvacítka žalobců musí vysvětlit svou minulost in idnes.cz 9. 8. 2005, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/dvacitka-zalobcu-musi-vysvetlit-svou-minulost.A050808_214738_domaci_ad

VÁLKOVÁ, Hana, JIŘIČKA, Jan. ODS má problém s kandidáty na ústavní soudce, jde o členství v KSČ in idnes.cz 26. 3. 2013, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/senatori-ke-kandidatum-na-ustavni-soudce-a-jejich-clenstvi-v-ksc.A130326_182655_domaci_hv

WINTR, Jan. Úplně normální nominace in Právo 19. 3. 2019

WIRNITZER, Jan. Levicoví senátoři nechťejí na Ústavním soudu „Klausova muže“ Sváčka in idnes.cz 1. 2. 2012, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/levicovi-senatori-nechteji-na-ustavnim-soudu-klausova-muze-svacka.A120201_143919_domaci_jw

Zemanovi kandidáti do ÚS prošli výborem Senátu in aktualne.cz 18. 4. 2013, dostupné online na <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/zemanovi-kandidati-do-us-prosli-vyborem-senatu/r~i:article:777308/>

Zeman by mohl před odchodem z funkce jmenovat nového předsedu Ústavního soudu. Termín podle Gerlocha zákony neomezují in Události, komentáře ČT 24 8. 12. 2022, dostupné online na <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/zeman-by-mohl-pred-odchodem-z-funkce-jmenovat-noveho-predsedu-ustavniho-soudu-termin-podle-gerlocha-12987>

Zvýhodnění očkovaných je zločin proti lidskosti. Senátorky si stěžují v Haagu in idnes.cz 29.9.2021, dostupné online na https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/senator-trestni-soud-ockovani-pandemie-koronavirus.A210929_175325_domaci_elk

ZWRŤKOVÁ, Nikola. Aleš Gerloch ústavním soudcem? Senátoři se nad návrhem prezidenta neshodnou in Seznam Zprávy 5. 3. 2019, dostupné online na <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ales-gerloch-ustavnim-soudcem-senatori-se-nad-navrhem-prezidenta-neshodnou-67401>

Právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

Zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích

Judikatura

Nález I. ÚS 526/98 ze dne 18. 2. 1999

Nález Pl. ÚS 42/2000 ze dne 24. 1. 2001

Nález Pl. ÚS 7/02 ze dne 18. 6. 2002

Usnesení Pl. ÚS 7/02 #2 ze dne 18. 6. 2002

Usnesení Pl. ÚS 17/02 #1 ze dne 23. 3. 2004

Usnesení Pl. ÚS 17/02 #2 ze dne 22. 6. 2004

Nález Pl. ÚS 18/06 ze dne 11. 6. 2006

Nález II. ÚS 53/06 ze dne 12. 9. 2006

Nález Pl. ÚS 17/06 ze dne 12. 12. 2006

Nález Pl. ÚS 87/06 ze dne 12. 9. 2007

Nález Pl. ÚS 1/08 ze dne 20. 5. 2008

Rozsudek NSS 4 Ans 9/2007-167 ze dne 21. 5. 2008

Usnesení IV. ÚS 2273/09 #1 ze dne 10. 12. 2009

Nález Pl. ÚS 39/08 ze dne 6. 10. 2010

Usnesení Pl. ÚS 4/13 ze dne 5. 3. 2013

Nález Pl. ÚS 10/13 ze dne 29. 5. 2013

Nález Pl. ÚS 18/15 ze dne 28. 6. 2016

Usnesení NS 30 Cdo 1974/2017 ze dne 30. 5. 2017

Nález I. ÚS 2500/17 ze dne 17. 10. 2017

Nález III. ÚS 1924/18 ze dne 2. 4. 2019

Nález Pl. ÚS 5/19 ze dne 1. 10. 2019

Nález III. ÚS 905/17 ze dne 22. 10. 2019

NS 30 Cdo 2374/2019 ze dne 27. 11. 2019

Stanovisko Pl. ÚS-st. 50/20 ze dne 21. 4. 2020

Nález III. ÚS 450/20 ze dne 28. 4. 2020

Nález III. ÚS 2707/18 ze dne 15. 6. 2020

Nález II. ÚS 570/20 ze dne 14. 10. 2020

Rozhodnutí NSS 13 Kss 2/2020-146 ze dne 5. 11. 2020

Nález I. ÚS 4293/18 ze dne 14. 1. 2021

Nález IV. ÚS 3076/20 ze dne 2. 2. 2021

Rozsudek NSS 1 Afs 21/2020-32 ze dne 3. 2. 2022

Rozsudek NSS 1 Afs 94/2021-35 ze dne 2. 6. 2022

Usnesení Pl. ÚS 19/22 #1 ze dne 20. 9. 2022

Usnesení III. ÚS 1908/22 #1 ze dne 15. 11. 2022

Usnesení Pl. ÚS 16/22 ze dne 18. 7. 2023

Rozsudek NS 30 Cdo 63/2023 ze dne 31. 8. 2023

Parlamentní stenožáznamy

Návrh ústavně právního výboru ČNR na volbu kandidátů do funkcí soudců ÚS ČSFR ze dne 20. 11. 1991, dostupné online na https://www.psp.cz/eknih/1990cnr/tisky/t0483_01.htm

Stenoprotokol z 11. schůze PS ze dne 8.7.1993, dostupné online na <https://www.psp.cz/eknih/1993ps/stenprot/011schuz/s011011.htm>

Stenoprotokol ze 13. schůze PS ze dne 13.10.1993, dostupné online na <https://www.psp.cz/eknih/1993ps/stenprot/013schuz/s013013.htm#r14>

Stenožáznam z 1. dne 8 schůze Senátu ze dne 16. 7. 2003, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=21195>

Stenožáznam z 1. dne 9. schůze Senátu ze dne 6. 8. 2003, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=21429>

Stenožáznam z 1. dne 10. schůze Senátu ze dne 10. 9. 2003, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=21727>

Stenožáznam z 6. dne 14. schůze Senátu ze dne 8. 4. 2004, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=26594>

Stenožáznam z 2. dne 16. schůze Senátu ze dne 10. 6. 2004, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=27403>

Stenožáznam z 2. dne 1. schůze Senátu ze dne 16. 12. 2004, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=28995>

Stenožáznam z 4. dne 7. schůze Senátu ze dne 4. 8. 2005, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=34194>

Stenožáznam z 1. dne 17. schůze Senátu ze dne 8. 2. 2012, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=63407>

Stenožáznam z 1. dne 21. schůze Senátu ze dne 25. 4. 2012, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=64331>

Stenožáznam z 1. dne 8. schůze Senátu ze dne 25. 4. 2013, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=68263>

Stenozáznam z 1. dne 11. schůze Senátu ze dne 20. 6. 2013, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=68926>

Stenozáznam z 1. dne 12. schůze Senátu ze dne 21. 8. 2023, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=69558>

Stenozáznam z 1. dne 15. schůze Senátu ze dne 30. 10. 2013, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=70323>

Stenozáznam z 1. dne 21. schůze Senátu ze dne 29. 5. 2014, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=72365>

Stenozáznam z 1. dne 7. schůze Senátu ze dne 20. 3. 2019, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=91087>

Stenozáznam z 1. dne 15. schůze Senátu ze dne 29. 1. 2020, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=93794>

Stenozáznam z 1. dne 25. schůze Senátu ze dne 11. 5. 2022, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasovani?action=steno&O=13&IS=6949&D=11.05.2022>

Stenozáznam z 1. dne 6. schůze Senátu ze dne 25. 1. 2023, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=106764>

Stenozáznam z 1. dne 12. schůze Senátu ze dne 31. 5. 2023, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=108195>

Stenozáznam z 1. dne 15. schůze Senátu ze dne 2. 8. 2023, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=109025>

Stenozáznam z 1. dne 17. schůze Senátu ze dne 18. 10. 2023, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=109613>

Stenozáznam z 1. dne 20. schůze Senátu ze dne 14. 12. 2023, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=110590>

Stenozáznam z 1. dne 21. schůze Senátu ze dne 24. 1. 2024, dostupné online na <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=111019>

Ostatní zdroje

Katalog Středočeské vědecké knihovny v Kladně https://ipac.svkkl.cz/ar1-kl/cs/detail-kl_us_cat-c101016-Zakonodarne-sbory-v-cSSR-a-jejich-cinnost-po-16-sjezdu-KSc/?disprec=6&iset=5

Katalog Středočeské vědecké knihovny v Kladně https://ipac.svkkl.cz/ar1-kl/cs/detail-kl_us_cat-1444286-Socialisticke-pravni-vedomi-a-zakonnost/?disprec=13&iset=4&pg=2

Vyjádření Jana Kysely na Vědeckém semináři katedry politologie a sociologie ze dne 2. 11. 2023

Politický kontext výběru soudců Ústavního soudu České republiky

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá politickým kontextem výběru soudců Ústavního soudu České republiky. Výzkumnou otázkou je, zda odmítnutí prezidentových kandidátů Senátem je spíše projevem politické moci, nebo korektivem vysoké morální i odborné kvality ústavních soudců. Spolu s tím diplomová práce zkoumá, zda by bylo vhodné změnit stávající právní úpravu výběru ústavních soudců.

První část práce nejprve shrnuje dosavadní odborné reflexe tématu, jež většinou upozorňovaly na nevhodnost možnosti opakovaného jmenování ústavních soudců, spolu s navázáním jejich funkčních období na prezidentovo, a na poněkud nahodilý přístup senátorů k posuzování kandidátů. Dále tato část práce obsahuje vymezení výzkumné otázky spočívající v úzkém pojetí politiky ve smyslu policy.

Druhá až pátá část práce jsou věnovány funkčním obdobím jednotlivých prezidentů s přehledem jejich neúspěšných nominací na Ústavní soud, byť v případě Václava Havla nejsou započítány do výzkumu, protože se jednalo ještě o akty Poslanecké sněmovny prozatímně vykonávající pravomoci Senátu. Informace z parlamentních stenozáznamů jsou doplněny o postřehy z médií a odborné literatury se snahou o co nejobektivnější zachycení důvodů neschválení kandidátů.

Šestá část práce vyhodnocuje výsledky výzkumu, přičemž z patnácti neúspěšných nominací pouze ve dvou případech hovoří o projevu politické moci. Skutečnost, že oba tito kandidáti byli opětovně navrženi ústavní soudci, potvrzuje nevhodnost možnosti opakovaného jmenování ústavních soudců, neboť je někteří senátoři explicitně trestali za jejich rozhodování, což je velmi problematičné z hlediska dělby moci. Práce tedy dochází k závěru, že by bylo vhodné zrušit možnost opakovaného jmenování, optimálně v kombinaci s prodloužením mandátu ústavních soudců například na dvanáct let. Co se týče nekonzistence přístupu senátorů k posuzování nominací, v prvním roce funkčního období Petra Pavla práce pozoruje značný vzestup kritičnosti vůči některým kandidátům spolu s novým fenoménem střetu zájmů mezi senátory z řad advokátů či jiných procesních zástupců a kandidujícími soudci obou nejvyšších soudů.

Klíčová slova

výběr ústavních soudců, Senát Parlamentu ČR, prezident ČR, Ústavní soud ČR, dělba moci

The political context of the selection of the judges of the Constitutional Court of the Czech Republic

Abstract

The thesis deals with the political context of the selection of judges of the Constitutional Court of the Czech Republic. The research question is whether the Senate's rejection of the President's nominees is more a manifestation of political power or a corrective to the high moral and professional quality of the Constitutional Court judges. Along with this, the thesis examines whether it would be appropriate to change the current legal regulation of the selection of constitutional judges.

The first part of the thesis initially summarises the previous academic reflections on the topic, which mostly pointed out the inappropriateness of the possibility of reappointing constitutional judges, together with the linking of their terms of office to the president's, and the somewhat haphazard approach of senators to the assessment of candidates. Furthermore, this part of the thesis contains a definition of the research question consisting in a narrow conception of politics in the sense of policy.

The second to fifth parts of the thesis are devoted to the terms of office of individual presidents, with a review of their unsuccessful nominations to the Constitutional Court, although in the case of Václav Havel these are not included in the research because these were acts of the Chamber of Deputies provisionally exercising the powers of the Senate. The information from the parliamentary verbatim records is supplemented with observations from the media and the academic literature to capture the reasons for the non-approval of the nominees as objectively as possible.

The sixth part of the thesis evaluates the results of the research, and out of fifteen unsuccessful nominations, only in two cases does it talk about the manifestation of political power. The fact that both of these nominees were re-nominated constitutional judges confirms the inappropriateness of the possibility of re-nominating constitutional judges, as some senators explicitly punished them for their decisions, which is highly problematic from the perspective of separation of powers. The paper therefore concludes that it would be advisable to abolish the possibility of reappointment, optimally together with the extension of the mandate of constitutional judges to, for example, twelve years. As regards the inconsistency of the senators' approach to the assessment of nominations, in the first year of Petr Pavel's term of office the thesis observes a significant rise of criticism of some of the nominees, along with the new

phenomenon of conflicts of interest between senators from the ranks of advocates or other counsels and the nominated judges of the two Czech supreme courts.

Keywords

selection of the constitutional judges, Senate of the Czech Republic, President of the Czech Republic, Constitutional Court of the Czech Republic, separation of powers